

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

زبان آموزی و جمله سازی

راهنمای معلم

اول دبستان (تکمیلی)

ویژه دانش آموزان با آسیب شنوایی

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

نام کتاب: راهنمای معلم زبان آموزی و جمله‌سازی (تکمیلی) - اول دبستان - ۲۱۹۲۲

پدیدآورنده: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان‌بخشی

شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: فاطمه انصاری بارده، فاطمه رشنو سیردری، لیلا فیاضی، منصوره

کازمی کیا و نرگس بابایی

مشاور علمی: مهدی کاظمی دستجردی و معصومه نجفی پارکی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

طراح گرافیک و صفحه‌آرایی: مجتبی احمدی

نشانی سازمان: تهران - خیابان انقلاب - خیابان شهید برادران مظفر - صندوق پستی: ۲۷۵۱۵۰۱۳۹

ناشر: شرکت افست: تهران - کیلومتر ۴ جاده‌ی آبعلی، پلاک ۸، تلفن: ۷۷۳۳۹۰۹۳، دورنگار: ۷۷۳۳۹۰۹۷

صندوق پستی: ۴۹۷۹ - ۱۱۱۵۵

نوبت چاپ و سال انتشار: اول ۱۴۰۱

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ISBN 978 - 964 - 05 - 3494-6

شابک ۶-۳۴۹۴-۰۵-۹۶۴-۹۷۸

فهرست مطالب

۷.....	پیشگفتار.....
۹.....	نمای ساختار و محتوای کتاب زبان آموزی و جمله‌سازی.....
۱۰.....	جدول زمان‌بندی زبان آموزی و جمله‌سازی پایه‌ی اول تکمیلی (پیشنهادی).....
۱۲.....	بخش اول.....
۱۲.....	کلیات.....
۱۳.....	مقدمه.....
۱۶.....	آسیب شنوایی.....
۱۶.....	طبقه‌بندی آسیب شنوایی.....
۱۷.....	رویکردها و روش‌های ارتباطی دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی.....
۱۸.....	جدول رویکردها و روش‌های ارتباطی دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی.....
۱۹.....	رویکرد برنامه درسی زبان آموزی و جمله‌سازی.....
۲۰.....	رویکرد خاص این برنامه‌ی درسی بر آموزش مهارت‌های زبانی استوار است و در این راستا ذکر دو مطلب لازم است: ....
۲۳.....	اهداف برنامه درسی زبان آموزی و جمله‌سازی و نگارش.....
۲۳.....	گوش کردن.....
۲۳.....	سخن گفتن.....
۲۴.....	خواندن.....
۲۴.....	نوشتن.....
۲۴.....	محتوا.....
۲۷.....	نمای ساختار و محتوای کتاب‌های زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش.....
۲۹.....	نمای ساختار و محتوای کتاب زبان آموزی، جمله‌سازی پایه‌ی اول (تکمیلی).....
۳۰.....	مهارت گوش کردن.....
۳۰.....	گوش کردن در دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی.....

- ۳۰.....فعالیت‌های مربوط به گوش کردن.....
- ۳۲.....مهارت سخن گفتن.....
- ۳۲.....سخن گفتن در دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی.....
- ۳۳.....فعالیت‌های مربوط به سخن گفتن.....
- ۳۴.....مهارت خواندن.....
- ۳۵.....خواندن در دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی.....
- ۳۶.....فعالیت‌های مربوط به خواندن.....
- ۳۷.....مهارت نوشتن.....
- ۳۹.....دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی و مسئله‌ی «نوشتن».....
- ۴۰.....فعالیت‌های مربوط به نوشتن.....
- ۴۱.....روش‌های تدریس.....
- ۴۲.....روش تدریس مبتنی بر بازی (آقازاده، ۱۳۹۳).....
- ۴۴.....روش تدریس پرسش و پاسخ (شعبانی، ۱۳۸۳).....
- ۴۵.....روش تدریس گردش علمی (صفوی، ۱۳۸۷).....
- ۴۶.....روش تدریس مبتنی بر روش نمایشی (آقازاده، ۱۳۹۳).....
- ۴۷.....روش تدریس مبتنی بر ایفای نقش (صفوی، ۱۳۸۷).....
- ۴۸.....روش تدریس مبتنی بر روش مشاهده‌ای (پورسلطانی و همکاران، ۱۳۹۰).....
- ۴۹.....روش تدریس پیش‌سازمان‌دهنده (پورسلطانی و همکاران، ۱۳۹۰).....
- ۵۰.....ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (توصیفی).....
- ۵۲.....جدول نمای کلی روش‌ها و ابزار ارزشیابی دروس اول تکمیلی (پیشنهادی).....
- ۵۳.....جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش پایه‌ی اول تکمیلی دوره ابتدایی ...
- ۵۸.....اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکردی درس زبان‌آموزی، جمله‌سازی در پایه‌ی اول تکمیلی.....
- ۵۸.....کارافزارهای آموزش.....
- ۵۹.....جدول مواد کمک آموزشی مورد نیاز برای هر درس در پایه‌ی اول تکمیلی (پیشنهادی).....

۶۰	بخش دوم
۶۰	بررسی درس‌ها
۶۱	درس اول
۷۰	درس دوم
۷۸	درس سوم
۸۷	درس چهارم
۹۳	درس پنجم (بخش اول)
۹۹	درس پنجم (بخش دوم)
۱۰۷	درس ششم
۱۱۵	درس هفتم
۱۲۳	درس هشتم
۱۳۳	درس نهم
۱۴۱	درس دهم
۱۵۸	درس یازدهم
۱۶۷	درس دوازدهم
۱۷۵	فعالیت‌های تکمیلی
۱۸۳	منابع

پیشگفتار

خداوند متعال را سپاس می‌گوییم که توفیق خدمت به ما عطا نمود تا برای دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی و به منظور تحقق برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) را برای نخستین بار با تولید یک دست‌مایه‌ی آموزشی مؤثر و کارآمد به معلمان صبور و کوشا در آموزش و پرورش استثنایی، عرضه کنیم.

کتاب درسی «زبان‌آموزی و جمله‌سازی» براساس نیاز مبرم دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی به آموزش‌های بیشتر و تخصصی‌تر در زمینه‌ی زبان‌آموزی و جمله‌سازی (نگارش)، با رویکرد پرورش مهارت‌های زبانی و با توجه بیشتر بر مهارت‌های درک خواندن و نوشتن (فعل) سازماندهی و تألیف شده است. کتاب معلم نیز با توجه به اهداف زیر جهت استفاده‌ی بهینه‌ی معلمان محترم طراحی و تدوین گشته است:

♦ تبیین رویکرد خاص آموزش کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی مبتنی بر مهارت‌های زبانی، همچنین تا حدودی فرا زبانی (تفکر، نقد و تحلیل) و متناسب با ویژگی‌های دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی.

♦ آشنایی معلمان با ساختار کتاب درسی زبان‌آموزی، جمله‌سازی و به‌کارگیری روش‌های خلاقانه در ریزمهارت‌های درکی (برای شنیدن و خواندن) و بیانی (برای گفتن و نوشتن) با توجه به فعالیت‌های پیشنهادی و نکته‌های تدریس در فرایند یاددهی - یادگیری.

♦ گسترش و تعمیق دانش معلمان در حوزه‌ی مهارت‌های زبانی و آموزش روشمند دانش‌آموزان مبتنی بر اهداف سازه‌ای کتاب درسی شامل: بازی کنید و بیاموزید، ببینید، بشنوید و بگویید، با صدای بلند بخوانید، تمرینات درکی و نوشتاری مربوط به هر موضوع درسی و یادآوری یادگیری‌های سال‌های گذشته و کسب آمادگی برای نوشتن فعال و مستقل (انشاء).

♦ توسعه و کاربست روش‌های تدریس، متناسب با ویژگی‌های دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی،

بر پایه‌ی تقویت مهارت‌های ارتباطی و زبانی، کارگروهی و مشارکت دانش‌آموزان با ارائه‌ی روش‌ها و شگردهای علمی و تجربی در کتاب معلم.

♦ تأکید بر تلفیق و کاربرد متقابل مهارت‌های زبانی کسب شده در این کتاب درسی و سایر برنامه‌ها و کتاب‌های درسی.

♦ ارائه‌ی شگردهای ایجاد توازن و درهم‌تنیدگی آموزش و ارزشیابی کیفی با هدف پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان.

♦ این کتاب شامل یک پیشگفتار و دو بخش است، بخش نخست به شرح کلیات برنامه و معرفی برنامه و معرفی ساختار و محتوای کتاب درسی، شرح مختصر نمونه‌ی روش تدریس‌های پیشنهادی، ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، جدول زمان‌بندی هفت پایه و جدول زمان‌بندی پیشنهادی درس‌های کتاب اختصاص دارد.

بخش دوم به بررسی درس‌ها، تبیین اهداف و انتظارات و روش آموزش پرداخته است. در این بخش بر پایه‌ی ساعت آموزشی، چگونگی و نکته‌های مربوط به تدریس هر درس، توضیح اهداف، نکته‌ها و چگونگی اجرای تمرینات هر درس آمده است.

مطالعه‌ی دقیق و اجرای این کتاب و برنامه‌ی درسی توسط شما همکاران گرامی، فرایند یاددهی-یادگیری را تسهیل می‌سازد. این کتاب به‌عنوان کاری جدید در این حوزه، خالی از کاستی نیست از این‌رو، پدیدآورندگان، انتقادات، پیشنهادها و دیدگاه‌های سازنده‌ی همکاران گرامی را در راستای اصلاح و بهینه‌سازی آن پذیرا هستند.

نمای ساختار و محتوای کتاب زبان آموزی و جمله سازی

درس دوازدهم: کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی در جمله

درس یازدهم: ترکیب اضافی

درس دهم: فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته

درس نهم: جمله‌های پرسشی

درس هشتم: «داشتن» و «نداشتن»

درس هفتم: ترکیب وصفی

درس ششم: نیست/ نیستند و ...

درس پنجم: است / هستند و ...

درس چهارم: صفت

درس سوم: است / هستند

درس دوم: کلمه‌های اشاره‌ی «این» و «آن» در جمله

درس اول: کلمه‌های اشاره‌ی «این / آن»

جدول زمان‌بندی زبان آموزی و جمله‌سازی پایه‌ی اول تکمیلی (پیشنهادی)

ماه	هفته‌ی اول	هفته‌ی دوم	هفته‌ی سوم	هفته‌ی چهارم
مهر	یادآوری درس‌های سال قبل	درس اول کلمه‌های اشاره‌ی «این و آن»	درس اول کلمه‌های اشاره‌ی «این / آن»	درس دوم کلمه‌های اشاره‌ی «این» و «آن» در جمله
آبان	درس دوم کلمه‌های اشاره‌ی «این» و «آن» در جمله	درس سوم است / هستند	درس سوم است / هستند	درس چهارم صفت
آذر	درس چهارم صفت	درس پنجم بخش اول «است/هستند» با نهاداسمی	درس پنجم بخش دوم «است/هستم و ...» با نهادضمیر	درس ششم نیست / نیستند و ...
دی	درس ششم نیست / نیستند و ...	درس هفتم ترکیب وصفی	درس هفتم ترکیب وصفی	تمرین و تکرار
بهمن	درس هشتم «داشتن» و «نداشتن»	درس هشتم «داشتن» و «نداشتن»	درس نهم جمله‌های پرسشی	درس نهم جمله‌های پرسشی
اسفند	درس دهم بخش اول فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد اسمی	درس دهم بخش اول فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد اسمی	درس دهم بخش دوم فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد ضمیر	درس دهم بخش دوم فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد ضمیر
فروردین	تعطیلات نوروزی	تعطیلات نوروزی	درس یازدهم ترکیب اضافی	درس یازدهم ترکیب اضافی
اردیبهشت	درس دوازدهم کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی در جمله	درس دوازدهم کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی در جمله	فعالیّت‌های تکمیلی	تمرین و تکرار

● در هر هفته ۳ ساعت آموزشی به درس زبان آموزی و جمله‌سازی اختصاص دارد. این ساعت آموزشی می‌تواند با رعایت اهداف و اصول آموزشی کتاب در طی هفته، هر روز یا دو روز در هفته، زمانی را به خود اختصاص دهد.

● برای آموزش محتوای این کتاب، هر درس به طور متوسط در ۳ جلسه‌ی ۴۵ دقیقه‌ای سازماندهی شده است و حدود دو جلسه در جدول بودجه‌بندی برای تکرار و تمرین درس‌های آموزش داده شده پیش‌بینی شده است.

توجه: این زمان‌بندی آموزشی، پیشنهادی است و با هدف ایجاد هماهنگی و انسجام در فرایند آموزش عمومی کشور، تنظیم شده است و در شرایط متفاوت (آب و هوا، ویژگی‌های کلاس یا دانش‌آموزان و ...) با رعایت اهداف و اصول آموزشی کتاب، پس از هماهنگی با کارشناس مربوط، قابلیت انعطاف و همسویی دارد.

بخش اوّل

کلیّات

مقدمه

نحوه‌ی فراگیری زبان برای مدت‌های مدیدی کانون اصلی توجه پژوهش‌ها بوده است. کودکان در روند رشد و طی گذر از دوره نوزادی، مهارت‌های اجتماعی و شناختی خود را گسترش می‌دهند و این امر باعث می‌شود تا رفته‌رفته به واحدهای معنادار زبانی دست یابند. آنان در ده الی هجده ماهگی اولین کلمات قابل تشخیص و در چهارده الی بیست و چهار ماهگی، نخستین پاره گفتارهای چند کلمه‌ای را بر زبان می‌آورند و در سه سالگی پاره گفتارهای طولانی تولید می‌کنند، به طوری که می‌توانند بیش از یک بند را با ساختارهای همپایه، وابسته و غیره ترکیب نمایند. از حدود چهار الی هفت سالگی نیز آن‌ها قادرند گفتمان منسجم را تولید کنند. این فراگیری در دوران مدرسه و پس از آن همچنان ادامه می‌یابد (لیون و پلانک^۱، ۲۰۰۶).

بنابراین می‌توان گفت کودکان به لحاظ ژنتیکی برای کسب مهارت زبان مستعد هستند و قادرند هسته‌ی دستور زبان خود را بر مبنای داده‌هایی که در معرض آن قرار می‌گیرند، ایجاد نمایند (هگمن^۲، ۲۰۰۱). با این همه، کودکانی نیز هستند که به دلایل مختلف نمی‌توانند سیر رشد زبانی را به طور طبیعی طی نمایند و نیازمند توجه و برنامه‌ریزی در جهت پیشرفت در این مسیر هستند.

زبان‌آموزی یکی از مهارت‌هایی است که باید در سال‌های اولیه‌ی زندگی کسب شود. آموزش زبان و مهارت‌های مربوط به آن از اهداف نظام آموزش و پرورش استثنایی کشور است. مفهوم زبان‌آموزی در آموزش و پرورش، فراهم آوردن همه‌ی مهارت‌ها و امکاناتی است که امکان تفهیم، تفاهم و تعامل را فراهم می‌سازند. کسی

1- Lieven & Max Plank

2- Hageman

که زبان می‌داند، می‌تواند با آن زبان فکر کند، سخن بگوید، بخواند و بنویسد، یعنی می‌تواند همه‌ی ابزار تفهیم، تفاهم و تعامل را به کار ببرد. بنابراین، همه‌ی کوشش‌هایی که در زمینه‌ی آموزش زبان، به‌ویژه در دوره‌ی پیش دبستانی و دبستان، اجرا می‌گیرد در راستای پرورش مهارت‌های چهارگانه‌ی گوش کردن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن است.

دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی در کلیه‌ی مهارت‌های زبانی نسبت به سایر دانش‌آموزان شنوا عملکرد ضعیف‌تری نشان می‌دهند و متأسفانه با وجود تلاش‌هایی که برای کسب پیشرفت برابر بین آسیب‌دیدگان شنوایی و یادگیرندگان شنوا صورت پذیرفته است، بسیاری از ناشنویان در فراگیری زبان مشکل دارند و در نظام آموزشی توانایی خواندن و نوشتن مناسب سن خود را دریافت نمی‌کنند (میر^۱، ۲۰۰۷). بنابراین لازم است در سیاست‌گذاری‌های آموزش و پرورش استثنایی، به عنوان متولی آموزش این گروه از دانش‌آموزان، به گونه‌ای طراحی شود که سطح یادگیری این دانش‌آموزان از انباشتن محفوظاتی که برای آنان عاری از مفهوم است به سمت صحیح هدایت گردد و در راستای اهداف آموزش، پرورش و گسترش مهارت‌های زبانی، به ویژه مهارت‌های خواندن و نوشتن این گروه از کودکان، راهکارهای مناسبی ارائه گردد.

کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی (و نگارش) هم به قلمرو دریافتی و هم به قلمرو بیانی زبان تمرکز دارد. لذا درست دیدن، درست شنیدن و درست خواندن و درک زبانی از آن‌ها را آموزش می‌دهد. ضمن آنکه به تولید زبان در حوزه‌ی گفتار و نوشتار نیز توجه می‌کند. افزون بر این، شاید بتوان از نوشتار به صورت خاص، به عنوان ابزار کمکی و کارآمد، برای برقراری ارتباط مؤثر و رسیدن به مهارت‌های زبانی در دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی کمک گرفت.

در فرایند یاددهی - یادگیری، معلم با استفاده از محتوای کتاب معلم، آموزش و تدریس هر موضوع درسی را در کلاس با تأکید بر مهارت‌های زبانی شفاهی (گوش کردن و سخن گفتن) و حتی گاه با کمک از مهارت‌های کتبی (خواندن و نوشتن)، اجرا می‌کند و سپس در کتاب

درسی این مهارت‌های زبانی را تثبیت می‌کند، تعمیم و گسترش می‌دهد و مهارت نوشتاری (فعال) را تقویت می‌نماید، به طوری که آموخته‌ها در قالب نوشته نمایان می‌شوند. همچنین، در تدوین این کتاب به ایجاد زمینه‌ی لازم برای مهارت نگارش مستقل در پایه‌های بعد توجه شده است. معلّم بنا به نیاز و شرایط دانش‌آموزان از روش‌ها و رویکردهای غیرکلامی نیز در فرایند یاددهی - یادگیری استفاده می‌کند.

آسیب شنوایی

شنوایی یکی از حواس برتر انسان است. آسیب شنوایی عبارت از فقدان یا کاهش توانایی دریافت شنیداری در یک یا هر دو گوش است، به طوری که شنوایی فرد عملکرد طبیعی نداشته باشد. محروم بودن از حس شنوایی تنها به مفهوم نشنیدن صدا نیست بلکه ماحصل آن دست نیافتن به تجربیات مفید و امیدبخش زندگی فردی و اجتماعی است (موللی، ۱۳۸۸). از آن جمله به دیرکرد در رشد و تکامل زبان و مهارت‌های مختلف آن در این کودکان می‌توان اشاره کرد. این معلولیت پنهان بر رشد زبانی و گفتاری، خواندن و نوشتن، رشد درکی، هوشی و پیشرفت تحصیلی تأثیرات فراوانی می‌گذارد (آلپینر و مرتی^۱، ۲۰۰۰). از این رو اقدامات جدی، مؤثر و به موقع برای به حداقل رساندن این مشکلات ضروری است.

تشخیص زودهنگام کم‌شنوایی، تجویز مناسب سمعک یا سایر وسایل کمک شنیداری و اجرای آزمایش‌های دوره‌ای جهت بررسی میزان شنوایی و اطمینان از سودمندی سمعک تجویز شده از ارکان اصلی نیازهای ویژه‌ی فرد دارای آسیب شنوایی است. البته متعاقب اجرا دادن فعالیت‌های مذکور، طراحی برنامه‌ی آموزشی - توان‌بخشی نیز لازم است.

مشاوره و بالا بردن سطح آگاهی خانواده‌ها درباره‌ی آسیب شنوایی و محدودیت‌ها و توانایی‌های کودکان، مقدمات دستیابی به مهارت‌های ارتباطی و زبانی قابل قبول و هدفمند را توسط فرد دارای آسیب شنوایی فراهم می‌آورد.

طبقه‌بندی آسیب شنوایی

- ۱- بر اساس زمان بروز آسیب شنوایی: قبل از فراگیری زبان، حین فراگیری زبان، بعد از فراگیری زبان.
- ۲- بر اساس میزان شنوایی از دست رفته: ملایم یا خفیف، متوسط، متوسط تا شدید، شدید، عمیق.
- ۳- بر اساس محل ضایعه: انتقالی، حسی - عصبی، آمیخته.

کودکان دارای آسیب شنوایی گروه همگنی نیستند و در فراگیری زبان، عملکردهای گوناگونی را نشان می‌دهند. سه عامل مهم تفاوت فراگیری زبان در کودکان دارای آسیب شنوایی عبارت‌اند از: سن آغاز آسیب شنوایی، شدت آسیب شنوایی، وجود دیگر ناتوانی‌ها. هر چه سن آسیب شنوایی کم و میزان آن بیشتر باشد آثار سوء آن بیشتر است.

رویکردها و روش‌های ارتباطی دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی

روش‌های برقراری ارتباط در افراد دارای آسیب‌شنوایی به دو دسته‌ی کلی دسته‌بندی می‌شوند. آن‌ها که بر استفاده از اشاره یا ایماها تأکید می‌کنند «روش‌های دستی^۱» و آن‌ها که بر گفتار تأکید دارند «روش‌های شفاهی^۲» هستند. البته هر دسته‌بندی دارای چندین روش مختلف برای بیان زبان است (ابراهیمی، ۱۳۸۸).

واقعیت این است که همه‌ی رویکردهای موجود، قابلیت استفاده برای کودکان آسیب‌دیده شنوایی را دارند و همه‌ی تلاش‌ها برای آن است که این کودکان از نظر آموزشی و دانسته‌ها همسطح کودکان عادی باشند، اما به تجربه و بر اساس تحقیقات هیچ رویکرد واحدی برای همه‌ی کودکان کارایی ندارد. در حال حاضر رویکرد مورد استفاده در مدارس برای ایجاد آموزشی یکسان و برابر با سایر دانش‌آموزان و دادن امکان تلفیق با محیط و جامعه، رویکرد شفاهی است و در برخی موارد و بنا بر ضرورت و نیاز، رویکرد ارتباط کلی برای بهره‌مندی کامل دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی از آموزش و یادگیری، در امر تدریس مورد استفاده قرار می‌گیرد. اجرای فرایند یاددهی- یادگیری کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی (و نگارش) هم از این قاعده مستثنا نیست.

1 - Manual
2- Oral Method

جدول رویکردها و روش‌های ارتباطی دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی^۱

ویژگی	رویکرد
رویکرد آموزشی که در آن کودک استفاده از باقی‌مانده‌ی شنوایی و اعتماد بر آن را می‌آموزد. تأکید اولیه بر یادگیری از راه حس شنوایی است. هیچ روش ایمايي مورد استفاده قرار نمی‌گیرد و لب‌خوانی ^۲ آموخته نمی‌شود و در خلال درمان تلاش بر حذف نشانه‌های ^۳ دیداری است.	شنیداری / کلامی
در این رویکرد کودک استفاده از باقی‌مانده‌ی شنوایی را با نشانه‌های دیداری مانند لب‌خوانی می‌آموزد. استفاده از ایماهای طبیعی پذیرفتنی است.	شنیداری / شفاهی
روش ابتدایی ارتباط، روشی ایمايي یا زبان اشاره است و از گفتار شفاهی استفاده نمی‌شود.	ارتباط دستی
استفاده هم‌زمان از گفتار و اشاره (نظام اشاره نه زبان اشاره)	ارتباط هم‌زمان ^۴
فلسفه‌ای مبتنی بر دریافت اطلاعات از تمام راه‌های ممکن (گفتار، نوشتار، اشاره و ...)	ارتباط کلی ^۵
برای کمک به لب‌خوانی صداهایی که به خوبی بر روی لب دیده نمی‌شوند از علائم دست مبتنی بر نظام واج‌شناسی همراه با گفتار شفاهی استفاده می‌شود. ^۶	گفتار نشانه‌ای ^۶
زبان مادری کودک دارای آسیب شنوایی زبان اشاره است و برای خواندن و نوشتن از زبان دیگری استفاده می‌شود.	دوزبانه – دو فرهنگی ^۸

۱- صفحه‌ی ۱۱۱ از کتاب توانبخشی شنوایی کودکان، ابراهیمی، ۱۳۸۸

2- Lip reading

3- Cue

4-Simultaneous communication

5- Total communication

6- Cued speech

۷- به نظر مؤلفین این کتاب الفبای گویای آقای باغچه‌بان دارای این ویژگی و کاربرد است .

۸- Bicultural-Bolingual اگر ناشنوایی توانایی استفاده از زبان اشاره و زبان گفتاری کشورش را داشته باشد، دوزبانه، و اگر توانایی عملکرد در جامعه‌ی ناشنوا و فرهنگ اکثریت را داشته باشد، دو فرهنگی در نظر گرفته می‌شود . برخی برنامه‌های آموزشی در ایالات متحده، سوئد و دانمارک از این روش استفاده می‌کنند.

رویکرد برنامه درسی زبان آموزی و جمله‌سازی

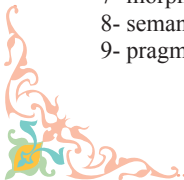
کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی پایه‌ی اول با در نظر گرفتن رویکرد عام «برنامه‌ی درسی ملی جمهوری اسلامی ایران» و بر پایه‌ی چارچوب «برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی و جمله‌سازی (و نگارش) دوره‌ی ابتدایی»، ویژه‌ی دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی سازماندهی و تألیف شده است.

هنگامی که دانش‌آموز فارسی زبان، در هفت سالگی وارد مدرسه می‌شود می‌تواند از زبان فارسی برای انتقال و درک پیام استفاده کند و به نظر می‌رسد دو مهارت سخن گفتن و گوش کردن را می‌داند. بدیهی است به این ترتیب دو مهارت خواندن و نوشتن است که به صورت نیاز واقعی برجسته می‌شود.

در کودک دارای آسیب‌شنوایی دریافت ناقص محرک صوتی به شدت بر توان کودکان آسیب‌دیده‌ی شنوایی در دریافت مفاهیم زبانی و مقاصد ارتباطی تأثیر می‌گذارد و فرد را در همه‌ی ابعاد زبان با محدودیت‌های زیاد مواجه می‌سازد (بنج^۱، ۱۹۹۲ و آدامز^۲، براون^۳ و ادواردز^۴ ۱۹۹۸). وقتی مطرح می‌شود فردی دارای اختلال در زبان و مهارت‌های مربوط به آن است به این معنا است که دریافت و فهم وی از شنیدن و خواندن و بیان کلمات گفتاری و نوشتاری به صورت غیرعادی، ناهنجار و نقش ارتباطی زبان وی مختل است.

اختلال زبانی کودکان آسیب‌دیده‌ی شنوایی، کم و بیش در کلیه‌ی مؤلفه‌های عملکردی زبان، یعنی شکل واج‌شناسی^۵، نحو^۶ ساخت واژه^۷ محتوا (معناشناسی^۸)، و استفاده از زبان (کاربردشناسی^۹)، چه در حوزه‌ی گفتار و چه در حوزه‌ی نوشتار (درک و بیان)، مشاهده می‌گردد

- 1- Bench J.
- 2- Adams c
- 3- Brown B.
- 4- Edwards M.
- 5- phonology.
- 6- syntax
- 7- morphology
- 8- semantics
- 9- pragmatics

(جعفری، ۱۳۹۱، یعقوبی، ۱۳۸۲). در مقوله‌ی آموزش و پرورش کودکان دارای آسیب شنوایی به کارگیری روش‌هایی با تکیه صرف بر مسیر شنوایی و تأکید بر پردازش شنیداری که از نقاط ضعف آن‌هاست، نه تنها پیشرفت مناسبی در این کودکان ایجاد نمی‌کنند، بلکه موجبات از دست رفتن زمان طلایی فراگیری زبان در این کودکان را نیز فراهم می‌کنند.

رویکرد خاص این برنامه‌ی درسی بر آموزش مهارت‌های زبانی استوار است و در این راستا ذکر دو مطلب لازم است:

الف) تقدم زبان دریافتی بر زبان بیانی

مطالعات انجام شده حاکی از آنند که درک زبانی مقدّم بر تولید آن است؛ به این ترتیب که ابتدا کودک صورت آوایی واژه را از محیط اطراف خود می‌شنود، سپس تجربه‌ی محیطی همزمان با ادا کردن واژه روی می‌دهد. به عنوان نمونه، کودک ابتدا واژه «مامان» می‌شنود و سپس با دیدن مادر خود که تجربه‌ی محیطی محسوب می‌شود، می‌تواند واژه را به مفهوم آن مرتبط کند. ضرورتاً چنین وضعیتی وجود دارد که فهم گفتار بر تولید گفتار مقدم است بنابراین تولید گفتار به فهم آن وابسته است و پیشرفت آن مستلزم پیشرفت فهم گفتار می‌باشد (استاینبرگ^۱، ۱۳۸۱).

این موضوع در ارتباط با درک متن نوشتاری از طریق خواندن و بیان نوشتاری از طریق نوشتن هم صادق است. به لحاظ تجربی نیز قابل اثبات است و گزارش‌ها و مشاهدات همکاران و والدین آن را اثبات می‌نماید. تحقیقات انجام شده بر روی کودکان ناشنوا مؤید این نکته است که تولید گفتار و نوشتار بدون درک آن امکان‌پذیر نیست و در نتیجه فراگیری زبان بدون درک آن حاصل نمی‌گردد، اما بدون تولید، این امکان وجود دارد.

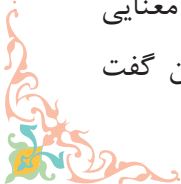
در این محتوای آموزشی نیز در توالی فعالیت‌ها و تمرین‌ها ابتدا بر درک زبانی سپس بر بیان زبان تأکید شده است و به همکاران توصیه می‌شود از همه‌ی امکانات و روش‌های کلامی و غیر کلامی (حرکات بیانگر، اشارات، تصویرها، کارت‌های نوشتاری و...) برای درک و بیان کاملتر و بهتر استفاده کنند.

ب) استفاده از خواندن و نوشتن در ارتقای سطوح مختلف زبانی در دانش‌آموزان با آسیب شنوایی

خواندن فقط یک فعالیت آسان و لذت‌بخش نیست، خواندن یک زبان دیداری است و در رشد واج‌شناسی و دستور بیانی اهمیت بالایی دارد. فرض اصلی آن است که ایجاد ارتباطات نحوی و بهبود بهره دستوری در دانش‌آموزان با آسیب‌شنوایی از طریق خواندن و نوشتار با استفاده از حافظه بینایی نسبت به روش‌هایی که فقط از مسیر شنیداری و حافظه کلامی استفاده می‌کنند، بهتر و سریع‌تر حاصل می‌شود. یادگیری قواعد دستوری (صرف و نحو) از طریق شنیداری نیازمند نگهداری جملات ۵ الی ۶ کلمه‌ای در حافظه‌ی فعال و پردازش ارتباطات معنایی و دستوری درون جمله است و این در حالیست که دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی ممکن است قادر به چنین کاری نبوده و فرصت یادگیری این قواعد را از این طریق از دست می‌دهند. اما با استفاده از گفتارخوانی، نوشتار، اشارات این تکلیف بر عهده حافظه بینایی بوده و شاید دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی راحت‌تر بتوانند قواعد را به خاطر سپرده و در نتیجه تکرار، آن‌ها را استفاده کنند.

به نظر می‌رسد شاید دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی می‌توانند به طور مستمر یک ذخیره‌ی الگوی بینایی از کلمات نوشتاری بسازند، همان‌طور که از کلمات گفتاری یک الگوی صوتی ذخیره می‌کنند، سپس هر دوی این ذخیره‌ها با معنی کلمه (دانش معنایی) و گرامر (دانش صرف و نحو) و سیستم تولید گفتار (حرکتی واجی گفتار) مرتبط می‌شوند. بنابراین آن‌ها می‌توانند کلمه‌ها و جمله‌ها را با صدای بلند بخوانند و نیز تفکراتشان را در کلمات و جملات شفاهی و نوشتاری بیان کنند و زبان را به کار ببرند.

دانش‌آموزان با آسیب‌شنوایی با استفاده از آموزش علاوه بر به کارگیری سریعتر واژگان نوشتاری در گفتار، سازماندهی این کلمات در ساختارهای دستوری و برقراری ارتباطات معنایی کلمات در قالب جملات را نیز، بهتر و سریعتر شکل می‌دهند و به طور کلی می‌توان گفت

خواندن و نوشتن، حوزه‌های مختلف زبان در دانش‌آموزان با آسیب شنوایی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و می‌تواند راه ویژه‌ای برای بهبود ساختارهای دستوری در زبان گفتاری و نوشتاری دانش‌آموزان با آسیب شنوایی باشد.

بنابراین عقیده بر آن است که در آموزش این کودکان علاوه بر آموزش از طریق مهارت‌های شفاهی، خواندن و نوشتن آموزش داده شود زیرا خواندن و نوشتن می‌تواند منجر به افزایش لغات جدید و تلفظ بهتر کلمات شود. همچنین می‌تواند ساختارهای دستوری و معنایی را در دانش‌آموزان با آسیب شنوایی بهتر و سریعتر ارتقا دهد و طول جمله‌ها را به صورت یک جمله کامل با صرف و نحو صحیح و معنای مناسب اضافه می‌کند و زمینه مناسبی برای کاربرد زبان فراهم آید.

از این رو تقویت مهارت‌های زبانی با تأکید بر مهارت‌های کتبی زبان در کنار مهارت‌های شفاهی، به‌ویژه نوشتن فعال، هدف اصلی آموزش است. البته سطوح و مراحل برای آموزش مهارت‌های زبان وجود دارد.

اهداف برنامه درسی زبان آموزی و جمله‌سازی و نگارش

اهداف این برنامه‌ی درسی، با توجه به عناصر پنج‌گانه‌ی برنامه درسی ملی: «علم، تفکر، ایمان، اخلاق، عمل» و با در نظر گرفتن ویژگی‌ها و نیازهای دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی در مهارت‌های زبان‌آموزی (درکی و بیانی / شفاهی و کتبی)، به شرح زیر است:

گوش کردن^۱

استفاده‌ی بهینه از باقی‌مانده‌ی شنوایی و افزایش تمرکز شنیداری؛
حساسیت شنیداری نسبت به پاره مهارت‌های آوایی زبان فارسی (تکیه، مکث، زیر و بمی، کشش آوایی) متناسب با شدت آسیب شنوایی؛
درک درست از بافت آوایی، صرفی و نحوی زبان فارسی، متناسب با شدت آسیب شنوایی؛
تسلط در خوب شنیدن و به یاد سپردن و درک رئوس مطالب؛
درک پیام متن شنیداری ارائه شده؛
تمرکز و بازگویی جمله‌ها، قصه‌ها و ...

سخن گفتن^۲

توجه به پاره مهارت‌های آوایی زبان فارسی، متناسب با شدت آسیب شنوایی؛
رعایت زبان فارسی معیار، متناسب با شدت آسیب شنوایی؛
شرکت فعال در گفت‌وگوها متناسب با شدت آسیب شنوایی؛
توصیف تصاویر و بازگویی جمله‌ها متناسب با شدت آسیب شنوایی؛
انسجام و نظم در رساندن پیام؛

۱- در برخی دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی به دلایل مختلف امکان استفاده‌ی بهینه از شنوایی وجود ندارد. از این رو از توانایی‌های دیداری آن‌ها برای درک معنا از طریق گفتارخوانی، لب‌خوانی و اشارات، حرکات بدنی و ... استفاده می‌شود.
۲- توانایی سخن گفتن در دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی وابسته به عوامل مختلف در طیف وسیعی قرار دارد و گاه لازم است در کنار یا غیاب گفتار از اشارات، حرکات بدن و ... برای رساندن پیام کمک بگیرند.

تمرکز بر نکات اصلی در انتقال پیام؛

سخن گفتن به منظور استفاده کاربردی از زبان، متناسب با شدت آسیب شنوایی.

خواندن^۱

تمرکز در حین خواندن؛

توانایی خواندن جمله و متن، متناسب با محتوای آن؛

درک اطلاعات صریح جمله و متن؛

رسیدن به استنباط؛

تلفیق و تفسیر اطلاعات متن.

نوشتن

توانایی نوشتن صحیح جمله، با رعایت ویژگی های مربوط به شکل و محتوای زبان فارسی؛

توانایی تشخیص و انتخاب رویداد / موضوع؛

توانایی تشخیص و انتخاب کلمه‌ها، جمله‌ها یا نام مربوط به رویداد موردنظر؛

توانایی تشخیص و انتخاب کلمه‌ها، جمله‌ها یا موضوعات کوچک مربوط به موضوع موردنظر؛

توانایی نوشتن چند جمله در خصوص یک رویداد یا موضوع (بند)؛

توانایی منسجم نوشتن.

محتوا

محتوای کتاب‌های زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش مانند سایر کتاب‌های درسی بر پایه‌ی چهار اصل کلی «پیوستگی، همبستگی، گستردگی و توالی» سازماندهی شده است. مفاهیم و

۱- خواندن دانش‌آموزان آسیب دیده‌ی شنوایی نیز به دلیل اختلال در تولید آواهای گفتاری و رعایت نکردن مهارت‌های آوایی زبان فارسی و... در طیفی از خوب تا نامفهوم خواندن قرار می‌گیرد که به عوامل مختلف از جمله شدت آسیب شنوایی بستگی دارد.

مهارت‌ها در دوره‌ی ابتدایی، به‌طور پیوسته آموزش داده و یادآوری و تکرار شده‌اند تا یادگیری عناصر و قواعد زبانی ادامه داشته باشد.

در نگارش این کتاب‌ها از ناهم‌خوانی‌های درونی محتوا، مانند پراکندگی و نابسامانی مطالب پرهیز شده است و تلاش گردیده تا همبستگی مطالب رعایت شود. هدف اصلی این کتاب‌ها فراگیری مهارت‌های زبانی، به ویژه آموزش و بهبود مهارت‌های کتبی است.

محتوای کتاب‌ها در هر پایه‌ی دوره‌ی ابتدایی، از اصول توالی ساده به مشکل، جزء به کل و عینی به ذهنی پیروی می‌کند. این محتوا بر برخی از عناصر خاص نظام زبانی مثل ساخت دستوری^۱ و نقش زبانی تأکید دارد که به صورت پشت سر هم در یک توالی خطی قرار می‌گیرند و زبان‌آموز در کاربرد واقعی، باید این عناصر (اجزاء) را با هم ترکیب کند (رابینسون، ۲۰۰۹).

در تهیه‌ی محتوای این کتاب‌ها، گزینش عناصر زبانی و روند آموزش سعی شده است تا به روند طبیعی رشد گفتار و زبان و آنچه کودک به تدریج در گذر از مراحل رشد دریافت می‌کند، توجه شود و محتوای کتاب تا آنجا که ممکن است با نیازهای دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی و مطالب کتاب‌های درسی موجود هماهنگ و سازگار گردد. اگر چه بنابر دلایلی ضروری ممکن است در مواردی هم‌خوانی لازم مشاهده نشود.

گسترش و تثبیت مهارت‌های آموخته شده در بافت طبیعی زندگی دانش‌آموزان به همکاری والدین نیاز دارد، لذا تکالیفی در کتاب‌ها پیشنهاد شده‌اند تا با کمک والدین، اجرا شوند. همچنین فعالیت‌های اجرا شده در کلاس، با توجه به شرایط و موقعیت‌های طبیعی موجود در خانه، تکرار و تمرین می‌گردند.

برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی و جمله‌سازی پایه‌ی اول با توجه به اهداف تعیین شده در راستای راهبردهای آموزشی زبان‌آموزی، در قالب کتاب معلم (بخش دوم) و کتاب درسی طراحی شده است.

۱- در این کتاب‌ها آموزش دستور زبان فارسی به صورت مستقیم و رسمی صورت نمی‌گیرد.

کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش پایه‌ی اول با دوازده درس و فعالیت تکمیلی در شکلی علمی و هدفمند به تقویت همه‌ی مهارت‌های زبانی پرداخته است.

در بخش دوم این کتاب نیز به صورت درس به درس، راهنمایی‌های کاربردی جهت اشراف معلّمان به محتوای کتاب درسی آمده است. در هر درس این عناوین وجود دارد:

در قسمت اول هر درس، عنوان، هدف، انتظارات، وسایل، نکته‌ی دستوری (در صورت نیاز)، زمان‌بندی و روش‌های تدریس پیشنهادی آن درس؛

در قسمت دوم فعالیت‌های پیشنهادی برای چگونگی تدریس موضوع درسی؛

در قسمت سوم نکته‌هایی که معلّم در هنگام فرایند یاددهی- یادگیری باید به آن‌ها توجه داشته باشد؛

در قسمت چهارم و پایانی هدف و چگونگی و گاهی بر حسب نیاز حل تمرین‌هایی از کتاب درسی.

همان‌طور که مشاهده می‌شود تفاوت‌هایی بین بخش دو کتاب معلّم (راهنمای تدریس) این برنامه‌ی درسی با سایر کتاب‌های مشابه وجود دارد که بر حسب ضرورت و نیاز دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی و معلّمین گرامی تصمیم‌گیری شده است.

در ادامه، ساختار کتاب درسی به تفصیل در قالب جدول ارائه شده است.

نمای ساختار و محتوای کتاب‌های زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش

پایه درس	اول مقدماتی	اول تکمیلی	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم
۱	یادآوری و گسترش واژگان	کلمات اشاره‌ی «این» / «آن»	زمان حال	کلمه‌ی پرسشی «چه کار» نگارش ۱	حرف ربط «و»	نگارش اول - درک، بیان و توصیف رنگ و شکل	توصیف انسان
۲	یادآوری و گسترش واژگان مربوط به گروه‌های مختلف	کلمه‌های اشاره «این» و «آن» در جمله	کلمه‌های پرسشی «چه چیزی» / «چه چیزهایی»	کلمه‌ی پرسشی «چه» نگارش ۲	نگارش اول	حرف اضافه‌ی «برای»	عناصر داستان (۱)
۳	طبقه‌بندی معنایی واژگان	است / هستند	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد	«همه، هیچ، هر» نگارش ۳	نگارش دوم	نگارش دوم درک، بیان و توصیف: اندازه و جنس	عناصر داستان (۲)
۴	درک و کاربرد مفاهیم «بله» و «خیر» در پرسش و پاسخ	صفت	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع	قید ۱ / کلمه‌ی پرسشی «چگونه» نگارش ۴	حرف اضافه «تا»	کلمه‌ی پرسشی «کدام»	عناصر داستان (۳)
۵	فعل‌های ساده لازم با نهاد سوم شخص مفرد در جمله‌های دو کلمه‌ای	است / هستند و ...	کلمه‌های پرسشی «چه کسی» / «چه کسانی»	قید ۲ / کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» نگارش ۵	نگارش سوم	نگارش سوم درک، بیان و توصیف: قسمت‌ها و کار/کاربرد	عناصر داستان (۴)
۶	کلمه‌های جمع	نیست / نیستند و ...	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد	ضمیر «خود» نگارش ۶	نگارش چهارم	حرف ربط «یا»	عناصر داستان (۵)
۷	حرف ربط «و» بین کلمه‌ها	ترکیب وصفی	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع	قید ۳ / زمان آینده نگارش ۷	حرف ربط «ولی» بین دو جمله	نگارش چهارم درک، بیان و توصیف: لامسه و بویایی	عناصر داستان (۶)
۸	فعل‌های ساده لازم با نهاد سوم شخص جمع در جمله‌های دو کلمه‌ای	«داشتن» و «نداشتن»	فعل‌های مرکب	قید ۴ نگارش ۸	نگارش پنجم	نگارش پنجم درک، بیان و شنیدن	داستان نویسی (۱)
۹	ضمیرهای فاعلی اول شخص مفرد و جمع با افعال ساده لازم در جمله‌های دو کلمه‌ای	جمله‌های پرسشی	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد	کلمه‌ی پرسشی چند (تا)، چندم، چندمین	تمایل به انجام دادن یک فعالیت می‌خواهم / دوست دارم / و ...	کلمه‌ی پرسشی «چرا»	داستان نویسی (۲)

پایه درس	اول مقدماتی	اول تکمیلی	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم
۱۰	ضمیرهای فاعلی دوم شخص مفرد و جمع با فعل‌های ساده‌ی لازم در جمله‌های دو کلمه‌ای	فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع	فعالیت‌های تکمیلی	نگارش ششم	نگارش ششم درک، بیان و توصیف: تفاوت‌ها و شباهت‌ها ۱	فعالیت‌های دوره‌ای
۱۱	ضمیرهای فاعلی سوم شخص مفرد و جمع با فعل‌های ساده‌ی لازم در جمله‌های دو کلمه‌ای	ترکیب اضافی	فعل‌های «بود، بودم و ... / شد، شدم و ...»	_____	نگارش هفتم	نگارش هفتم درک، بیان و توصیف: تفاوت‌ها و شباهت‌ها ۲	_____
۱۲	فعل‌های منفی ساده‌ی لازم در جمله‌های دو کلمه‌ای	کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی در جمله	حرف اضافه‌ی «یا»	_____	حرف ربط «اگر»	نگارش هشتم درک، بیان و توصیف: تفاوت‌ها و شباهت‌ها ۳	_____
۱۳	_____	فعالیت‌های تکمیلی	حرف اضافه‌ی «در»	_____	نگارش هشتم	نگارش نهم توصیف با توجه به ویژگی‌های طبقه مقوله‌ی ۱	_____
۱۴	_____	_____	کلمه‌ی پرسشی «کجا»	_____	می توانم، ... / نمی توانم، ...	نگارش دهم توصیف با توجه به ویژگی‌های طبقه‌ی مقوله‌ی ۲	_____
۱۵	_____	_____	حرف اضافه‌ی «به»	_____	نگارش نهم	فعالیت‌های دوره‌ای	_____
۱۶	_____	_____	حرف اضافه‌ی «ز»	_____	فعالیت‌های تکمیلی	_____	_____
۱۷	_____	_____	فعالیت‌های تکمیلی	_____	_____	_____	_____

نمای ساختار و محتوای کتاب زبان آموزی و جمله‌سازی پایه‌ی اوّل (تکمیلی)

....	فقرات‌های تکمیلی	
درس دوازدهم	کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی در جمله	
درس پازدهم	ترکیب اضافی	
درس دهم	بخش اوّل: فعل‌های گذرای ساده با نهاد اسمی	بخش دوم: فعل‌های گذرای ساده با نهاد ضمیر
درس نهم	جمله‌های پرسشی	
درس هشتم	«داشتن» و «نداشتن»	
درس هفتم	ترکیب وصفی	
درس ششم	نیست / نیستند و ...	
درس پنجم	بخش اوّل: است / هستند با نهاد اسمی	بخش دوم: است / هستم و ... با نهاد ضمیر
درس چهارم	صفت	
درس سوم	است / هستند	
درس دوم	کلمه‌های اشاره‌ی «این» و «آن» در جمله	
درس اوّل	کلمه‌های اشاره‌ی «این / آن»	
کتاب زبان آموزی و جمله‌سازی		

مهارت گوش کردن

درک شنیداری پیش نیاز سایر مهارت‌های زبانی از جمله خواندن است. به همین سبب لازم است در سه ساله‌ی اول ابتدایی مورد توجه ویژه قرار گیرد.

گوش کردن در دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی

رفتارها و مهارت‌های زبانی از طریق تجربه با محیط به دست می‌آید و به صورت سطوح متوالی و یا سلسله مراتبی تکامل می‌یابد. ترتیب این سلسله مراتب به صورت احساس، ادراک، تصویرسازی و مفهوم‌سازی است. هرگاه پایین‌ترین سطح یعنی «احساس» دچار نقص شود، یعنی همان چیزی که در کودکان آسیب‌دیده‌ی شنوایی رخ می‌دهد، سطوح بالاتر هم دست خوش آسیب می‌شوند (هوسپیان، ۱۳۷۴).

گوش دادن اولین مهارت زبانی است که فرد در جریان رشد خود فرا می‌گیرد. آسیب شنوایی بر کسب مهارت گوش کردن تأثیر منفی می‌گذارد.

در صورت به کار نگرفتن وسایل کمک شنیداری و توان‌بخشی و نبودن آموزش صحیح و کافی، دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی در کسب سایر مهارت‌ها، یعنی گفتار، خواندن و نوشتن به مشکلات متعددی دچار خواهند شد (کونر^۱ و زولان^۲، ۲۰۰۴ و پاور^۳ و لی^۴، ۲۰۰۰) و این امر بر یادگیری و مشارکت فعال آن‌ها در فعالیت‌های آموزشی بسیار مؤثر است.

فعالیت‌های مربوط به گوش کردن

در کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی (و نگارش) جداسازی کامل مهارت‌ها از یکدیگر به دلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی امکان‌پذیر نیست و وقتی صحبت از درک می‌شود مجموعه‌ای از درک‌های فرایند دیدن، شنیدن (گوش کردن) و خواندن مدنظر است که بنابر ضرورت، محرک لازم، به‌تنهایی یا در کنار سایر محرک‌های ادراکی، به دانش‌آموز ارائه می‌شود.

1- Conner
2 - Zwolan
3- Power
4- Leigh

با توجه به این نکته، تمرین «ببینید، بشنوید و بگویید» به طور مشخص تری در جهت پرورش این مهارت طراحی شده است. دانش‌آموز پس از دیدن تصاویر، به دقت به معلم خود گوش می‌دهد (در صورت نیاز لب‌خوانی و گفتارخوانی می‌کند) و آنچه را معلم خواسته است نشان می‌دهد یا به پرسش معلم پاسخ می‌دهد. در این مرحله معلم لازم است از توانایی درک موضوع درسی موردنظر توسط دانش‌آموز اطمینان حاصل کند و کار را ادامه دهد.

در همه‌ی تمرین‌ها و به اقتضای نیاز پیش آمده، شاید لازم باشد که معلم برای درک بهتر و مؤثرتر، آن را دوباره در کلاس به شکل شفاهی اجرا کند، سپس خواندن و نوشتن را از دانش‌آموزان بخواهد.

گام‌های فرایند گوش دادن عبارت‌اند از:

گام اول: دانش‌آموزان با تمرکز کافی به متن شنیداری^۱ گوش دهند؛

گام دوم: اطلاعات صریح متن شنیداری را درک کنند؛

گام سوم: سیر رویدادهای متن نوشتاری را به خاطر بسپارند؛

گام چهارم: اطلاعات متن شنیداری را تلفیق کنند؛

گام پنجم: اطلاعات متن شنیداری را تفسیر کنند.

۱- منظور از متن شنیداری در این کتاب هر آنچه که به صورت شفاهی در فرایند یاددهی و یادگیری به دانش‌آموزان ارائه می‌شود، است.

مهارت سخن گفتن

توانایی سخن گفتن عامل مهمی در رشد و شکوفایی فکری به‌شمار می‌آید. سلامت دستگاه شنوایی، رشد بدنی و ذهنی، حضور در اجتماع و محیط، از عوامل مؤثر در سخن گفتن و تکامل گفتارند. تنها در این شرایط کودک می‌تواند سخن گفتن را آغاز کند و دریافت‌های خود را با کمک واژه‌ها آشکار سازد.

سخن گفتن در دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی

کودک طبیعی پس از چندین ماه گوش دادن و دقت کردن در گفتار اطرافیان، سرانجام کلمه‌ها را بر زبان می‌آورد و در این زمان، افزون بر گوش دادن، تلاش می‌کند تا واژه‌های شنیده شده را تکرار کند و سخن گفتن را آغاز نماید.

کودکان شنوا در هنگام رشد، ناخودآگاه دستور زبان، یعنی یادگیری واژه‌های جدید، چگونگی ساخت واژه (صرف) و کنار هم نهادن آن‌ها و ساخت جمله (نحو) را می‌آموزند و پیوسته ایراد خود را با کمک محیط اصلاح می‌کنند. ولی کودکان دارای آسیب شنوایی، افزون بر بی‌بهره بودن از این رشد، ایرادها را نیز رفع نمی‌کنند و اختلالات در زبان بیانی نمایان می‌گردد (گورابی، ۱۳۸۱).

در کودکان دارای آسیب شنوایی، ناتوانی در دریافت صداهای گفتاری مانع از درک صحیح صداها و کشف ویژگی‌های تولیدی، حرکتی و صوتی می‌گردد. از این رو برای آن‌ها درک و بیان تعدادی از صداها، به‌ویژه صداهایی با فرکانس خاص که توان شنیدن آن‌ها را ندارند (مانند س، ش، ز، و ...) دشوار است.

به‌دلیل نداشتن حساسیت شنیداری نسبت به پاره مهارت‌های آوایی زبان فارسی (مانند تکیه، مکث، زیر و بمی، کشش آوایی)، این موارد را در گفتارشان به کار نمی‌برند و در یادگیری و کاربرد واژه‌ها و جمله‌سازی (توانایی ترکیب کلمه‌ها در قالب دستوری مناسب برای بیان جمله‌های معنادار) دچار مشکل می‌شوند.

این کودکان در فراگیری گفتار و برقراری ارتباط کلامی با دیگران با موانعی مواجه می‌شوند و

در طیفی از مشکلات در گفتار قرار می‌گیرند که در یک سر آن فردی بدون یا با حداقل کلام شفاهی است و در سر دیگر آن فردی است که دارای ارتباط کامل کلامی است. این به معنای عدم توانایی ارتباط با دیگران نیست، بیشتر افراد آسیب دیده‌ی شنوایی توانایی استفاده از حرکات بیانگر و اشارات را دارا هستند.

فعالیت‌های مربوط به سخن گفتن

در کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) به سخن گفتن توجه خاصی شده است و در هر یک از تمرین‌ها به ویژه در «بازی کن و بیاموز» و «ببین بشنو و بگو» از معلم خواسته می‌شود که در کنار توجه به سایر مهارت‌های زبانی در فرایند یاددهی - یادگیری حتماً از دانش‌آموزان بخواهند که بسته به توانایی خودشان تولید گفتار هم داشته باشند.

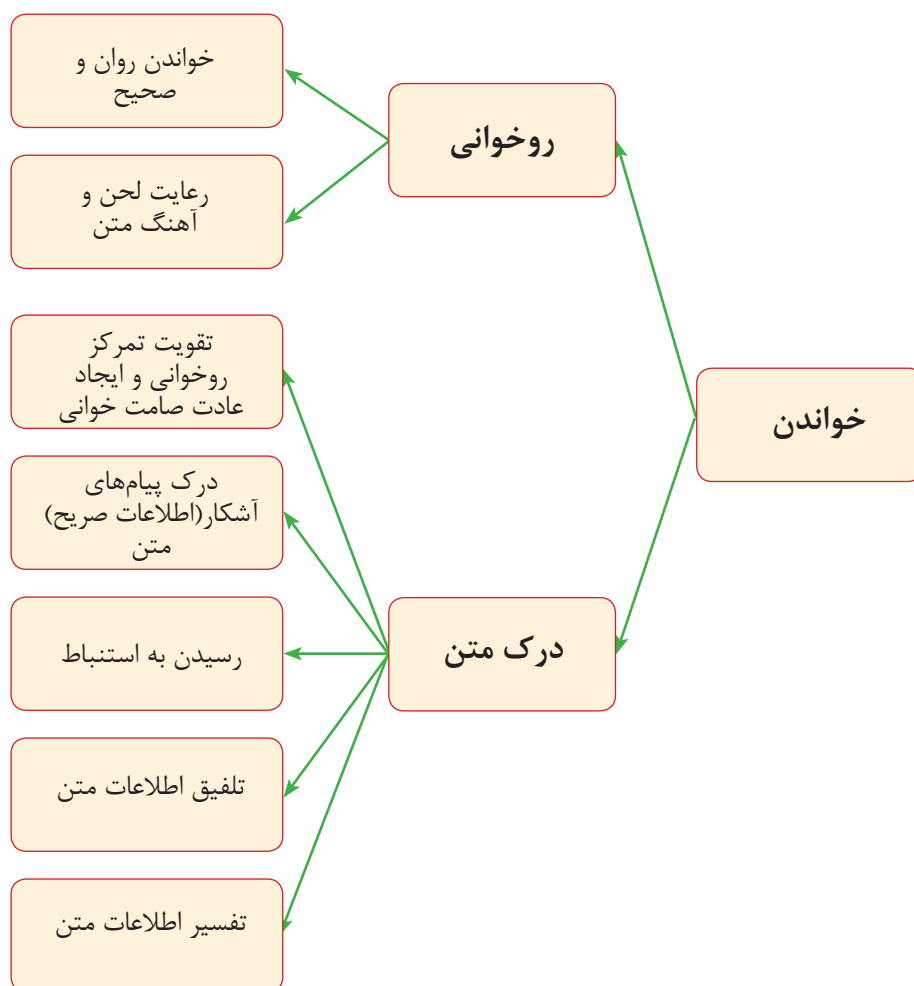
در همه‌ی فعالیت‌ها ابتدا باید دانش‌آموز در قالب فعالیت کلاسی و با مشارکت دوستان خود مهارت صحبت کردن مرتبط با تمرینات را به دست آورد، سپس بیان از طریق نوشتن هدف آموزشی قرار گیرد. البته بازگویی ترکیب‌ها و جمله‌ها یا رونویسی آنها برای تثبیت آموخته‌ها در هر فعالیت و تمرین تأکید می‌شود.

در تمامی تمرین‌هایی که قرار است برای تصویر یا موضوعی یک یا چند جمله گفته و نوشته شود، لازم است (گفته‌ها و نوشته‌ها) پس از اطمینان معلم از درک موضوع آموزشی توسط دانش‌آموزان، شکل بگیرد.

مهارت خواندن

خواندن یکی از مهم‌ترین مهارت‌های زبانی است که در دوره‌ی ابتدایی به‌طور خاص مورد توجه است. خواندن دارای سطوح مختلفی است. سطح اول خواندن که روخوانی است، در اهداف برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش به‌طور مستقیم مورد توجه نیست. سطح دوم خواندن، که درک متن نوشتاری است، از طریق تمرکز بر خواندن، درک پیام آشکار متن، رسیدن به استنباط و در نهایت تلفیق و تفسیر اطلاعات متن صورت می‌گیرد.

در کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی اول (تکمیلی)، تمرکز بر خواندن و درک پیام‌های آشکار پیام متناسب با توانایی‌های دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی مورد توجه قرار گرفته است. البته با توجه به این که دانش‌آموزان در آغاز راه سوادآموزی و کسب مهارت‌های خواندن و نوشتن هستند، از مهارت کل‌خوانی (توانایی تشخیص کلمه‌های پربسامد و آشنا) که از مهارت‌های پیش‌نیاز خواندن در سنین قبل از دبستان است، بنا به ضرورت استفاده می‌شود. پیامد گسترش واژه‌ها در درک روخوانی و شنیداری، همچنین در سخن گفتن و نوشتن نمود می‌یابد که در همه‌ی درس‌ها مورد توجه بوده و در طراحی تمرینات اعمال شده است. آشنایی با اجزای جمله، توانایی این که جمله را به اجزای آن خرد کند یا کلمه‌ها را کنار هم بگذارد و جمله بسازد، در امر تقویت درک روخوانی و شنیداری بسیار مؤثر است که در اهداف و موضوعات درسی کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) به صورت روشن آورده شده‌اند. تحقیقات بیانگر آن است که بسیاری از دانش‌آموزان از مهارت روخوانی برخوردارند و متن را با صدای بلند و روان و صحیح می‌خوانند اما در بازیابی اطلاعات متن و تعبیر و تلفیق مطالب، عملکرد ضعیفی دارند. پیامد این درک ضعیف متن، در تمامی دروس نمود خواهد یافت.

خواندن در دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی

مطابق الگوی یادگیری زبان، «درک» مقدم بر «بیان» است. ادراک بستگی شدیدی به دریافت صحیح فرد از وقایع گفتاری و نوشتاری دارد و هر شخصی با دریافت کامل و صحیح محرک زبانی و با استفاده از قوانینی که آموخته است دریافت‌های کلامی یا نوشتاری خود را رمزگشایی می‌کند و منظور فرستنده‌ی پیام را می‌فهمد (آدامز و براون و ادواردز، ۱۹۹۸) در کودکان کم‌شنوا دریافت ناکافی و نامناسب زبانی، به خصوص گفتار، موجب محدود شدن تفکر می‌شود و به موازات آن درک نوشتاری این گروه مختل می‌گردد و این کودکان در درک مطلب خوانده شده ناتوان‌اند (بنچ، ۱۹۹۲، کاکوجویباری، شریفی، ۲۰۱۰)، زیرا برای درک مطلب خوانده شده، آشنایی با دستور زبان و نقش‌های دستوری کلمه‌ها در کنار توانایی رمزگشایی هر کلمه نیاز است (نیکخو، ۱۳۸۹).

فعالیت‌های مربوط به خواندن

کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی اول (تکمیلی) برای تقویت توانایی ادراکی زبان‌آموزان از موضوع آموزشی نگاه ویژه‌ای به درک متن دارد. انتخاب موضوعات و اهداف آموزشی بر مبنای آشنایی دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی با دستور زبان فارسی و نقش و جایگاه دستوری و معنایی کلمه‌ها در کنار توجه به گسترش خزانه‌ی لغات و روابط معنایی بین آن‌ها، در راستای دست یافتن به این هدف بوده است.

در فعالیت‌های «با کمک آموزگار با صدای بلند بخوان»، «درست و نادرست»، «درک جمله نوشتاری از طریق انتخاب تصویر مناسب» و اجرای تمرین‌های مرتبط از طریق وصل کردن، علامت زدن، پرکردن جاهای خالی و... از جمله فعالیت‌های مربوط به خواندن در این کتاب می‌باشند.

خواندن جمله‌های مربوط به کمک آموزگار با صدای بلند بخوان، علاوه بر تقویت تمرکز خواندن، موضوع و هدف آموزش و جایگاه آن را به دانش‌آموز یادآور می‌شود و به فرایند درک کمک می‌کند.

درک اطلاعات صریح متن در فعالیت‌های پیشنهاد شده در هر درس کتاب معلم و در هر تمرین کتاب درسی مدنظر قرار گرفته و تمام یا بخشی از هدف آموزشی و یادگیری در آن‌ها تأمین شده است. این به دلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی و تسهیل فرایند یاددهی - یادگیری صورت می‌گیرد.

ارائه‌ی کارت نوشتاری به هنگام اجرای فرایند یاددهی - یادگیری، به شکل بازی و فعالیت عملی، توجه به کلمه‌ها و جمله‌های کلیدی در تمرین‌های «بین، بشنو و بگو» و «با کمک آموزگار با صدای بلند بخوان»، انتخاب تصویر متناسب با جمله نوشتاری ارائه شده و بالعکس و ... نمونه‌هایی از تمرین‌های خواندن برای درک اطلاعات صریح در کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی اول (تکمیلی) هستند.

سعی شده در تمرین‌ها به سطوح مربوط به استنباط، تلفیق و تفسیر اطلاعات در جمله توجه

شود و معلمین می‌توانند متناسب با توانایی‌های دانش‌آموزان خود هنگام دادن تمرین‌های تکمیلی این سطوح را مدنظر قرار دهند. در کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی اول (تکمیلی) بیشتر به سطح عمومی و مشترک درک جمله در خواندن و در راستای اهداف و موضوعات آموزشی توجه شده است.

مهارت نوشتن

نوشتن یکی از مهارت‌های زبانی است که از طریق آن شخص می‌تواند اندیشه‌ها، باورها، احساسات و تجربه‌های مرتبط با دیدن، شنیدن و خواندن را به نوشتار تبدیل کند. نوشتن نیز مانند خواندن شامل دو سطح است. املا از سطوح مقدماتی آن است که خود شامل مراحل است که از آن جمله می‌توان به نوشتن درست نشانه‌ها، توانایی تبدیل نشانه‌های آوایی به نوشتاری و توانایی خوانا و زیبانویسی اشاره کرد. این سطح در کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش به صورت مستقیم مدنظر قرار نگرفته است.

سطح دوم نوشتن نگارش و انشاست. هر نوع نوشتنی (حروف، کلمه، جمله) را نگارش می‌گویند که دارای الگوی ثابت، تغییرناپذیر و قالب‌مند است، نگارش برای رساندن پیام مستقیم است اما انشاءنویسی نوشتنی فعال است که با آن فکر و تخیل به کار می‌افتد. از اهداف نوشتن این است که دانش‌آموزان بتوانند از طریق نوشتن، نیازمندی‌های آنی خود را در برقراری ارتباط با دیگران به خوبی برآورند و بتوانند آنچه را که خود به آن می‌اندیشند و می‌خوانند به دیگران بگویند و یا بنویسند. برای نوشتن انشا لازم است دانش‌آموزان پیش‌نیازهایی را طی کنند و مهارت‌هایی را کسب نمایند برای نمونه:

- جمله‌سازی با واژه‌های متفاوت به صورت شفاهی و کتبی (جمله‌نویسی)
- تکمیل جمله‌های ناقص به کمک واژه‌های مناسب جهت تشخیص ارتباط بین اجزای

جمله

- نوشتن جمله برای کلمه‌های بهم‌ریخته
- توصیف یک تصویر در قالب جمله

- نوشتن داستان یا توصیف رویداد برای مجموعه‌ای از تصاویر که به هم ارتباط دارند.
- ادامه‌ی جمله‌ای ناتمام در یکی دو سطر
- پاسخ دادن به پرسش‌ها بعد از دیدن تصاویر یا خواندن جمله و متن
- اجرای نمایش و بازی بعد از خواندن دستور کار
- نوشتن نتیجه و پیام متن
- خلاصه‌گویی و خلاصه‌نویسی داستان یا متن گزارش دادن شفاهی یا کتبی از یک

فَعَالِیْت

- و ... (میرشفیعی، ۱۳۹۰)

از آنجا که جمله و بند (پاراگراف) از اصلی‌ترین اجزای انشا هستند، در این کتاب، به دلیل توانایی‌ها و ویژگی‌های دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی نگارش و نوشتن جمله و ایجاد زمینه برای نوشتن بند و بندنویسی از اهداف فرایند یاددهی - یادگیری قرار گرفته است و به تعمیق و تجربه‌های یادگیری در این زمینه اختصاص می‌یابد.

در کتاب‌های زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) چگونگی جمله‌سازی به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود. آن‌ها می‌توانند اولین تجربیات خلاقیت نوشتاری را کسب کنند، با انواع جمله‌های خبری، پرسشی، امری و تعجبی آشنا شوند، جایگاه انواع مقوله‌های صرفی مثل گروه اسمی، ضمائر و... را در ساخت جمله بیاموزند و قواعد نحوی موجود در دستور زبان فارسی را غیرمستقیم تجربه کنند. در جمله‌نویسی دو اصل موردنظر است:

الف) پیام جمله، که باید از لحاظ معنایی و حقایق برون زبانی صحیح و متناسب باشد.

ب) ساخت نحوی جمله، که باید با اصول و قواعد ساخت جمله در زبان فارسی منطبق باشد. به این ترتیب با گسترش جمله‌نویسی و آموزش چگونگی قرار دادن جمله‌ها در کنار هم و متن‌نویسی دانش‌آموزان، برای نگارش و نوشتن خلاق آماده می‌شوند و این گونه آموزش نوشتن فعال و خلاق با برنامه‌ریزی مشخص تا پایان دوره‌ی ابتدایی ادامه می‌یابد. مراحل نوشتن خلاق در این محتوا از کلمه شروع می‌شود و به گروه (عبارت)، جمله و متن گسترش می‌یابد.

دانش آموزان دارای آسیب شنوایی و مسئله‌ی «نوشتن»

شاید بتوان گفت از میان مهارت‌های زبانی، سخت‌ترین گام برای این کودکان «نوشتن» (نگارش و انشا) است. مشاهده شده که بسیاری از قواعد حاکم بر گفتار، از جمله قواعد دستوری در نوشتار نیز حکم‌فرماست. از این رو اختلالات مشاهده شده در گفتار افراد دارای آسیب شنوایی در نوشتار آن‌ها نیز نمود پیدا می‌کند (بنچ، ۱۹۹۲). نوشتار این کودکان می‌تواند ویژگی‌های زیر را داشته باشد:

- ✓ جمله‌ها به سادگی گرایش دارد، با ساختارهای نحوی پیچیده‌ی بسیار کم؛
- ✓ جمله‌ها ترتیب به هم ریخته‌ای از کلمات است، که بدون نظم، آرایش، توالی و پایانه‌ی صرفی قابل قبول؛
- ✓ از مترادف، متضاد، استعاره، حروف ربط و اضافه و حذف به قرینه بسیار اندک استفاده شده است (ابراهیمی، ۱۳۸۸)؛
- ✓ در بیان جملات آنان تطابق میان فعل و فاعل وجود ندارد (ویلیامز، ۲۰۰۶)؛
- ✓ تعداد و تنوع واژگانی محدودی دارند؛
- ✓ بعضی از عناصر دستوری را حذف می‌کنند.

بنابراین ناتوانی در درک مطالب خوانده شده و در یادگیری دستور زبان، اختلال در جنبه‌های زبانی نوشتار و در آخر ناآگاهی از قواعد زبانی و درک نشدن رابطه‌ی بین واژه‌ها و نقش این روابط در بازنمایی وقایع، مهارت انتقال پیام از راه جمله‌نویسی، متن‌نویسی و انشا را برای کودکان آسیب‌دیده‌ی شنوایی بسیار دشوار می‌سازد (یعقوبی، ۱۳۸۹).

این در حالی است که «نوشتن» علاوه بر مهارت‌های اساسی و پیش‌نیاز بودن برای کسب موفقیت در تحصیل و مدرسه، می‌تواند نقش مهمی در زندگی روزانه‌ی افراد دارای آسیب‌شنوایی داشته باشد. آن‌ها برای ارتباط با افرادی فراتر از خانواده و با دوستان خود، برای فرستادن نامه، پیامک یا پست الکترونیک، پرکردن فرم و... از نوشتن استفاده می‌کنند. به ویژه اگر امکان استفاده از

سایر راه‌های ارتباطی با دنیای افراد شنوا وجود نداشته باشد، «نوشتن» می‌تواند راهی برای ثبت خاطرات، انتقال ایده‌ها و افکار و احساساتشان باشد (رضایی و همکاران، ۱۳۹۲).

فعالیت‌های مربوط به نوشتن

در کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی اول (تکمیلی)، نوشتن جمله‌های سه کلمه‌ای با معرفی اجزای زبانی و دستوری و به صورت گام‌به‌گام آغاز می‌شود. ساخت جمله‌ها با استفاده از صورت‌های مثبت و منفی فعل‌های هستم، هستی، است و...، فعل‌های گذرای مثبت و منفی در زمان گذشته و صورت‌های مختلف مثبت و منفی فعل‌های دارم، داری، دارد و...، با نهاد‌های اسمی و ضمیر، مدنظر قرار گرفته است. درک مفهوم و کاربرد کلمه‌های اشاره «این و آن» کلمه‌ها، ترکیبات اضافی و وصفی و درک و بیان جمله‌های پرسشی ساخته شده با تغییر لحن و آهنگ در این پایه تدریس می‌شود.

تمرین‌های کتاب به صورتی طراحی شده است که تا تمرین سوم تمرکز فعالیت‌ها و تمرین‌ها بر مهارت‌های گوش کردن، سخن گفتن و خواندن است. اما در تمرینات بعدی به مرور به مهارت نوشتن توجه بیشتری می‌شود. به طوری که در آخرین تمرین هر درس یا نگارش، از دانش‌آموز انتظار می‌رود راجع به هدف و موضوع درس مطلبی مستقل بنویسد. از این پایه به بعد فعالیت‌های تکمیلی در پایان درس‌ها در نظر گرفته شده است زیرا برای تعمیق و تثبیت آموخته‌ها در پایان سال تحصیلی یا ارزشیابی، در ابتدای پایه‌ی دوم نیاز است.

روش‌های تدریس

ارتقای کیفیت آموزش و ثمربخشی معلمان در زمینه‌ی بهبود یادگیری شاگردان در گرو حرفه‌ای شدن معلمان است. معلم حرفه‌ای کسی است که در راستای رشد و شکوفایی استعدادهای فطری خود به شناخت علمی و مهارت‌های عملی مجهز باشد و از روش‌های نوین تدریس در کلاس و آموزش بهره‌برد.

به منظور آشنایی معلمان با روش‌های تدریس، در این کتاب تعدادی از روش‌های تدریس علمی متناسب با محتوای هر درس به صورت پیشنهادی ارائه شده است.

معلمان عزیز می‌توانند، با توجه به فضای فیزیکی کلاس، موقعیت جغرافیایی و بومی، وضعیت روحی دانش‌آموزان، وضعیت آب‌وهوای منطقه، امکانات مدرسه، توانایی‌های شخصی و خلاقیت‌های فردی خود، روش‌ها و الگوها را جابه‌جا نمایند.

هدف از به کارگیری روش‌های متفاوت در تدریس، ایجاد تنوع و جذابیت در محیط یادگیری است. در این نگاه، معلم از متکلم وحده بودن به تسهیل‌کننده‌ی فرایند یاددهی - یادگیری تغییر نقش می‌دهد و از استعدادهای و مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان در این سن، در جهت بهبود وضعیت آموزشی بهره‌برد. بهره‌گیری از هر یک از این روش‌ها به تشخیص همکاران گرامی و میزان پیشرفت تحصیلی بستگی دارد.

روش‌های تدریس پیشنهادی (پرسش و پاسخ، مشاهده‌ای، ایفای نقش، بازی، گردش علمی، نمایشی) در این کتاب منطبق با سطح توانایی جسمی و ذهنی دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی پایه‌ی اول تکمیلی انتخاب و پیشنهاد شده است تا معلمان بتوانند از آن‌ها به صورت کاربردی بهره‌برند.

شرح مختصر این روش‌ها در صفحه بعد آمده است:

روش تدریس مبتنی بر بازی (آقازاده، ۱۳۹۳)

بنا بر اصول طرح درس نویسی و طراحی آموزشی، بازی از روش‌های ارزنده‌ی یادگیری است که می‌توان در موردهای زیر از آن استفاده کرد:

- ۱- از بازی می‌توان در آغاز فعالیت درس بهره گرفت. بازی مطمئن‌ترین روش و ابزار برای جلب توجه، افزودن بر علاقه، هماهنگ کردن فرایند یادگیری و آماده کردن شرایط برای فعالیت‌های آتی است. بازی زمینه را برای تعامل آسان و سریع آماده می‌سازد و تجاربی را در آغاز کار به عموم دانش‌آموزان عرضه می‌کند.
- ۲- از بازی می‌توان در طی فرایند تدریس بهره گرفت. به ویژه بازی را می‌توان برای ارائه‌ی انواع گوناگونی از تجارب به کار گرفت.
- ۳- برای خلاصه کردن یا به پایان بردن درس هم می‌توان از بازی کمک گرفت. بازی برای یادگیری درس یا دروس بعد، باید پایانی شوق‌آفرین و اشتیاقی پایا فراهم آورد.

در درس‌های ۲، ۴، ۵، ۶، ۷ و ۹ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش تدریس مبتنی بر بازی

*مرحله‌ی نخست: بیان هدف

در مرحله‌ی حاضر تلاش می‌کنیم هدف درس را به روشنی و در نهایت سادگی به دانش‌آموزان بیان کنیم.

*مرحله‌ی دوم: شرح بازی

در مرحله‌ی حاضر، بازی موردنظر را برای آموزش مفاهیم شرح می‌دهیم. لازم است در شرح بازی، دستورالعمل مورد نیاز و نحوه‌ی انتخاب افراد برای بازی هر یک از دانش‌آموزان و انتخاب وسائل مناسب برای کمک به غنی‌سازی بازی مشخص گردد.

***مرحله‌ی سوم: اجرای بازی**

این مرحله عملی‌ترین بخش اجرای روش تدریس مبتنی بر بازی است. در مرحله‌ی حاضر همه‌ی دانش‌آموزان در یادگیری نقش فعال دارند و معلم هم به مثابه‌ی راهنمای فعالیت‌های بازی عمل می‌کند. همچنین انواع وسائل کمک آموزشی فراهم شده در اختیار دانش‌آموزان قرار داده می‌شود.

***مرحله‌ی چهارم: نتیجه‌گیری و ارزشیابی**

در روش تدریس مبتنی بر بازی، مرحله‌ی پایان روش تدریس، که نتیجه‌گیری است، با فعالیت ارزشیابی همراه است. در مرحله‌ی حاضر تلاش می‌شود توجه دانش‌آموزان به اجرای فعالیت‌هایی سوق داده شود. از آنجا که بسیاری از دانش‌آموزان در فعالیت بازی شرکت می‌کنند، به احتمال زیاد، برای یادگیری، به مفهوم موردنظر تسلط می‌یابند. از این رو از نتیجه‌گیری بازی به قصد ارزشیابی هم بهره می‌گیریم.

روش تدریس پرسش و پاسخ (شعبانی، ۱۳۸۳)

معلم، در روش پرسش و پاسخ، در هنگام جلب توجه شاگرد به مطلب یا درس جدید و تدریس آن، مستقیماً به بیان مطلب نمی‌پردازد، بلکه با طرح سؤال‌های منظم، فعالیت ذهنی شاگردان را در مسیر مطالب و مفاهیم جدید قرار می‌دهد و آن‌ها را هدایت می‌کند، تا خودشان به کشف مفاهیم جدید توفیق یابند. در عین حال سؤالات باید، با توجه به زمینه‌های علمی شاگردان، طرح گردند و به گونه‌ای مطرح شوند که توجه آنان را به حرکت درآورد (آقازاده، ۱۳۸۴، ص. ۴۹).

هدف اساسی از روش تدریس پرسش و پاسخ، تشخیص و تحریک تفکر، توانایی، علایق، تقویت قدرت استدلال، سنجش و قضاوت، استفاده از تجارب و دانسته‌های گذشته و ایجاد اعتماد به نفس در دانش‌آموزان است.

دردرس‌های ۸، ۹، ۱۱ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش تدریس پرسش و پاسخ

*مرحله‌ی نخست: بیان و شرح هدف

در مرحله‌ی حاضر، هدف درس را اعلام می‌کنیم و برای درک بیشتر دانش‌آموزان آن را شرح می‌دهیم. شرح و بیان هدف باید با استفاده از واژه‌های ساده و عاری از ابهام باشد تا از تفسیرپذیری هدف پیشگیری شود. به دیگر سخن، گفته‌ها باید به قدری روشن‌تر باشند که تفسیر ذهنی دانش‌آموزان سبب انحراف فکریشان نگردد.

*مرحله‌ی دوم: پرسش و پاسخ

در این مرحله، سعی می‌شود با پرسش‌های پیگیر، دانش‌آموزان به ارائه‌ی پاسخ‌های مناسب وادار شوند. براین باوریم که نباید همه‌ی پرسش‌ها از جانب معلم باشد، بلکه باید دانش‌آموزان را هم به طرح سؤال ترغیب کنیم. به یاد داشته باشیم به سادگی به پرسش‌های دانش‌آموزان

پاسخ ندهیم و پرسش‌های پیش پا افتاده را هم مطرح نکنیم، همچنین نباید به دانش‌آموزان پاسخ‌های ناقص داده شود.

مرحله‌ی سوم: نتیجه‌گیری

در مرحله‌ی سوم، به جمع‌بندی و تعمیق آموخته‌های دانش‌آموزان پرداخته می‌شود. این جمع‌بندی به سازماندهی پایانی موسوم است. یعنی فعالیت ذهنی گوناگونی که ایجاد شده است باید به نتیجه‌ای ختم شود. در این مرحله هم از پرسش و پاسخ مدد می‌گیریم.

روش تدریس گردش علمی (صفوی، ۱۳۸۷)

گردش علمی به دانش‌آموزان امکان می‌دهد که از طریق مشاهده‌ی طبیعت، وقایع، فعالیت‌ها، اشیا و مردم، تجربه‌ی علمی به دست آورند. در گردش علمی دانش‌آموزان با مشاهده‌ی واقعیت‌ها بهتر می‌توانند مفاهیمی را که در کلاس مورد بحث قرار می‌گیرد، در ذهن خود بی‌روانند و معلم می‌تواند با استفاده از این شیوه کنجکاوی فراگیران را درباره‌ی موضوعی خاص برانگیزد.

در درس‌های ۱، ۷، ۱۲ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش تدریس گردش علمی

فعالیت‌های قبل از رفتن به گردش علمی

قبلاً از محلی که قرار است برای گردش علمی در نظر گرفته شود، بازدید شود. همچنین هدف گردش علمی دقیقاً مشخص گردد و از اداره‌ی مربوط و اولیای شاگردان اجازه‌ی کتبی گرفته شود.

فعالیت‌های ضمن گردش علمی

معلم بازدید را طبق برنامه‌ی زمانی پیش برد و شاگردان را در یافتن پاسخ سؤالاتشان یاری دهد.

*فعالیت‌های پس از گردش علمی

شاگردان نتایج گردش علمی خود را در کلاس ارائه دهند.

انواع گردش علمی

گردش علمی کوتاه مدت و سریع؛

گردش علمی یک یا دو ساعتی؛

گردش علمی روزانه؛

گردش علمی هفتگی و ماهانه.

روش تدریس مبتنی بر روش نمایشی (آقازاده، ۱۳۹۳)

این روش بر مشاهده و دیدن استوار است. افراد مهارت‌های خاصی را از طریق دیدن فرا می‌گیرند. مهم‌ترین حسن این روش، به‌کارگیری اشیای حقیقی و واقعی در آموزش است و کاربردش بیشتر برای درس‌هایی است که جنبه‌ی عملی و فنی دارند.

در درس‌های ۱، ۲، ۳، ۶، ۱۰، ۱۱ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش نمایشی

*مرحله‌ی آمادگی

معلم باید هدف از تدریس را دقیقاً مشخص و امکانات لازم را از قبل فراهم سازد و از سالم بودن آن ابزار اطمینان حاصل کند.

*مرحله‌ی توضیح

معلم قبل از تدریس، باید اهداف تعیین شده را برای شاگردان به وضوح بیان کند و نحوه و چرایی انجام دادن عمل را توضیح دهد. آن‌گاه سؤالاتی را که انتظار دارد شاگردان در پایان تدریس، پاسخ دهند مطرح کند تا توجه شاگردان بیشتر جلب شود.

*مرحله‌ی نمایشی

معلم باید روش صحیح کار و مراحل آن را به نمایش بگذارد.

*مرحله‌ی آزمایش و سنجش

بعد از اجرای مراحل بالا، معلم باید از دانش‌آموزان بازخورد دریافت کند تا متوجه شود که دانش‌آموزان موضوع را فهمیده‌اند یا نه (مهارت لازم را کسب کرده‌اند یا نه؟) و در صورت بروز مشکل، معلم نقایص را برطرف نماید. با پرسش‌های کتبی یا شفاهی می‌توان به این موضوع دست یافت.

روش تدریس مبتنی بر ایفای نقش (صفوی، ۱۳۸۷)

ایفای نقش روشی است که می‌توان آن را برای تجسم عینی موضوع‌ها و درس‌هایی که برای نمایش مناسب‌اند، به کار برد.

در درس‌های ۱، ۴، ۵، ۸، ۹، ۱۰ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

*مرحله‌ی اول: انتخاب بازیگران

در این مرحله بازیگران را انتخاب می‌کنیم.

*مرحله‌ی دوم: آماده‌سازی

در این مرحله دانش‌آموزانی را که برای نقش‌ها برگزیده‌ایم آماده می‌کنیم. برای آماده‌سازی بازیگران، باید نقش‌ها و ماهیت آن‌ها و فضای نمایشی را تشریح کنیم.

مرحله‌ی سوم: بیان اهداف به دانش‌آموزان و آماده‌سازی آنان

هدف از این مرحله متوجه کردن دانش‌آموزان است به فعالیت در شرف اجرا و تکالیفی که باید انجام دهند.

مرحله‌ی چهارم: اجرای نمایش

در مرحله‌ی حاضر، بازیگران مطابق با دستورالعمل‌های داده شده و با استفاده از متن نمایش به ایفای نقش می‌پردازند.

مرحله‌ی پنجم: طرح سؤال

در این مرحله تلاش می‌کنیم با توجه به رخدادهای نمایش سؤال مطرح کنیم.

مرحله‌ی ششم: توضیح و تعیین تکلیف

در این مرحله دقت می‌کنیم، تکلیف به اندازه‌ای باشد که دانش‌آموزان بتوانند به انجام دادن کار رغبت نشان دهند.

روش تدریس مبتنی بر روش مشاهده‌ای (پورسلطانی و همکاران، ۱۳۹۰)

بخش عمده‌ای از یادگیری کودکان از راه مشاهده کردن در خلال تعاملات اجتماعی حاصل می‌شود. یادگیری از راه مشاهده و تقلید را می‌توان فراگیری طبیعی رفتار تلقی کرد. یک مدل بر مشاهده چنان اثر می‌گذارد که رفتار بعدی مشاهده‌گر شبیه رفتار مدل می‌شود.

در درس‌های ۳، ۴، ۷، ۸، ۱۰، ۱۱، ۱۲ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش مشاهده‌ای

*نخستین گام فرایندهای توجهی

یادگیری مشاهده‌ای مستلزم توجه به یک مدل یا فعالیت مدل است.

*گام دوم فرایندهای یادداری

جنبه‌هایی از مدل، که مورد توجه مشاهده‌گر قرار گرفته است، در شکل نمادین در حافظه‌ی بلندمدت نگه‌داری می‌شود. مرور ذهنی، در طول مرحله‌ی یادداری به صورت یک کمک حافظه‌ی مهم عمل می‌کند.

*گام سوم فرایند تولیدی

مدل سازی مستلزم انتقال و تبدیل مفاهیم نمادین به کنش‌های آشکار است. یادگیرنده باید چندین جنبه‌ی فعالیت مدل را، که در حافظه شکل نمادین دارد، بازتولید کند.

*گام چهارم فرایندهای انگیزشی

فرایندهای انگیزشی معین می‌کنند که یادگیرنده رفتاری را که از راه مشاهده فراگرفته است، ابراز می‌دارد یا نه.

*گام پنجم فرایند فراگیری و عملکرد

پیامدهای رفتاری در شکل، تقویت و تثبیت نقش‌های تسهیل کننده در فراگیری رفتار مدل شده و اجرای آن تأثیر دارد.

روش تدریس پیش سازمان‌دهنده (پورسلطانی و همکاران، ۱۳۹۰)

منظور از پیش سازمان‌دهنده، مفهوم، مطلب یا موضوعی است که در تدریس یک درس مورد استفاده قرار می‌گیرد تا به وسیله‌ی آن، قسمت‌ها و مطالب مختلفی که رشته‌ای از دانش را تشکیل می‌دهد، با نظم خاصی سازمان یابد و در ذهن شاگرد جای گیرد. به عبارت دیگر، پیش سازمان‌دهنده یک مطلب یا مفهوم کلی است که در مقدمه‌ی تدریس می‌آید تا مبحث ارائه شده به شاگردان را با مباحث پیشین همان درس مربوط سازد و در عین حال، پایه‌ای شود. برای این که ارتباط مفاهیم بعدی با مفاهیم قبلی مرتبط گردد و شاگرد بتواند تمام مباحث درس را به صورت ساخت منظم و سازمان‌یافته‌ای در ذهن خود جای دهد. در الگوی پیش سازمان‌دهنده، معمولاً مطالب از کلی به جزئی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در درس‌های ۲، ۳، ۵، ۶، ۱۲ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش تدریس پیش سازمان‌دهنده

*مرحله‌ی نخست: ارائه پیش سازمان‌دهنده

در این مرحله، معلم ابتدا هدف یا اهداف درس را معین، آنگاه پیش سازمان‌دهنده را عرضه می‌کند. به علاوه، به دانش موجود (پیشین) و دانش جدید اشاره و سپس تلاش می‌کند زمینه را برای دریافت اطلاعات آماده سازد.

*مرحله‌ی دوم: ارائه‌ی مواد یادگیری یا مطلب درسی

در مرحله‌ی حاضر، مطالب مندرج در کتاب درسی یا مطالبی که از سوی معلم تدارک شده است به دانش‌آموز عرضه می‌شود. در این مرحله تلاش می‌کنیم، انگیزه‌ای را که در مرحله‌ی نخست برای پیگیری درسی ایجاد کرده‌ایم، حفظ کنیم. همچنین، مراقب باشیم بین گفته‌ها و مطالب درسی روابط منطقی رعایت گردد.

*مرحله‌ی سوم: استحکام بخشیدن به ساخت یا ساختار دانش

در بخش حاضر تلاش می‌کنیم تا آنچه را در مرحله‌ی دوم ارائه شده است، با فعال‌سازی یادگیرنده، در ساخت شناختی او جا دهیم. این کار با استفاده از روش‌های خاصی صورت می‌گیرد. از روش‌های مورد استفاده در این بخش می‌توان به روش تفکر انتقادی اشاره کرد.

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (توصیفی)

با توجه به اینکه زبان‌آموزی بر نگرش شبکه‌ای استوار است، همه‌ی مهارت‌های زبانی به صورت درهم تنیده آموزش داده می‌شوند. یعنی هم‌زمان با آموزش مهارت‌های روخوانی یا شفاهی زبان، مقدمات مهارت‌های کتبی یا نوشتاری نیز آموخته می‌شود. پس ارزشیابی نیز باید با آموزش در هم تنیده باشد؛ ارزشیابی کیفی (توصیفی) این فرصت را در پایه‌ی اول (تکمیلی) فراهم نموده است.

هدف از ارزشیابی، علاوه بر اندازه‌گیری میزان پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز، تکمیل فرایند آموزش نیز هست. بنابراین معلمان به جای اینکه پس از تدریس به ارزشیابی بپردازند، بهتر

است در حین تدریس، در تکمیل فعالیت‌های خود از ارزشیابی بهره ببرند. در ارزشیابی کیفی، بازخوردها به صورت کیفی ارائه می‌گردد. معلمان در کلاس‌های آموزشی ضمن خدمت با مسائلی چون اهمیت، ضرورت، اهداف و ویژگی‌های ارزشیابی کیفی آشنا شده‌اند.

* معلمان با به کارگیری درست و منطقی ارزشیابی کیفی به عنوان ابزاری در خدمت آموزش می‌توانند امکان بهبود فرایند یادگیری را در محیط فعال و پویای کلاس فراهم آورند.

* معلمان با استفاده‌ی به موقع از ابزارهای ارزشیابی کیفی می‌توانند برای شناخت دقیق و همه‌جانبه‌ی فراگیران به اطلاعات معتبر و مستند دست یابند و براساس تفاوت‌های فردی آنان مقایسه‌ی بین دانش‌آموزان را حذف کنند و هر کس را با توجه به توانایی‌های خودش مورد سنجش و ارزیابی قرار دهند.

* در ارزشیابی کیفی با ارائه‌ی بازخوردهای مناسب می‌توان فضای روانی و عاطفی مطلوب را برای اولیا و دانش‌آموزان فراهم آورد.

* ارزشیابی کیفی فرصت خوبی برای شناخت استعدادها و دانش‌آموزان فراهم می‌کند و یک معلم متعهد با شناساندن این توانایی‌ها به بچه‌ها، فضای تقویت انگیزه‌ی یادگیری و مهارت خود ارزیابی و اعتماد به نفس را برای آنان ایجاد می‌کند.

* ارزشیابی امتحان گرفتن نیست بلکه دادن فرصت داوری و اندیشیدن درباره‌ی فرایند پیشرفت دانش‌آموز در همه‌ی مراحل آموزش است و صرفاً نتیجه‌ی آموزش مورد نظر نیست.

در این کتاب، متناسب با ساختار هر درس، نمونه‌ای از انواع ارزشیابی کیفی و ابزارهای گردآوری اطلاعات ارائه گردیده است که از طریق آن‌ها بهبود یادگیری، افزایش بهداشت روانی کلاس، حس مشارکت و اعتماد به نفس در دانش‌آموزان ایجاد می‌شود.

معلمان توجه داشته باشند که از همه‌ی ابزارهای ارزشیابی (مثل آزمون‌های عملکردی، پوشه‌ی کار، مشاهده، فهرست واریسی و...) به دور از افراط و با حفظ تعادل، بر اساس مقتضیات کلاس و نوع روش درس و روحیات دانش‌آموزان، استفاده کنند و از مداخله‌های مؤثر در مواقع لزوم بهره ببرند.

جدول نمای کلی روش‌ها و ابزار ارزشیابی دروس اول تکمیلی (پیشنهادی)

شماره‌ی درس	عنوان درس	روش‌های تدریس (پیشنهادی)	ارزشیابی کیفی (پیشنهادی)
درس اول	کلمه‌های اشاره‌ی «این / آن»	گردش علمی نمایشی ایفای نقش	بیان شفاهی آموخته‌ها چک لیست
درس دوم	کلمه‌های اشاره‌ی «این و آن» در جمله	بازی پیش‌سازمان‌دهنده نمایشی	ارزشیابی شفاهی با استفاده از کارت‌های تصویری و نوشتاری، آزمون مداد کاغذی
درس سوم	است / هستند	پیش‌سازمان‌دهنده نمایشی مشاهده‌ای	چک لیست آزمون عملکردی
درس چهارم	صفت	بازی مشاهده‌ای ایفای نقش	بیان شفاهی آموخته‌ها آزمون شناسایی، نمونه کار
درس پنجم	است / هستند و ...	پیش‌سازمان‌دهنده ایفای نقش بازی	ارزشیابی شفاهی با استفاده از کارت‌های نوشتاری و تصویری، چک لیست
درس ششم	نیست / نیستند و ...	بازی پیش‌سازمان‌دهنده نمایشی	آزمون شناسایی بیان شفاهی آموخته‌ها
درس هفتم	ترکیب وصفی	مشاهده‌ای بازی گردش علمی	چک لیست آزمون عملکردی
درس هشتم	«داشتن» و «نداشتن»	پرسش و پاسخ مشاهده‌ای ایفای نقش	آزمون مداد کاغذی، آزمون شناسایی چک لیست
درس نهم	جمله‌های پرسشی	پرسش و پاسخ ایفای نقش بازی	ارزشیابی شفاهی با استفاده از کارت‌های نوشتاری و تصویری، آزمون مداد کاغذی
درس دهم	فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته	نمایشی ایفای نقش مشاهده‌ای	ارزشیابی شفاهی با استفاده از کارت‌های نوشتاری و تصویری، آزمون مداد کاغذی
درس یازدهم	ترکیب اضافی	مشاهده‌ای پرسش و پاسخ نمایشی	آزمون مداد کاغذی آزمون شناسایی، نمونه کار
درس دوازدهم	کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی در جمله	پیش‌سازمان‌دهنده مشاهده‌ای گردش علمی	آزمون عملکردی، آزمون شناسایی آزمون مداد کاغذی

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد در درس زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش پایه اول تکمیلی دوره ابتدایی

سطوح عملکرد	نشانه‌های تحقق	دروس	معیارهای کیفی	معیارهای کمّی
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدنی گفتنی) و درک خوانداری دارد. ترکیب‌ها و جمله‌هایی دو کلمه‌ای یا فعل‌های ساده تاگذرا (لازم) در زمان گذشته با استفاده از کلمه‌ی اشاره‌ی «این» را بیان می‌نماید و می‌نویسد.	۳ ۴	«ان» و «این» و کلمه‌های اشاره	معیارهای کیفی
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدنی گفتنی) و درک خوانداری دارد. ترکیب‌ها و جمله‌هایی دو کلمه‌ای یا فعل‌های ساده تاگذرا (لازم) در زمان گذشته با استفاده از کلمه‌ی اشاره‌ی «این» را بیان می‌نماید و می‌نویسد.			
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدنی گفتنی) و درک خوانداری دارد. تعداد محدودی ترکیب‌ها و جمله‌هایی دو کلمه‌ای یا فعل‌های ساده تاگذرا (لازم) در زمان گذشته با استفاده از کلمه‌ی اشاره‌ی «این» را بیان می‌نماید و می‌نویسد.			
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن جمله‌های دو کلمه‌ای یا فعل‌های ساده تاگذرا (لازم) در زمان گذشته با استفاده از کلمه‌ی اشاره‌ی «این» همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.			
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدنی گفتنی) و درک خوانداری دارد. فعل‌های «است، هستند و...» در جمله‌هایی سه کلمه‌ای یا اشاره و نهاد اسمی مفرد و جمع و نهاد ضمیر را بیان می‌نماید و می‌نویسد.			
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدنی گفتنی) و درک خوانداری دارد. فعل‌های «است، هستند و...» در جمله‌هایی سه کلمه‌ای یا اشاره و نهاد اسمی مفرد و جمع و نهاد ضمیر در حد کتاب درسی را بیان می‌نماید و می‌نویسد.			
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدنی گفتنی) و درک خوانداری دارد. تعداد محدودی فعل‌های «است، هستند و...» در جمله‌هایی سه کلمه‌ای یا اشاره و نهاد اسمی مفرد و جمع و نهاد ضمیر در حد کتاب درسی را بیان می‌نماید و می‌نویسد.			
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن فعل‌های «است، هستند و...» در جمله‌هایی سه کلمه‌ای یا اشاره و نهاد اسمی مفرد و جمع و نهاد ضمیر همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.			
خیلی خوب	«ان» و «این» و کلمه‌های اشاره	۳ ۴	معیارهای کیفی	معیارهای کمّی
خوب	«ان» و «این» و کلمه‌های اشاره			
قابل قبول	«ان» و «این» و کلمه‌های اشاره			
نیازمند آموزش	«ان» و «این» و کلمه‌های اشاره			

توجه: ارزشیابی دانش‌آموزان در بافت طبیعی کلاس، مدرسه و در شکل بازی، نمایش و تعاملات روزمره‌ی فرایند یاددهی - یادگیری طراحی شود. در شکل غیرطبیعی و همچنین ارزشیابی مستقیم دستور زبان فارسی اجتناب گردد.

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش پایه اول تکمیلی دوره ابتدایی

سطوح عملکرد	نشانه‌های تحقق	دروس	مکانی اهداف	مهارت‌های
خیلی خوب خوب قابل قبول نیازمند آموزش	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. فعل‌های «نیستم ، نیستی و ...» را در جمله‌های متنوع و متعددی بیان می‌نماید و می‌نویسد. با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. فعل‌های «نیستم ، نیستی و ...» را در جمله‌های متعدد در حد کتاب درسی بیان می‌نماید و می‌نویسد. با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. فعل‌های «نیستم ، نیستی و ...» را در جمله‌های در حد کتاب درسی بیان می‌نماید و می‌نویسد. در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن فعل‌های «نیستم ، نیستی و ...» در جمله همواره به ارضایی و کمک معلم نیازمند است.	۲ ۳	در «و...» و «نیستم ، نیستی» ای‌های فعل‌های «نیستم ، نیستی و ...» را با توجه به اجزای	مجموعه جملات در «و...» و «نیستم ، نیستی»
خیلی خوب خوب قابل قبول نیازمند آموزش	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. صفت و ترکیب‌هایی وصفی متعددی را بیان می‌نماید و می‌نویسد. با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. صفت و ترکیب‌هایی وصفی در حد کتاب درسی را بیان می‌نماید و می‌نویسد. در درک خوانداری ، درک و بیان شفاهی و نوشتن صفت و ترکیب های وصفی همواره به ارضایی و کمک معلم نیازمند است.	۳ ۴	در «و...» و «نیستم ، نیستی» ای‌های فعل‌های «نیستم ، نیستی و ...» را با توجه به اجزای	مجموعه جملات در «و...» و «نیستم ، نیستی»

توجه: در ارزشیابی باید کلمه‌ها و جمله‌ها یا پرسش و پاسخ‌ها، علاوه بر بیان شفاهی، به صورت نوشتاری هم ارائه شوند. یعنی روی تابلو نوشته شوند یا به صورت «کارت نوشتاری» به دانش‌آموزان نشان داده شود. در صورتی که دانش‌آموز توانایی لازم را در بیان شفاهی و گفتار نداشته باشد، دانش‌آموز می‌تواند از طریق بیان نوشتاری، نشان دادن کارت نوشتاری و یا حرکت های پایگیر بنایی و اشاره‌های کلی منظور خود را بیان کند.

توجه: ارزشیابی دانش‌آموزان در بافت طبیعی کلاس، مدرسه و در شکل بازی، نمایش و تعاملات روزمره فرایند یاددهی-یادگیری طرازی شود. از آموزش و ارزشیابی رسمی، در شکل غیر طبیعی و همچنین ارزشیابی مستقیم دستور زبان فارسی اجتناب گردد.

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش پایه اول تکمیلی دوره ابتدایی

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	دروس	گنجینه آفاق	معیارهای ارزیابی
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. فعل‌های «دارد، دارند و ...» و فعل‌های «دارد، ندارند و ...» را در جمله‌های متنوع و متعددی بیان می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن فعل‌های «دارد، دارند و ...» و فعل‌های «ندارد، ندارند و ...» در جمله	۷	عزیز و آرزوی من و آرزوی تو	عبارت‌های
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. فعل‌های «دارد، دارند و ...» و فعل‌های «ندارد، ندارند و ...» را در جمله‌های متعددی بیان می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن فعل‌های «دارد، دارند و ...» و فعل‌های «ندارد، ندارند و ...» در جمله	۷	عزیز و آرزوی من و آرزوی تو	عبارت‌های
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. فعل‌های «دارد، دارند و ...» و فعل‌های «ندارد، ندارند و ...» را در جمله‌هایی در حد کتاب درسی بیان می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن فعل‌های «دارد، دارند و ...» و فعل‌های «ندارد، ندارند و ...» در جمله	۷	عزیز و آرزوی من و آرزوی تو	عبارت‌های
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن فعل‌های «دارد، دارند و ...» و فعل‌های «ندارد، ندارند و ...» را در جمله‌ها به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن فعل‌های «دارد، دارند و ...» و فعل‌های «ندارد، ندارند و ...» در جمله	۷	عزیز و آرزوی من و آرزوی تو	عبارت‌های
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پررسمی متنوع و متعددی با استفاده از تغییر آهنگ و لحن و پاسخ مناسب به آن‌ها را بیان می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های پررسمی با استفاده از تغییر آهنگ و لحن و پاسخ مناسب به آن‌ها	۷	عزیز و آرزوی من و آرزوی تو	عبارت‌های
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پررسمی متعددی با استفاده از تغییر آهنگ و لحن و پاسخ مناسب به آن‌ها را بیان می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های پررسمی با استفاده از تغییر آهنگ و لحن و پاسخ مناسب به آن‌ها	۷	عزیز و آرزوی من و آرزوی تو	عبارت‌های
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پررسمی در حد کتاب درسی با استفاده از تغییر آهنگ و لحن و پاسخ مناسب به آن‌ها را بیان می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های پررسمی با استفاده از تغییر آهنگ و لحن و پاسخ مناسب به آن‌ها	۷	عزیز و آرزوی من و آرزوی تو	عبارت‌های
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و بیان جمله‌های پررسمی با تغییر لحن و آهنگ و پاسخ مناسب به آن‌ها همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های پررسمی با تغییر لحن و آهنگ و پاسخ مناسب به آن‌ها	۷	عزیز و آرزوی من و آرزوی تو	عبارت‌های

توجه: برای ارزشیابی بهتر دانش آموزان، از اجرا و نمایش عملی آن‌ها حرکات بیانگر بدنی و چهره می‌توانید استفاده کنید. بیان جمله‌ها را متناسب با توانایی‌های بانی دانش آموزان خود، انتظار داشته باشید و در عین حال توجه کنید که از حاکم این توانایی‌ها استفاده کنید.

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش پایه اول تکمیلی دوره ابتدایی

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	دروس	ویژگی‌های یادگیری
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. فعل‌های گذرای (متعدی) ساده را در جمله‌هایی متنوع و متعدد بیان می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن فعل‌های گذرای (متعدی) ساده در زمان گذشته در جمله	۱- ۲- ۳-	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن فعل‌های گذرای (متعدی) ساده در زمان گذشته در جمله
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. فعل‌های گذرای (متعدی) ساده را در جمله‌هایی متعدد بیان می‌نماید و می‌نویسد.			
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. فعل‌های گذرای (متعدی) ساده را در جمله‌هایی در حد کتاب درسی بیان می‌نماید و می‌نویسد.			
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن فعل‌های گذرای (متعدی) ساده در جمله‌ها، همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.			
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. ترکیب‌هایی اضافی متنوع و متعددی را بیان می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن ترکیب دو اسم با استفاده از کسره‌ی اضافه	۱- ۲- ۳-	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن ترکیب دو اسم با استفاده از کسره‌ی اضافه
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. ترکیب‌های اضافی متعددی را بیان می‌نماید و می‌نویسد.			
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. ترکیب‌هایی اضافی در حد کتاب درسی را بیان می‌نماید و می‌نویسد.			
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن ترکیب‌های اضافی همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.			

توجه: همکار گرامر، با استفاده‌ی به موقع از ابزارهای ارزشیابی کیفی می‌توانید برای شناخت دقیق و همه‌جانبه‌ی فراگیران به اطلاعات معتبر و مستند دست یابید و براساس تفویضات فردی آنان مقایسه‌ی بین دانش آموزان را حذف کنید و هرکس را با توجه به توانایی‌های خودش مورد سنجش و ارزیابی قرار دهید.

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش پایه‌ی اول تکمیلی دوره ابتدایی

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	دروس	مکان اجرای درس	نوع و ابزار
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. ترکیب‌های وصفی و اضافی در جمله‌هایی متنوع و متعدد بیان می‌نماید و می‌نویسد.				
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. ترکیب‌هایی وصفی و اضافی در جمله‌هایی متعدد بیان می‌نماید و می‌نویسد.				
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. ترکیب‌هایی وصفی و اضافی در جمله‌هایی در حد کتاب درسی بیان می‌نماید و می‌نویسد.		۲ ۳ ۴		
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن ترکیب‌های اضافی و وصفی در جمله‌ها همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.				
				جمله در اجزای و اجزای وصفی و ترکیب‌های وصفی و اضافی و کاربرد آنها با استفاده از تصاویر	جمله در اجزای و اجزای وصفی و ترکیب‌های وصفی و اضافی و کاربرد آنها با استفاده از تصاویر

اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکردی درس زبان آموزی، جمله‌سازی در پایه‌ی اول تکمیلی

باتوجه به این که سیستم سامانه دانش‌آموزی از سوی سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور از سال تحصیلی ۹۶-۹۵ راه‌اندازی شده است و در این سامانه جدول اهداف و نشانه‌های تحقق و سطوح عملکردی همه‌ی درس‌ها از جمله؛ درس زبان آموزی، جمله‌سازی مربوط به پایه اول تکمیلی هم موجود می‌باشد، لذا همکاران گرامی می‌توانند با مراجعه به این سامانه، سیاهه عملکردهای مربوط به این درس را که در سامانه دانش‌آموزی موجود و دسترسی آن برای هر همکار سهل‌الوصول است را خوانده و پس از مطالعه‌ی آن و با توجه به اهداف کلی و نشانه‌های تحقق و عناوین کارنامه مربوط به این درس، آن را برای هر دانش‌آموز در هر نوبت تکمیل نموده و در کارنامه دانش‌آموز منظور نمایید.

کارافزارهای آموزشی

استفاده از رسانه‌های آموزشی در فرایند تدریس، و به منظور دستیابی به اهداف آموزشی تأثیر چشمگیر دارد. لذا معلم، متناسب با ساختار هر درس و روشی که برای تدریس انتخاب کرده‌اند به تهیه‌ی رسانه‌های مورد نیاز می‌پردازند و برای استفاده از ابزار و کارافزارهای آموزشی در موقعیت‌های یادگیری غیر از کلاس درس، فرصت‌های لازم را فراهم می‌کنند و به این ترتیب بر غنای آموزش و تسهیل امر یادگیری و ماندگاری و پایایی آموخته‌ها می‌افزایند.

در صفحه‌ی بعد جدولی تحت عنوان مواد و وسایل آموزشی آمده است برای این که معلم را به خلق دیدگاه‌های جدید در این زمینه ترغیب نماید تا منطبق با وضعیت کلاس درس خود، کارافزارهای مناسب را در طراحی آموزشی بگنجانند و از یکنواختی در رفتار و یک صدایی در آموزش بپرهیزند و فضایی متنوع ایجاد کنند تا آموزش با «بازی و یادگیری» در آمیخته شود.

در فصل دوم کتاب، جدول مواد و کارافزارهای آموزشی تکرار نشده است اما در لابه‌لای پیشنهادهایی برای تدریس هر درس به فراخور ویژگی محتوا به رسانه‌های کمک آموزشی اشاره شده است.

جدول مواد کمک آموزشی مورد نیاز برای هر درس در پایه‌ی اول تکمیلی (پیشنهادی)

عنوان	رسانه و ابزار
درس اول کلمه‌های اشاره‌ی «این / آن»	کارت نوشتاری و تصویری، اشیا و وسایل مختلف، اسباب‌بازی، میوه‌ها و...
درس دوم کلمه‌های اشاره‌ی «این و آن» در جمله	کارت نوشتاری و تصویری مربوط به فعل‌های پایه اول مقدماتی، اشیا، وسایل و تصویرهای مختلف، فیلم و انیمیشن
درس سوم است / هستند	اشیا و وسایل مختلف، فیلم، ماکت، دو عدد جعبه، کارت تصویری و نوشتاری، گردو و بادام و ...
درس چهارم صفت	کارت نوشتاری و تصویری، اشیا، تصاویر، وسایل مختلف، ماکت
درس پنجم است / هستند و ...	کارت نوشتاری و تصویری، کتاب داستان تصویری، فیلم، انیمیشن
درس ششم نیست / نیستند و ...	کارت نوشتاری و تصویری، یک کیسه متوسط به رنگ تیره، اشیا، اسباب‌بازی و تصویرهای مختلف، فیلم
درس هفتم ترکیب وصفی	کارت نوشتاری و تصویری، اشیا، میوه، گل، اسباب بازی و...
درس هشتم «داشتن» و «نداشتن»	پرنده یا حیوان خانگی، وسایل شخصی، کارت نوشتاری و تصویری، فیلم، انیمیشن
درس نهم جمله‌های پرسشی	دو مجموعه از صورتک‌های ناراحت، خوشحال و عصبانی، کارت تصویری و نوشتاری، اشیا و وسایل مختلف، فیلم، انیمیشن
درس دهم فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته	کارت‌های نوشتاری و تصویری از همه‌ی فعل‌های آموزش داده شده در این درس، داستان‌های سریالی، فیلم
درس یازدهم ترکیب اضافی	کارت نوشتاری و تصویری، عکس‌های خانوادگی دانش‌آموزان، تصویرهای مختلف، اسباب‌بازی‌های مختلف، لگو و ...
درس دوازدهم کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی در جمله	کارت نوشتاری و تصویری، اشیا و وسایل مختلف، کتاب داستان، لگو، پازل و ...

بخش دوم

بررسی درس‌ها

درس اوّل

عنوان: کلمه‌های اشاره‌ی " این " و " آن "

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌های اشاره‌ی " این " و " آن "

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌های اشاره‌ی " این " و " آن "، آن‌ها را در ترکیبات دو کلمه‌ای بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، اشیا و وسایل مختلف، اسباب‌بازی، میوه‌ها و ...

روش‌های تدریس پیشنهادی: گردش علمی، نمایشی، ایفای نقش

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
کلمه‌های اشاره‌ی " این " و " آن "	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
کلمه‌های اشاره‌ی " این " و " آن "	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

نکته‌های دستوری

* کلمه‌های " این " و " آن " برای اشاره به نزدیک و دور به کار می‌روند، وقتی که آن‌ها همراه اسمی بیایند و بدان اشاره کنند " صفت اشاره " نامیده می‌شوند.

* هرگاه به تنهایی و بی‌همراهی اسمی بیایند و مرجع آن‌ها به اشاره معلوم شود " ضمیر اشاره " نامیده می‌شوند.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:

* اجرای نمایش به صورت ترتیب دادن یک بازارچه یا ایجاد فضای مغازه در کلاس و به همراه دانش‌آموزان با اشاره به اجناس در فاصله‌ی نزدیک برای به کارگیری کلمه‌ی اشاره‌ی " این " و یا ترکیب " این + اسم "، مانند " این / " این توپ "

* نقش فروشنده برای درک مطلب تدریس شده و سپس نقش خریدار برای بیان مطالب تدریس شده توسط دانش‌آموزان اجرا می‌شود.

* اشاره به یک وسیله یا فرد در نزدیک سپس با اشاره به چند وسیله یا فرد در نزدیک کارت

نوشتاری " این + اسم فرد " / " این + اسم جمع " هم‌زمان نشان داده می‌شود. مانند " این سیب " / " این سیب‌ها "

از فضا و وسایل داخل کلاس برای به کارگیری کلمه‌های اشاره‌ی آن همراه با اشاره به دور استفاده می‌شود. معلّم با اشاره به یک وسیله در فاصله‌ی دور کلمه‌ی اشاره‌ی " آن " و ترکیب " آن + اسم " را بیان می‌کند. سپس دانش‌آموز آن مورد را می‌آورد.

در این فعالیت با اشاره به یک وسیله یا فرد در فاصله‌ی دور سپس اشاره به چند وسیله یا فرد در فاصله‌ی دور به طور هم‌زمان کارت نوشتاری " آن + اسم مفرد " / " آن + اسم جمع " نشان داده می‌شود، مانند " آن سیب " / " آن سیب‌ها ".

قرار دادن دو شیء مشابه در فاصله‌ی دور و نزدیک، قرارگیری معلّم و دانش‌آموز در یک مکانی مشترک و بیان کلمه‌های اشاره‌ی " این " / " آن " و ترکیب‌های " این / آن + اسم " جهت درخواست برای آوردن آن شیء نقش معلّم و دانش‌آموز برای بیان توسط دانش‌آموز عوض می‌شود، مانند " این مداد " / " آن مداد ".

تطابق کارت‌های نوشتاری با تصویرهای ارائه شده یا موارد نشان داده شده به صورت فعالیت کلاسی و گروهی توسط دانش‌آموزان.

نوشتن ترکیب‌های ناقص روی تابلو و تکمیل آن‌ها توسط دانش‌آموزان با توجه به تصویرها یا اجرای اشاره به دور و نزدیک به وسایل، افراد و ... در کلاس.

نکته‌های تدریس

اطمینان از درک مفاهیم دور و نزدیک پیش نیاز ضروری قبل از اجرای فرایند یاددهی - یادگیری در این درس است.

در تدریس این درس، اول بهتر است کلمه‌ی اشاره‌ی " این " بعد کلمه‌ی اشاره‌ی " آن " آموزش داده شود.

* در آموزش و تدریس ترکیب " این / آن + اسم " ابتدا اسم مفرد سپس اسم جمع به کار گرفته می‌شود.

* در این درس کلمه‌های اشاره‌ی " این " و " آن " در ابتدا به صورت ضمیر اشاره (" این " و " آن " به تنهایی) سپس به صورت صفت اشاره (" این " / " آن + اسم (مفرد / جمع)) آموزش داده می‌شوند.

* در تعاملات شفاهی از واژه‌ی «اون» در گفتار و تبدیل به واژه‌ی «آن» در نوشتاری جلب شود.

* در زمان آموزش و اجرای اشاره به هر آنچه در فاصله‌ی دور یا نزدیک است حتماً باید برای درک بهتر مفهوم مورد نظر معلم و دانش‌آموز در جایگاه برابر قرار گیرند.

* در تدریس‌ها درک شنیداری و خوانداری کلمه‌ها و ترکیب‌ها در اولویت است. پس از اطمینان از درک مفهوم، بیان شفاهی و نوشتاری آن انتظار می‌رود.

* در صورتی که دانش‌آموزی توانایی لازم را در گفتار نداشته باشند، دانش‌آموز می‌تواند از طریق بیان نوشتاری، نشان دادن کارت نوشتاری و یا حرکت‌های بیانگر بدنی و اشاره منظور خود را بیان کند.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کن و بیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی کلمه‌های اشاره‌ی "این" و "آن" هم به صورت تک کلمه و هم به صورت ترکیب با اسم می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح‌نمایشی که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کلمه‌های اشاره‌ی "این و آن" بیان شود و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری "این" و "آن" استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی کلمه‌های اشاره‌ی "این" و "آن" هم به صورت تک کلمه و هم به صورت ترکیب با اسم می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها، با استفاده از تصویرهای داده شده در این دو صفحه را از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با استفاده از کل‌خوانی و تصویر خوانی، کلمه‌ها و ترکیب‌ها را به صورت شفاهی درست و صحیح درک کنند و بیان نمایند (بیان نوشتاری در این تمرین مد نظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی کلمه‌ها و ترکیب‌ها با تأکید بر کلمه‌های اشاره‌ی "این" و "آن" برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

همکارگرمی برای ایجاد زمینه لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل کلمه‌ها و ترکیب‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرمی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگوید و با هم ترکیب‌ها را روخوانی کنید سپس ترکیب‌های مربوط به تصاویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان تصویر مربوطه را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید ترکیب مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

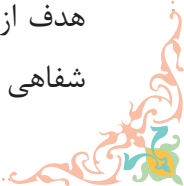
تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی کلمه‌های اشاره‌ی "این" و "آن" هم به صورت تک کلمه و هم به صورت ترکیب با اسم است که با تشخیص صحیح کلمه یا ترکیب داده شده‌ی متناسب با تصویر و علامت گذاری آن انجام می‌شود.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به هر تصویر نگاه کنند. سپس کلمه‌ها و ترکیب‌های مقابل هر تصویر را با شما بخوانند و کلمه و ترکیب درست را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند و علامت بزنند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی ترکیب‌ها از طریق وصل کردن درست هر ترکیب به تصویر مربوط به خودش است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: ابتدا ترکیب موردنظر را برای دانش‌آموزان بخوانید. سپس از آن‌ها بخواهید که با شما تکرار نمایند و هم‌زمان بر کلمه‌های اشاره‌ی "این" و "آن" تأکید نمایید و از هر دانش‌آموز بخواهید که تصویر مرتبط با ترکیب مورد نظر را پیدا کند و با خطی به هم وصل نماید و بخواند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری، بیان شفاهی و نوشتاری از طریق روخوانی کلمه‌ها و جایگذاری درست کلمه‌های "این / آن" در ترکیب‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرها خوب نگاه کند. سپس توجه آن‌ها را به جاهای خالی زیر هر تصویر جلب نمایید و از او بخواهید کلمه‌ی مرتبط با تصویر را ابتدا انتخاب و برای شما بگوید، سپس آن را بنویسد و ترکیب جدید را بخواند.

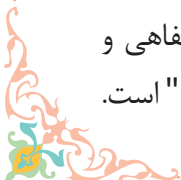
تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری، بیان شفاهی و نوشتاری از طریق روخوانی ترکیب‌ها و انتخاب درست ترکیب با توجه تصویر داده شده و رونویسی آن است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید ترکیب‌های داده شده در سمت چپ تصویرها را بخواند سپس به تصویرها خوب نگاه کند و توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌های زیر هر تصویر جلب نمایید و از او بخواهید که ترکیب مرتبط با هر تصویر را از بین ترکیب‌های داده شده انتخاب نموده، بگوید سپس آن را بنویسد و بخواند.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری، بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جاهای خالی با استفاده از کلمه‌های اشاره‌ی "این" و "آن" است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرها خوب نگاه کند سپس توجه آن‌ها را به ترکیب‌های ناتمام و نقطه‌چین‌های زیر تصویرها جلب نمایید و از او بخواهید کلمه‌ی اشاره‌ی مرتبط با تصویر موردنظر را ابتدا بگوید بعد از آن جاهای خالی را کامل کند و با صدای بلند بخواند سپس بازگو کند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

آن مداد   آن سبدها   این مداد   این سیب‌ها

تمرین ۸ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی و نوشتن ترکیب‌هایی با استفاده از کلمه‌ی اشاره‌ی "این و آن" است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌های زیر هر تصویر جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید که ترکیبی مرتبط با تصویر موردنظر را ابتدا بگویند، سپس جاهای خالی را کامل کنند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

این سیب   آن آب نبات   آن ببر

۱،۲،۳ تلاش دوباره:

هدف از قرارگیری این صفحه‌ی سفید، استفاده از آن برای فعالیت‌ها و تمرین‌های آزاد و متنوع مرتبط با هدف درس است که به دانش‌آموزان خود ارائه دهید تا با هدایت و راهنمایی شما ترکیب‌هایی با استفاده از کلمه‌های اشاره‌ی "این" و "آن" بنویسند.

آموزگار گرامی برای این صفحه از کتاب درسی پیشنهاد می‌شود به شکل زیر عمل نمایید:

* برای تصویرهای تمرین ۲ با عنوان "با کمک آموزگار با صدای بلند بخوان"؛ حالا خودشان ترکیب‌هایی را بنویسند و بخوانند.

* برای تصویرهای تمرین ۳ با عنوان "با کمک آموزگار انتخاب کن"؛ در این تمرین ما از آن‌ها خواسته بودیم که کلمه یا ترکیب درست را انتخاب کنند حالا می‌توانید همان تصویرها را کپی بگیرید و در این صفحه بچسبانید و از آن‌ها بخواهید که خودشان برای هر تصویر ترکیبی با کاربرد کلمه‌ی اشاره‌ی "این" و "آن" بنویسند.

* برای تصویرهای تمرین ۶ با عنوان "با کمک آموزگار انتخاب کن و آن را در جای خالی بنویس"؛ از آن‌ها بخواهید خودشان به تصویرها خوب دقت کنند و ترکیب‌هایی بنویسند.

* از تصویرهای درس کپی بگیرید و در این صفحه بچسبانید تا برای آن‌ها ترکیب‌هایی بگویند و بنویسند..

* از عکس‌ها و یا برچسب‌های دیگری استفاده نمایید و در این صفحه بچسبانید تا برای آن ترکیب‌هایی بنویسند.

* از هر دانش‌آموز بخواهید نقاشی و یا طرحی با توجه به ترکیب‌های داده شده متناسب باهدف درس بکشند.

عنوان: کلمه‌های اشاره " این " و " آن " در جمله

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌های اشاره‌ی " این " و " آن " در جمله‌هایی با فعل‌های ساده‌ی ناگذرا (لازم) در زمان گذشته و فاعل سوم شخص

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌های اشاره " این " و " آن "، آن‌ها را در جمله‌هایی با فعل‌های ساده‌ی ناگذرا (لازم) در زمان گذشته با فاعل سوم شخص بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری مربوط به فعل‌های پایه‌ی اول مقدماتی، اشیا، وسایل و تصویرهای مختلف

روش‌های تدریس پیشنهادی: بازی، پیش‌سازمان دهنده، نمایشی

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
کلمه‌های اشاره " این " و " آن " در جمله	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
کلمه‌های اشاره " این " و " آن " در جمله	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:

* یادآوری فعل‌های آموزش داده شده در اوّل مقدماتی به صورت نشان دادن کارت تصویری و نوشتاری فعل‌ها و بیان شفاهی آن‌ها توسط دانش‌آموزان.

* دعوت از دانش‌آموزان کلاس‌های دیگر و ایستادن به نوبت هر دانش‌آموز در فاصله‌ی نزدیک و دادن کارت نوشتاری فعل‌ها به صورت تصادفی به هر دانش‌آموز سپس خواستن از او برای اجرای نمایش مربوط به فعل مورد نظر، معلّم با اشاره به دانش‌آموز در فاصله‌ی نزدیک و بیان جمله، کارت نوشتاری " این + اسم + فعل " را به صورت هم زمان نشان می‌دهد.

مانند " این دانش‌آموز پرید. "

* فعالیت قبل به صورت ایستادن دو یا چند دانش‌آموز در فاصله‌ی نزدیک برای آموزش درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی اشاره‌ی " این " در جمله به صورت جمع اجرا می‌شود. اشاره‌ی نزدیک معلّم به آن دانش‌آموز و بیان جمله و نشان دادن هم‌زمان کارت نوشتاری " این + اسم + فعل " نیز انجام می‌شود.

مانند " این دانش‌آموزان ترسیدند. "

بیان جمله‌ها، هم‌زمان توسط معلّم و دانش‌آموز و سپس هر دانش‌آموز به تنهایی صورت می‌گیرد.

* ایستادن یک دانش آموز در فاصله‌ی دور از معلّم و سایر دانش آموزان و دادن کارت نوشتاری فعل‌ها به صورت تصادفی به دانش‌آموزان و دادن کارت نوشتاری فعل‌ها به صورت تصادفی به دانش‌آموز برای اجرای نمایش مربوط به فعل موردنظر، سپس معلّم با اشاره به دانش‌آموز در فاصله‌ی دور و بیان جمله، کارت نوشتاری " این + اسم + فعل " را به صورت هم‌زمان نشان می‌دهد.

مانند " این پسر چرخید."

برای آموزش و یادگیری به کارگیری کلمه‌ی اشاره‌ی " آن " با اسم جمع می‌توان به جای ایستادن یک دانش‌آموز در فاصله‌ی دور، چند دانش‌آموز در فاصله‌ی دور می‌ایستند و فعل را با توجّه به کارت نوشتاری اجرا می‌کنند .

سپس معلّم با اشاره به آن دانش‌آموزان در فاصله‌ی دور و بیان جمله، کارت نوشتاری " این + اسم + فعل " را به صورت هم‌زمان نشان می‌دهد.

* اجرا دادن یک فعل توسط یک شخص و سپس توسط چند نفر در فاصله‌ی دور و نزدیک و راهنمایی دانش‌آموزان برای انتخاب کارت نوشته‌ی مناسب هر کدام و بیان جمله‌ها.

* نمایش فیلم یا انیمیشن و به کارگیری کلمه‌های اشاره‌ی " این " و " آن " و استفاده از فعل‌های موردنظر درس برای بیان جمله همراه با ارائه‌ی نوشتاری جمله‌ها.

* تطابق کارت‌های نوشتاری با تصویرها به صورت فردی یا گروهی توسط دانش‌آموزان.

* نوشتن جمله‌های ناقص روی تابلو و تکمیل آن‌ها توسط دانش‌آموزان با توجّه به اشاره‌ی دور و نزدیک به موقعیت و فعالیت انجام داده شده یا تصویرهای ارائه شده، سپس جمله‌ها توسط دانش‌آموزان خوانده می‌شود.

* بیان و نوشتن جمله توسط دانش‌آموز برای تصویرهای ارائه شده، البته متناسب با سطح توانایی نوشتاری کسب شده‌ی دانش‌آموزان تا زمان تدریس این درس.

نکته‌های تدریس

❖ شنیدن، خواندن و درک جمله‌ها، با تأکید خاص اشاره به دور و نزدیک در طی اجرای فرایند یاددهی - یادگیری در اولویت است. سپس متناسب با سطح توانایی‌های گفتاری و نوشتاری دانش‌آموزان، گفتن و نوشتن جمله‌ها و فعل‌ها از آن‌ها خواسته می‌شود.

❖ برای درک بهتر مفهوم و کاربرد کلمه‌های اشاره "این" و "آن" بهتر است، آموزش و یادگیری در بافت طبیعی زندگی (کلاس، خانه دوستان و ...) صورت گیرد. دادن شکل رسمی به تدریس و آموزش مستقیم توصیه نمی‌شود.

❖ در آموزش این درس بهتر است برای درک بهتر دانش‌آموزان ابتدا کلمه‌ی اشاره‌ی "این" در جمله‌های سه کلمه‌ای "این + اسم + فعل" و سپس کلمه‌ی اشاره‌ی "آن" در جمله‌های سه کلمه‌ای "آن + اسم + فعل" تدریس شود.

❖ در فعالیت‌های پیشنهاد شده و آموزش کلمه‌های اشاره‌ی "این" و "آن" در جمله ابتدا اسم مفرد و سپس اسم جمع به کار گرفته شود.

دانستنی‌های معلّم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کن و بیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی کلمه‌های اشاره‌ی "این" و "آن" در جمله می‌باشد. برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی بازی‌ای که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلّم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی سه کلمه‌ای با تأکید بر کلمه‌های اشاره‌ی "این" و "آن" بیان شود و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری "این" و "آن" استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد کلمه‌های "این" و "آن" و فعل‌های ساده‌ی ناگذر (لازم) در زمان گذشته با فاعل سوم شخص می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه مورد نظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد کلمه‌های "این" و "آن" و فعل‌های مفرد و جمع به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مد نظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کلمه‌های اشاره‌ی "این" و "آن" برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌ی مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی جمله‌ها و تشخیص صحیح جمله‌ی درست متناسب با تصویر و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به هر تصویر نگاه کنند. سپس جمله‌های مقابل هر تصویر را با شما بخوانند و جمله‌ی درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، بخوانند و علامت بزنند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، خواندن کلمه‌ها و فعل‌های داده شده، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جاهای خالی جمله‌ها با توجه به تصویر و کلمه‌های داده شده است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرها خوب نگاه کند سپس توجه آن‌ها را به جمله‌های ناتمام و نقطه‌چین‌های زیر تصویرها و کلمه‌های داده شده جلب نماید و از او بخواهید جاهای خالی جمله‌ها را با کلمه‌ی درستی کامل کند و پس از کامل کردن، جمله‌ها را با صدای بلند بخواند و سپس بازگو کند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

این دخترها رفتند.   آن اسب پرید.

آن مردها آمدند.   این دختر ترسید.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن و کامل کردن جمله‌های ناقص با استفاده از کلمه‌های اشاره‌ی "این" و "آن" و فعل‌های ساده‌ی ناگذر (لازم) در زمان گذشته با فاعل سوم شخص است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرها خوب نگاه کند سپس توجه آن‌ها را به جمله‌های ناتمام و نقطه‌چین‌های زیر تصویرها جلب نماید و از او بخواهید کلمه‌ی اشاره و سایر اجزای نوشته نشده مرتبط با تصویر موردنظر را ابتدا بگوید (جمله‌ی کامل بگوید)، سپس جاهای خالی را کامل کند و از روی آن بخواند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

آن گربه‌ها ترسیدند.

این مردها رفتند.

این کتاب افتاد.

آن زن ایستاد.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی با استفاده از کلمه‌ی اشاره‌ی "این" و "آن" و فعل‌های ساده‌ی ناگذر (لازم) در زمان گذشته با فاعل سوم شخص است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌های زیر هر تصویر جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید که جمله‌ای مرتبط با تصویر موردنظر را ابتدا بگویند، سپس بنویسند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

آن پسرها دویدند.

این نانوا خندید.

آن پسر رسید.

این خرگوش خندید.

عنوان: است / هستند

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با درک مفهوم و کاربرد فعل‌های "است" و "هستند" در جمله‌های سه کلمه‌ای با استفاده از "این"، "این‌ها" و "آن"، "آن‌ها"

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد فعل‌های "است" و "هستند" آن‌ها را در جمله‌های سه کلمه‌ای با استفاده از کلمه‌های اشاره "این"، "این‌ها" و "آن"، "آن‌ها" بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: اشیاء، وسایل مختلف، فیلم، ماکت، دو عدد جعبه، کارت تصویری و نوشتاری، گردو و بادام و ...

روش‌های تدریس پیشنهادی: پیش‌سازمان‌دهنده، مشاهده‌ای، نمایشی

جدول زمان‌بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
است / هستند	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
است / هستند	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

نکته‌های دستوری

❖ بیشتر فعل‌هایی که در زبان به کار می‌روند مانند خوردن، رفتن و جز آن‌ها بر وقوع کاری مخصوص یا داشتن حالتی مخصوص دلالت می‌کنند، فعل تام یا خاص نامیده می‌شوند.

❖ در مقابل فعل‌هایی هستند که معنی کاملی ندارند و فقط برای «نسبت دادن چیزی به چیزی» به کار می‌روند و معنای آن‌ها با آوردن صفت یا کلمه‌ای دیگر کامل می‌شود، این فعل‌ها، فعل اسنادی، فعل ربطی یا فعل عام نامیده می‌شوند.

مانند «است» و مشتقات آن (ام، ای، است، ایم، اید، اند/ هستم، هستی و ...)

البته «است» و مشتقات آن اگر به معنی «وجود داشتن» باشند، فعل اسنادی محسوب نمی‌شوند.

پیشنهادهایی برای تدریس:

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:

❖ قرار دادن یک جعبه حاوی بادام در فاصله‌ی نزدیک به معلّم و دانش‌آموزان و خواستن از یک دانش‌آموز که دست در داخل جعبه کند و از داخل آن یکی بردارد و به دوستانش نشان دهد.

معلّم هم‌زمان جمله‌ی "این بادام است." را با تأکید بر کلمه‌ی اشاره‌ی "این" و کلمه‌ی "است" بیان می‌کند و کارت نوشتاری جمله را نشان می‌دهد. سپس از دانش‌آموز خواسته می‌شود

در جعبه را بردارد و همهی محتویات جعبه را به دوستانش نشان دهد. معلّم هم‌زمان جمله‌ی "این‌ها بادام هستند." را با تأکید بر کلمه‌ی اشاره‌ی "این‌ها" و کلمه‌ی "هستند" بیان می‌کند و کارت نوشتاری جمله را نشان می‌دهد.

*رفتن به کنار کمد کلاس و اشاره به موارد داخل آن و بیان جمله با کلمه‌های اشاره و فعل‌های "است" و "هستند" مانند: این چسب است / این‌ها مداد است. جمله‌ها بر روی تابلو نوشته می‌شوند.

*برای آموزش و تدریس به کارگیری کلمه‌های اشاره‌ای "آن" و "آن‌ها" با فعل‌های "است" و "هستند" در جمله‌های سه کلمه‌ای مانند فعالیت پیشنهادی قبل عمل می‌شود. با این تفاوت که یک جعبه حاوی گردو در فاصله‌ی دور به معلّم و دانش‌آموزان قرار داده می‌شود. سپس همان فعالیت‌ها با اشاره به محتویات جعبه در فاصله‌ی دور توسط معلّم و دانش‌آموزان تکرار می‌شود.

*نگاه کردن از پنجره کلاس به حیاط مدرسه و بیان جمله‌های اشاره و فعل‌های "است" / "هستند"، مانند "آن‌ها درخت هستند." / آن در است." جمله‌ها بر روی تابلو نوشته می‌شوند.

*تطابق تصویر با کارت نوشتاری توسط دانش‌آموزان به این صورت که با نشان دادن تصویر توپ با اشاره به نزدیک به دانش‌آموز از او خواسته می‌شود تا جمله مربوط به تصویر را با راهنمایی معلّم بیان کند. سپس کارت نوشتاری آن را از بین کارت‌های ارائه شده تطابق می‌دهد و دوباره جمله را از روی کارت نوشتاری می‌خواند. مانند "این توپ است."

*کامل کردن جمله‌های ناقص روی کاغذ توسط هر دانش‌آموز با توجه به تصویرهای ارائه شده، خواندن و رونویسی دوباره جمله‌ها انجام شود.

*دادن تصویر به دانش‌آموزان با اشاره به وسایل مختلف کلاس در فاصله‌ی دور و نزدیک برای بیان جمله توسط دانش‌آموزان که با استفاده از فعل‌های "است" و "هستند" و راهنمایی

معلم انجام می‌شود. بعد از بیان جمله دانش‌آموزان آن را روی تابلو یا دفتر خود می‌نویسند و آن را می‌خوانند.

نمایش فیلم‌های کودکانه، پویا نمایی (انیمیشن) و ... مورد علاقه‌ی دانش‌آموزان و ایجاد فرصت برای تعامل معلم با دانش‌آموز یا دانش‌آموزان با یکدیگر و بیان جمله‌های مناسب.

نکته‌های تدریس

در این کتاب برای تسهیل یادگیری دانش‌آموزان آسیب‌دیده شنوایی صورت فعل "هست" آموزش داده نشده است.

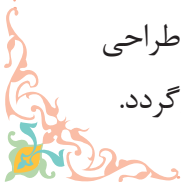
در آموزش این درس بهتر است در بیان شفاهی جمله‌ها، فعل‌های "است" و "هستند" و کلمه‌های اشاره با تأکید و کمی با اغراق گفته شود و در بیان نوشتاری پر رنگتر و بارنگ قرمز نوشته شود.

در اجرای فرایند یاددهی - یادگیری بهتر است ابتدا فعل "است" سپس فعل "هستند" آموزش داده شود.

در تدریس‌ها ابتدا از درک مفهوم جمله وقتی به دانش‌آموز آن را می‌گویید یا نوشتارش را نشان می‌دهید مطمئن شوید، سپس گفتار و نوشتار آن را انتظار داشته باشید.

استفاده از نوشتار و کارت نوشته‌ها، به دانش‌آموزان در یادگیری فعل‌های "است" و "هستند" و جایگاه آن‌ها در جمله و بیان شفاهی و نوشتاری مطلوب جمله‌ها کمک می‌کند.

آموزش و درک و بیان فعل‌های "است" و "هستند" در بافت طبیعی کلاس، مدرسه و خانه‌ی دانش‌آموزان و در شکل بازی، نمایش و تعاملات روزمره در فرایند یاددهی - یادگیری طراحی می‌شود. هیچ آموزش رسمی و مستقیم دستور زبان فارسی، به دانش‌آموزان ارائه نمی‌گردد.

*در تعاملات شفاهی فعل‌های "است" و "هستند" حذف و در آخر جمله «ه / -» و «ن» اضافه می‌شود، مانند "این سیب / اونا توپن." در صورت توانایی دانش‌آموزان این صورت‌های محاوره‌ای را نیز به آن‌ها آموزش دهید.

*توانایی توصیف در شکل ابتدایی در درس‌های این کتاب در حال شکل‌گیری است.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کن و بیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی فعل‌های "است / هستند" در جمله، با نهادهای کلمه‌های اشاره "این / این‌ها و آن / آن‌ها" می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی بازی را که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کلمه‌های اشاره‌ی "این / این‌ها و آن / آن‌ها" و فعل‌های "است / هستند" بیان شود و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد کلمه‌های اشاره و فعل‌های "است / هستند" می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و

در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد کلمه‌های اشاره و فعل‌های "است / هستند" به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کلمه‌های اشاره و فعل‌های "است و هستند" برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش‌آموز است.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌ی مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی جمله‌ها و تشخیص صحیح جمله‌ی درست متناسب با تصویر و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به هر تصویر نگاه کنند. سپس جمله‌های مقابل هر تصویر را با شما بخوانند و جمله‌ی درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، بخوانند و علامت بزنند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده و کامل کردن جاهای خالی جمله‌ها با توجه تصویر و فعل‌های "است / هستند" است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرها خوب نگاه کند سپس توجه آن‌ها را به جمله‌های ناتمام و نقطه‌چین‌های بالای تصویرها و فعل‌های "است / هستند" جلب نمایید و از او بخواهید جاهای خالی جمله‌ها را کامل کند و پس از کامل کردن با صدای بلند بخواند و سپس بازگو نماید.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک و بیان نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده و کامل کردن جاهای خالی جمله‌ها با فعل‌های "است / هستند" است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌های ناقص داده شده را بخوانند سپس توجه آن‌ها را به فعل‌های "است / هستند" که در وسط گل نوشته شده جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید جاهای خالی جمله‌ها را با فعل مناسب کامل کنند و بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

این‌ها موش هستند.

آن بادام است.

این کتاب است.

آن‌ها ماشین هستند.

همکار گرامی می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که جمله‌های این تمرین را در دفتر خود رونویسی نماید.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک و بیان نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده و تشخیص صحیح کلمه‌ی درست یا فعل صحیح متناسب با جمله و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت هر جمله را بخوانند. سپس کلمه و فعل‌های مقابل هر جمله را که در داخل پرانتزی در مقابل جمله آمده است با شما بخوانند و کلمه یا فعل درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، دور آن خطی بکشند، بنویسند و از روی آن‌ها بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

این‌ها دست‌کش هستند.

آن دکتر است.

آن‌ها میز هستند.

این شیر است.

همکارگرمی می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که جمله‌های این تمرین را در دفتر خود رونویسی نماید.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد کلمه‌های اشاره و فعل‌های "است / هستند" است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که تصویرها خوب نگاه کنند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌های زیر هر تصویر جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید

ابتدا جمله‌ی مرتبط با تصویر موردنظر را بگویند سپس در جاهای خالی بنویسند سپس از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌اش را برای دوستانش با صدای بلند بخواند سپس بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

این میز است.

این دست است.

آن‌ها ابر هستند.

این‌ها بز هستند.

این راننده است.

این بیمارستان است.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد کلمه‌های اشاره و فعل‌های "است / هستند" است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی برای انجام دادن این تمرین بهتر است دانش‌آموزان را در موقعیت‌های مکانی متفاوت (در داخل و یا در خارج کلاس) به همراه کتاب‌هایشان ببرید و از آن‌ها بخواهید به پیرامون خود به خوبی نگاه کنند سپس از هر دانش‌آموز بخواهید به نقطه‌چین‌ها و جمله‌های ناقص داده شده خوب توجه کند و آن را بخواند و از او بخواهید جمله‌هایی با هدایت و راهنمایی شما و با استفاده از نهادهای کلمه‌های اشاره "این / این‌ها و آن / آن‌ها" و فعل‌های "است / هستند" بنویسد و برای هم‌کلاسی‌هایش بخواند.

درس چهارم

عنوان: صفت

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با درک مفهوم و کاربرد صفت‌ها

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم صفت‌ها، آن‌ها را بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، اشیا و وسایل مختلف

روش‌های تدریس پیشنهادی: بازی، مشاهده‌ای، ایفای نقش

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
صفت	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
صفت	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

نکته‌های دستوری:

صفت، واژه یا گروهی از واژه‌هاست که درباره‌ی اسم توضیحی می‌دهد و یکی از خصوصیات اسم را از قبیل حالت، مقدار، شماره و مانند آن را بیان می‌کند.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی- یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:

* بیان، همراه با نشان دادن کارت نوشتاری یک صفت مانند تمیز به دانش‌آموزان و استفاده از هر چیزی یا هر کسی که می‌تواند دارای صفت است، مانند دست، لباس و ... مفهوم صفت موردنظر یادآوری یا آموزش داده می‌شود.

* قرار دادن تعدادی وسیله و تصویر در اختیار دانش‌آموزان تا ضمن تأکید معلم بر صفت موردنظر مواردی را که دارای صفت هستند بردارید برای نمونه آن‌هایی که تمیز هستند بردارند و با اشاره به کارت نوشتاری کلمه‌ی تمیز، آن را بیان کنند.

* مقایسه‌ی دو صفت متضاد با قرار دادن اشیا یا تصاویری که دارای آن صفت‌ها هستند در کنار هم، هر دانش‌آموز با درک مفهوم صفت موردنظر کارت نوشتاری آن را با هر شی یا تصویر مطابقت می‌دهد. سپس با نشان دادن هر مورد کلمه‌ها را بیان می‌کند.

مانند کوتاه / بلند

❖ قرار دادن دانش‌آموزان در دو گروه و ایجاد رقابت بین آن‌ها به این صورت که معلم کارت نوشتاری یک صفت را نشان می‌دهد و دانش‌آموزان هر گروه باید با استفاده از هر چیزی یا هر کسی که در کلاس وجود دارد این صفت را نشان دهند.

❖ چسباندن کارت نوشته‌های هر صفت در زیر تصویرهای ارائه شده.

❖ نوشتن صفت مناسب مربوط به هر تصویر با راهنمایی معلم توسط دانش‌آموز.

نکته‌های تدریس:

❖ در دوره‌ی آمادگی و در زندگی روزمره دانش‌آموزان با مفاهیم بیشتر صفت‌ها آشنا هستند.

❖ در این درس فقط صفت بدون تأکید بر موصوف آن مدنظر است.

❖ در اجرای تدریس این درس ابتدا صفت‌های ساده‌ای که دانش‌آموزان با مفهوم آن آشنا هستند و توانایی خواندن و نوشتن آن‌ها را دارند، یادآوری یا آموزش داده می‌شود.

❖ استفاده از تصویرها و کارت نوشته‌ها، در یادگیری و درک مفهوم صفت‌ها و بیان شفاهی و نوشتاری آن‌ها به دانش‌آموزان کمک می‌کند.

❖ صفت‌ها را یکی یکی به دانش‌آموزان معرفی کنید و در برنامه‌ی آموزشی بگنجانید، پس از اطمینان از درک و بیان هر صفت آن‌ها را در کنار هم در تمرینات درکی و بیانی به کار ببرید.

دانش‌تنی‌های معلّم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی پایه‌ی اول تکمیلی

بازی کن و بیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی مفهوم صفت می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرمی بازی‌ای که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلّم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و هم‌زمان از کارتهای نوشتاری آنها استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی انواع مختلف صفت‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید. همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آنها را با استفاده از تصویرهای داده شده در این دو صفحه موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما کلمه‌ی مناسب آموزش داده شده (صفت) را به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی کلمه‌ها برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی صفت‌ها، متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش‌آموز است.

همکارگرمی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل کلمه‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرمی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگوید و کلمه‌ها را روخوانی کنید سپس کلمه‌ای مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید کلمه‌ی مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن کلمه‌ها (صفت‌ها) و انتخاب صفت متناسب با تصویر و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به هر تصویر نگاه کنند. سپس کلمه‌های مقابل هر تصویر را با شما بخوانند و کلمه‌ی درست را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند، بخوانند و علامت بزنند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن کلمه‌های داده شده و بازنویسی آن‌ها زیر هر تصویر است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرها خوب نگاه کند سپس توجه آن‌ها را به کلمه‌های داده شده در بالای تصویرها جلب نمایید سپس از او بخواهید نقطه‌چین‌های زیر هر تصویر را با این کلمه‌ها کامل کند و پس از کامل کردن با صدای بلند برای دوستانش بخواند سپس بازگو نماید.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، بیان شفاهی و نوشتن کلمه‌ی مناسب(صفت) بر اساس آموخته‌های این درس است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌های زیر هر تصویر جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید ابتدا صفت مرتبط با تصویر موردنظر را بگویند و در جاهای خالی بنویسند. سپس از هر دانش‌آموز بخواهید آنچه نوشته است را برای دوستانش با صدای بلند بخواند و بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

پیر   باز   زیر   سرد   پر   کم

عنوان: است / هستند و ...

عنوان بخش اول: " است / هستند " با نهاد اسمی

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با درک مفهوم و کاربرد مفهوم و کاربرد فعل‌های «است، هستند» با نهاد اسمی مفرد و جمع در جمله

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد فعل‌های " است، هستند " آن‌ها را در جمله‌های سه کلمه‌ای با نهاد اسمی مفرد و جمع بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، کتاب داستان تصویری، فیلم و انیمیشن

روش‌های تدریس پیشنهادی: پیش سازمان‌دهنده، ایفای نقش، بازی

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
بخش اول " است / هستند " با نهاد اسمی	۳ ساعت	هفته‌ی اول
بخش دوم " است / هستیم و ... " با نهاد ضمیر	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

پیشنهادهایی برای تدریس:

برای اجرای فرایند یاددهی-یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:

*دادن توپ‌های رنگی و یک شکل به دانش‌آموزان و نصب کارت‌های نوشتاری «است، آبی، زرد، بزرگ، کوچک و...» بر روی تابلو کلاس.

معلم درباره‌ی توپ جمله‌ای با تأکید بر فعل "است" بیان می‌کند و از کارت‌های نوشتاری برای نشان دادن جمله‌ی نوشتاری بر روی تابلو استفاده می‌کند.

مانند " این توپ است/توپ آبی است."

سپس هر دانش‌آموز با راهنمایی معلم جمله‌های مشابه را می‌گوید و کارت‌های نوشتاری را برای ساخت جمله در کنار هم قرار می‌دهد.

*تکرار فعالیت پیشنهادی بالا برای اسم جمع "توپ‌ها" و فعل "هستند" با قرار دادن همه‌ی توپ‌ها روی میز انجام می‌شود.

* نشان دادن تصویر مناسب توسط دانش‌آموزان از بین تصویرهای ارائه شده با توجه به جمله‌ای که معلم می‌گوید.

* جور کردن تصاویر و جمله‌های مربوط به آن‌ها در قالب کار گروهی دانش‌آموزان

* نوشتن جمله‌های ناقص روی تابلو و تکمیل این جمله‌ها توسط دانش‌آموزان

* کشیدن نقاشی یک میوه یا حیوان توسط دانش‌آموزان و در کنار آن برای معرفی آنچه کشیده است، جمله‌هایی با فعل "است" می‌نویسند.

* خواندن یک داستان کوتاه تصویری و نشان دادن تصویرها به دانش‌آموزان هم‌زمان با تعریف داستان و راهنمایی دانش‌آموزان برای بیان جمله‌ها با توجه به تصویرهای کتاب داستان.

نکته‌های تدریس

* در اجرای فرایند یاددهی-یادگیری به کارگیری فعل "است/ هستند" در جمله با نهاد اسمی ابتدا نهاد اسمی مفرد و پس از اطمینان درک مفهوم، جمله‌هایی با نهاد اسمی جمع آموزش داده می‌شود.

* برای آموزش و یادگیری بهتر دانش‌آموزان در هنگام بیان جمله‌ها هم‌زمان کارت‌های نوشتاری نشان داده می‌شود و یا جمله‌ها روی تابلو نوشته می‌شود و دانش‌آموزان آن‌ها را می‌خوانند.

* از درک شنیداری و خوانداری جمله‌ها از طریق انجام تکالیفی مانند نشان دادن تصویر یا جمله، جور کردن تصاویر و جمله‌ها و ... اطمینان حاصل کنید. سپس بیان شفاهی و به دنبال آن بیان نوشتاری را انتظار داشته باشید.

* در تدریس‌ها ابتدا هر فعالیت با همراهی معلم انجام می‌شود. سپس با راهنمایی و هدایت معلم هر دانش‌آموز فعالیت موردنظر را انجام می‌دهد.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کن و بیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد فعل‌های "است/هستند" و نهاد این جمله‌ها اسم‌های مفرد و جمع می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی توپ‌هایی را که از قبل تهیه نموده و به کلاس آورده و بازی را که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های "است/هستند" و نهاد این جمله‌ها، اسم‌های مفرد و جمع بیان شود و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های "است/هستند" و نهاد این جمله‌ها اسم‌های مفرد و جمع می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد فعل‌های "است/هستند" و نهاد این جمله‌ها اسم‌های مفرد و جمع به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با نهادهای اسمی و با تأکید بر کاربرد فعل‌های "است/ هستند"، برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خواننداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است. همکارگرمی برای ایجاد زمینه لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرمی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگوید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌ی مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خواننداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی جمله‌ها و تشخیص صحیح جمله‌ی درست متناسب با تصویر و علامت‌گذاری آن می‌باشد. برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به هر تصویر نگاه کنند. سپس جمله‌های مقابل هر تصویر را با شما بخوانند و جمله‌ی درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، بخوانند و علامت بزنند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده و تشخیص صحیح فعل متناسب با جمله و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص داده شده جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در زیر هر تصویر را بخوانند و با توجه به فعل‌های است و هستند که در بالای تمرین داده شده، فعل درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن را با صدای بلند برای دوستانش بخواند سپس بازگو نماید.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جاهای خالی جمله‌ها با استفاده از کلمه‌های داده شده و نوشتن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های "است/هستند" با نهاد‌های اسمی و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرمی، توجه دانش‌آموزان را به تصویرها و کلمه‌های داده شده در زیر هر تصویر جلب نماید. سپس به گفت‌وگو با آن‌ها پردازید و از آن‌ها بخواهید جاهای خالی جمله‌های داده شده را با کلمه‌های مناسب کامل کنند و پس از کامل کردن برای دوستانشان با صدای بلند بخوانند سپس بازگو نمایند. پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

*این جوجه است. جوجه زیبا است. جوجه زرد است.

*اینها سیب هستند. سیب‌ها قرمز هستند. سیب‌ها گرد هستند.

*آن کیف است. کیف سبز است. کیف بزرگ است.

عنوان بخش دوم: است / هستم و ... با نهاد ضمیر

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با درک مفهوم و کاربرد فعل‌های "است، هستم و ..." در جمله‌های سه کلمه‌ای با نهاد ضمیر

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد فعل‌های "است، هستم و ..." آن‌ها را در جمله‌های سه کلمه‌ای با نهاد ضمیر بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، کتاب داستان تصویری، فیلم و انیمیشن

روش‌های تدریس پیشنهادی: پیش‌سازمان‌دهنده، ایفای نقش، بازی

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
بخش اوّل "است / هستند" با نهاد اسمی	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
بخش دوم "است / هستیم و ... " با نهاد ضمیر	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی-یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:

*قرار دادن تصویرهایی در اختیار دانش‌آموزان که بیانگر یک حالت صفت یا شغل همراه با کلمه‌ی نوشتاری مربوط به آن می‌باشد. دانش‌آموزان با راهنمایی معلم آن حالت، صفت یا شغل را نمایش دهند و جمله‌ی مربوط به آن را بگویند.

مانندِ من شاد هستم./ من آشپز هستم./ من دختر هستم.

*گروه‌بندی دانش‌آموزان به گروه‌های دو یا سه نفره و دانش‌آموزان هر گروه با توجه به تصویری که به آن‌ها داده شده است جمله‌هایی با کاربرد سایر ضمایر، بیان می‌کنند.

مانندِ تو آشپز هستی./ ما تمیز هستیم و ...

*نمایش فیلم، انیمیشن و ... مورد علاقه‌ی دانش‌آموزان و راهنمایی آن‌ها برای بیان جمله‌هایی مناسب در بازگویی صحبت‌های شخصیت‌های فیلم.

مانندِ روباه: تو زیبا هستی./ کلاغ: من سیاه هستم.

تطابق تصویرهای ارائه شده با کارت‌های نوشتاری، برای درک بهتر دانش‌آموزان، خواندن جمله‌ها پس از انجام فعالیت توصیه می‌شود.

نوشتن جمله‌های ناقص روی تابلو و تکمیل این جمله‌ها توسط دانش‌آموزان

مانند من دانش‌آموز ..... (هستم - هستی)

..... دانا هستند. (ما - آن‌ها)

نکته‌های تدریس:

به دلیل احتمال سر درگمی دانش‌آموزان در فراگیری فعل "هست" در این کتاب آورده نشده است.

دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد ضمائر فاعلی در پایه اول مقدماتی آشنا شده‌اند. به کارگیری آن‌ها در جمله و همراه با فعل‌های "هستم، هستی، ..." یادآوری و آموزش داده می‌شود.

در آموزش و تدریس کاربرد ضمیرها در جمله پس از اطمینان از درک و یادگیری هر ضمیر، به ترتیب و توالی مناسب ضمیر بعدی آموزش داده می‌شود.

در تدریس‌ها هم زمان با بیان شفاهی جمله‌ها و تأکید بر ضمیرها و فعل‌ها، شکل نوشتاری نیز با برجسته کردن ضمیرها و فعل‌ها ارائه می‌گردد.

شنیدن، خواندن و درک جمله‌ها در هر فعالیت بر گفتن و نوشتن آن‌ها مقدم است.

در صورت ناآشنا بودن دانش‌آموزان با برخی کلمه‌های این درس، مفهوم کلمه‌ها به صورت عینی به دانش‌آموزان نشان داده شود.

در هر مرحله از اجرای فرایند یاددهی-یادگیری اطمینان از درک کلمه‌ها و جمله‌ها توسط دانش‌آموزان ضروری است.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کن و بیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد فعل‌های "است، هستم و ..." و با نهاد ضمیرهای فاعلی می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی تصویرهایی را که از قبل تهیه نموده و به کلاس آورده و بازی را که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های "است، هستم و ..." و با نهاد ضمیرهای فاعلی بیان شود و همزمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های "است، هستم و ..." و با نهاد ضمیرهای فاعلی می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه مورد نظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد فعل‌های "است، هستم و ..." و با نهاد ضمیرهای فاعلی به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با نهاد ضمیرهای فاعلی و با تأکید بر کاربرد فعل‌های "است، هستم و ..." برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش‌آموز است.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌ی مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها و وصل کردن درست هر جمله به تصویر مربوط به خودش است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: ابتدا جمله‌ی موردنظر را برای دانش‌آموزان بخوانید. سپس از آن‌ها بخواهید که جمله‌ی شما را تکرار نمایند و هم‌زمان بر فعل‌های "است، هستند و هستیم" که در این تمرین آمده‌است، تأکید نمایید و توجه آن‌ها را به نهاد جمله که ضمیر می‌باشد، جلب نمایید سپس از هر دانش‌آموز بخواهید که پس از بیان جمله‌ی موردنظر، تصویر مرتبط با آن را از بین دو تصویر داده شده در تمرین موردنظر پیدا کند و با خطی به هم وصل نماید سپس جمله‌ی موردنظر را بازگو نماید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌ها و وصل کردن درست هر جمله به تصویر مربوط به خودش است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: ابتدا جمله‌ی موردنظر را برای دانش‌آموزان بخوانید. سپس از آن‌ها بخواهید که جمله‌ی شما را تکرار نمایند و هم‌زمان بر فعل‌های "است، هستم و ... " با نهاد ضمیرهای فاعلی که در این تمرین آمده است، تأکید نمایید سپس از دانش‌آموزان بخواهید که پس از بیان جمله‌ی موردنظر، تصویر مرتبط با آن را از بین تصویرهای داده شده در تمرین موردنظر پیدا کنند و با خطی به هم وصل نمایند بعد از وصل کردن جمله‌ی موردنظر را یک بار دیگر برای دوستانشان بازگو نمایند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک و بیان نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده و تشخیص درست ضمیرهای فاعلی یا فعل‌های "است، هستم و ... " متناسب با جمله و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت هر جمله را بخوانند. سپس به ضمیرها و فعل‌هایی که در داخل پرانتزی در مقابل جمله آمده است توجه کنند و با شما آن‌ها را بخوانند و ضمیر یا فعل درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، دور آن خطی بکشند، بنویسند و پس از کامل کردن با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

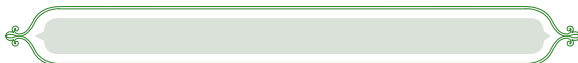
پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

من آموزگار هستم.

آن‌ها دانا هستند.

تو ورزشکار هستی.

ما ایرانی هستیم.

شما دوست هستید.

انار ترش است.

کتاب‌ها زیاد هستند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی، خواندن و نوشتن جمله‌هایی با استفاده از کلمه‌های داده شده می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید با توجه به تصویر و کلمه‌های داده شده، جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های "است، هستم و ...." بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند بخوانند سپس بازگو نمایند.

۱،۲،۳ تلاش دوباره:

هدف از قرارگیری این صفحه‌ی سفید، استفاده از آن برای فعالیت‌ها و تمرین‌های آزاد و متنوع مرتبط با هدف درس، است که به دانش‌آموزان خود ارائه دهید تا که با هدایت و راهنمایی شما جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های "است، هستم و ..." و "است، هستند" با نهادهای اسمی و ضمیر بنویسند.

آموزگار گرامی برای این صفحه از کتاب درسی پیشنهاد می‌شود به شکل زیر عمل نمایید:

* برای تصویرهای تمرین ۲ برای بخش اول و بخش دوم با عنوان "با کمک آموزگار با صدای بلند بخوان!" حالا خودشان جمله‌هایی را بنویسند و بخوانند.

* برای تصویرهای تمرین ۳ با عنوان "با کمک آموزگار هر جمله را به تصویر مناسبش وصل کن!" در این تمرین ما از آن‌ها خواسته بودیم که جمله‌ی درست را به تصویر مناسبش وصل نمایند حالا می‌توانید همان تصویرها را کپی بگیرید و در این صفحه بچسبانید و از آن‌ها بخواهید که خودشان برای هر تصویر جمله‌ای با تأکید بر کاربرد فعل‌های "است، هستم و ..." و "است، هستند" با نهادهای اسمی و ضمیر بنویسند.

* از تصویرهای درس کپی بگیرید و در این صفحه بچسبانید تا برای آن‌ها جمله‌هایی بگویند و بنویسند.

* از عکس‌ها و یا برچسب‌های دیگری استفاده نمایید و در این صفحه بچسبانید تا برای آن جمله‌هایی بنویسند.

* از هر دانش‌آموز بخواهید نقاشی و یا طرحی با توجه به هدف درس بکشد و برای آن جمله‌هایی بنویسد.

عنوان: نیست، نیستند و ...

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد فعل‌های "نیستم، نیستی و ..." در جمله

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد فعل‌های "نیستم، نیستی و ..." آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتای و تصویری، یک کیسه متوسط به رنگ تیره، اشیا، فیلم، اسباب‌بازی و تصویرهای مختلف

روش‌های تدریس پیشنهادی: بازی، پیش‌سازمان‌دهنده، نمایشی

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
نیست ، نیستند و ...	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
نیست ، نیستند و ...	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی-یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های مختلف زیر استفاده کنید:

*اجرای بازی «حدس بزن تو این چیه؟» در این بازی دانش‌آموز دستش را داخل کیسه کرده و با لمس وسیله یا خوراکی و... محتویات داخل کیسه را حدس می‌زند. سپس با راهنمایی معلم جمله مناسب را با "نیست و نیستند" بیان می‌کند.

مانندِ آن سیب نیست. / آن‌ها مداد نیستند و ...

*نصب تصویرهایی بر روی تابلوی کلاس و سپس جمله‌های مربوط به تصویرها به صورت کارت نوشتاری در اختیار دانش‌آموزان قرار گیرد تا آن‌ها جمله‌ی مناسب هر تصویر را پیدا کنند و زیر آن قرار دهند.

مانندِ این سیب نیست. / آن‌ها ناراحت نیستند. / هوا بارانی است.

*جمله‌های ناقص همراه با تصویرهای مربوط به آن در اختیار دانش‌آموزان قرار گیرد تا آن‌ها را با توجه به تصویر کامل کنند.

*نمایش دادن فیلم کوتاه از یک فرد، وسیله یا میوه و ... برای دانش‌آموزان و خواستن از آن‌ها که از بین کارت‌های نوشتاری ارائه شده کارت مناسب را انتخاب کنند. در مرحله‌ی بعد از دانش‌آموزان خواسته شود تا بدون استفاده از کارت نوشتاری جمله‌ی مناسب را بگویند و سپس جمله را روی تابلو بنویسند.

نکته‌های تدریس

* در تدریس‌ها برای درک و یادگیری بهتر فعل‌های "نیستم، نیستی و ..." آن‌ها را در بیان همراه با تأکید و در نوشتار به صورت برجسته و با رنگ قرمز بنویسید.

* با توجه به توانایی دانش‌آموزان، به منظور درک و بیان بهتر است هر دو صورت مثبت و منفی جمله‌ها هم‌زمان با آن‌ها کار شود.

* تدریس را به گونه‌ای ترتیب دهید که ضمائر مختلف در جمله‌ها همراه با فعل "نیستم، نیستی و ..." استفاده شود.

* در تدریس‌ها ابتدا هر فعالیت با همراهی معلم انجام شود، سپس با راهنمایی معلم، دانش‌آموزان به صورت فردی و یا گروهی در تعامل با یکدیگر فعالیت مورد نظر را اجرا کنند.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کن و بیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد فعل‌های "نیستم، نیستی، نیست، نیستیم، نیستید و نیستند" می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی کیسه‌ای از قبل تهیه نموده و به کلاس آورده و بازی را که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر فعل‌های "نیستم، نیستی، نیست، نیستیم، نیستید و نیستند" بیان شود و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های "نیستم، نیستی، نیست و نیستند" می‌باشد. برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد فعل‌های "نیستم، نیستی، نیست و نیستند" به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر فعل‌های "است، هستند و ..."، "نیست، نیستیم و ..." برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید. توجه دانش‌آموزان را به علامت ضربدری که بر روی تصویر

خورده جلب نمایید. جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌های مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها و تشخیص صحیح جمله‌ی درست متناسب با تصویر و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به هر تصویر نگاه کنند. سپس جمله‌های مقابل هر تصویر را با شما بخوانند و جمله‌ی درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، علامت بزنند و از روی آن‌ها بخوانند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها و وصل کردن درست هر جمله به تصویر مربوط به خودش است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: ابتدا جمله‌ی موردنظر را برای دانش‌آموزان بخوانید. سپس از آن‌ها بخواهید که جمله‌ی شما را تکرار نمایند و هم‌زمان بر فعل‌های "نیستند، نیستیم، نیستی و است" که در این تمرین آمده است، تأکید نمایید و از هر دانش‌آموز بخواهید که پس از بیان جمله‌ی موردنظر، تصویر مرتبط با آن را پیدا کند و با خطی به هم وصل نماید، بخواند و بازگو کند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده و تشخیص صحیح فعل متناسب با جمله و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره‌ی تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص داده شده جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در زیر هر تصویر را بخوانند و با توجه به کلمه‌هایی که در بالای تمرین داده شده، فعل درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، بنویسند و جمله را بخوانند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک خوانداری جمله‌های داده شده، درک و بیان نوشتاری از طریق خواندن و نوشتن جمله‌هایی با تأکید بر فعل‌های "نیستم، نیستی، نیست، نیستیم، نیستید و نیستند" می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌هایی را که با فعل "هستم و ..." و ضمیرهای فاعلی داده شده است را با دقت بخوانند سپس با توجه به جمله‌های داده شده در سمت راست، جمله‌های جدیدی در نقطه‌چین‌های سمت چپ با کاربرد ضمیرهای فاعلی و فعل‌های "نیستم، نیستی، نیست، نیستیم، نیستید و نیستند" با هدایت و راهنمایی شما بنویسند و بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

من آموزگار نیستم.	تو آموزگار نیستی.	او آموزگار نیست.
ما آموزگار نیستیم.	شما آموزگار نیستید.	آن‌ها آموزگار نیستند.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن، کامل کردن جمله‌های ناقص و نوشتن جمله‌هایی با تأکید بر فعل‌های "است، هستند و ... ، نیستم و ..." می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، توجه دانش‌آموزان را به تصویرها و جمله‌های ناقصی که در زیر هر تصویر نوشته شده، جلب نمایید. سپس درباره‌ی آنچه در تصویرها می‌بینند، سخن بگویید. و به گفت‌وگو درباره‌ی تصویرها پردازید و از آن‌ها بخواهید جاهای خالی زیر هر تصویر را با کلمه‌های مناسب و با تأکید بر کاربرد فعل‌های "نیستم، نیستی و ..." کامل کنند و پس از کامل کردن برای دوستانش با صدای بلند بخواند سپس بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

نمک شور است.

نمک شیرین نیست.

ماشین‌ها سالم هستند.

ماشین‌ها خراب نیستند.

این‌ها شتر هستند.

این‌ها میوه نیستند.

من نانوا هستم.

من دکتر نیستم.

۱،۲،۳ تلاش دوباره :

هدف از قرار گیری این صفحه‌ی سفید، استفاده از آن برای فعالیت‌ها و تمرین‌های آزاد و متنوع مرتبط با هدف درس است که به دانش‌آموزان خود ارائه دهید تا با هدایت و راهنمایی شما جمله‌هایی با کاربرد فعل‌های "نیستم، نیستی، نیست، نیستیم، نیستید و نیستند" بنویسند.

آموزگار گرامی، برای این صفحه از کتاب درسی پیشنهاد می‌شود به شکل زیر عمل نمایید:
* برای تصویرهای تمرین ۲ با عنوان "با کمک آموزگار با صدای بلند بخوان"؛ حالا خودشان جمله‌هایی را بنویسند و بخوانند.

* برای تصویرهای تمرین ۳ با عنوان "با کمک آموزگار جمله‌ی درست هر تصویر را انتخاب کن"؛ در این تمرین ما از آن‌ها خواسته بودیم که جمله درست را انتخاب کنند حالا می‌توانید همان تصویرها را کپی بگیرید و در این صفحه بچسبانید و از آن‌ها بخواهید که خودشان برای هر تصویر جمله‌ای با کاربرد فعل‌های "نیستم، نیستی، نیست، نیستیم، نیستید و نیستند" بنویسند.

* برای تصویرهای تمرین ۴ با عنوان "با کمک آموزگار وصل کن"؛ در این تمرین ما از آن‌ها خواسته بودیم که جمله‌ی درست را به تصویر مناسبش با خطی وصل نماید اکنون می‌توانید همان تصویرها را کپی سیاه، سفید و یا در صورت امکان رنگی بگیرید و در این صفحه بچسبانید و از آن‌ها بخواهید که خودشان برای هر تصویر جمله‌ای با کاربرد فعل‌های "نیستم، نیستی، نیست، نیستیم، نیستید و نیستند" بنویسند.

* از تصویرهای درس کپی بگیرید و در این صفحه بچسبانید تا برای آن‌ها جمله‌ای بگویند و بنویسند.
* از عکس‌ها و یا برچسب‌های دیگری استفاده نمایید و در این صفحه بچسبانید تا برای آن جمله‌ای با کاربرد فعل‌های "نیستم، نیستی، نیست، نیستیم، نیستید و نیستند" بنویسند.

* از هر دانش‌آموز بخواهید نقاشی و یا طرحی با توجه به جمله‌های داده شده متناسب با هدف درس نقاشی کند.

عنوان: ترکیب وصفی

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با درک مفهوم و کاربرد ترکیب اسم و صفت.

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم چگونگی ترکیب اسم و صفت، با توجه به ویژگی‌هایی مانند اندازه، مزه و ... آن‌ها را بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، اشیا، میوه، گل، اسباب بازی

روش‌های تدریس پیشنهادی: مشاهده‌ای، بازی، گردش علمی

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
ترکیب وصفی	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
ترکیب وصفی	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

نکته‌های دستوری:

صفت، واژه یا گروهی از واژه‌هاست که درباره‌ی اسم توضیحی می‌دهد. اسمی که صفت درباره‌ی آن توضیح می‌دهد موصوف نام دارد. یکی از انواع صفت از نظر مفهومی، صفت بیانی است. صفت بیانی، صفتی است که چگونگی و خصوصیات اسم را مانند رنگ، قد، جنس، شکل، وضع، حجم، اندازه، مقدار و ارزش آن را برساند.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی-یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:

*یادآوری صفت‌ها و ویژگی‌هایی مانند اندازه، رنگ، حالات عاطفی و ... با استفاده از کارت نوشتاری، تصویر، نمایش فیلم و ...

*انتخاب یک وسیله، حیوان، میوه و ... که با نشان دادن آن به دانش‌آموزان، اسم آن روی تابلو نوشته شود. معلّم درباره‌ی ویژگی‌های مناسب آن دانش‌آموز صحبت کند. سپس یکی از دانش‌آموزان با راهنمایی معلّم کارت نوشتاری صفت را کنار اسم موردنظر بگذارد.

مانند سیب بزرگ / سیب قرمز / سیب خراب

در مراحل بعد می‌تواند موصوف متغیر باشد. مانند:

سیب بزرگ، توپ بزرگ و ...

*نصب تصویرهایی بر روی تابلوی کلاس و درخواست از دانش‌آموزان تا ترکیب مناسب برای هر تصویر را از بین کارت‌های نوشتاری انتخاب کنند، یا ترکیب وصفی مناسب برای هر تصویر را از بین ترکیب‌های نوشته شده بر روی تابلو نشان دهند.

*ارائه‌ی تصویر و دادن ترکیب ناقص تا هر دانش‌آموز با راهنمایی معلم، عبارت ناقص مربوط به هر تصویر را کامل کنند و یا در جاهای خالی ترکیب مناسب بنویسند.

مانندِ مادرِ بزرگِ ..... / لباسِ .....

*آوردن وسیله یا خوراکی به کلاس و پس از صحبت درباره‌ی ویژگی آن از دانش‌آموزان خواسته شود تا با راهنمایی معلم چند ترکیب وصفی برای آن بیان کنند و بنویسند.

مانندِ توپ: توپ بزرگ - توپ آبی - توپ قشنگ و ...

نکته‌های تدریس

*در آموزش این درس و انجام فعالیت‌ها، ترکیب اسم و صفت را با تأکید بر بیان کسره‌ی اضافه بین آن‌ها بگویید و بر بیان کسره‌ی اضافه بین اسم و صفت‌ها توسط دانش‌آموزان نیز تأکید کنید.

*آموزش درک و بیان ترکیب‌های وصفی، بهتر است در بافت طبیعی کلاس، مدرسه و خانه‌ی دانش‌آموزان و به شکل بازی، عینی و تعاملات روزمره فرایند یاددهی-یادگیری طراحی شود.

*درک شفاهی و روان‌خوانی ترکیب‌های وصفی بر بیان شفاهی و نوشتاری آن‌ها مقدم است. از درک ترکیب‌ها وقتی آن را می‌گویید یا نوشتارش را نشان می‌دهید مطمئن شوید، سپس گفتار و نوشتار آن را انتظار داشته باشید.

*صفت‌ها را برای دانش‌آموزان یادآوری کنید و پس از اطمینان از درک و بیان آن‌ها با قرار دادن هر صفت در کنار اسم ترکیب‌های وصفی را تدریس کنید.

*در مراحل اولیه‌ی آموزش در تمرین‌های درکی و بیانی از ترکیب‌های وصفی ساده‌تر استفاده کنید و توانایی‌های دانش‌آموزان را در نظر بگیرید.

*متناسب با توانایی‌های دانش‌آموزان خود می‌توانند در ابتدای فرایند یاددهی-یادگیری صفت ثابت و موصوف متغیر یا صفت متغیر و موصوف ثابت باشد و در مراحل بعد انواع ترکیب‌ها با صفت متغیر و موصوف متغیر می‌تواند به دانش‌آموزان ارائه گردد.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کن و بیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد ترکیب اسم و صفت با توجه به ویژگی‌هایی مانند اندازه، مزه و ... می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی بازی‌ای که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و ترکیب‌های وصفی با تأکید بر کسره‌ی اضافه در بین اسم‌ها و صفت‌ها بیان شود و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌های وصفی با تأکید بر کسره‌ی اضافه در بین اسم‌ها و صفت‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما ترکیب‌های وصفی را با تأکید بر کسره‌ی اضافه در بین اسم‌ها و صفت‌ها به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

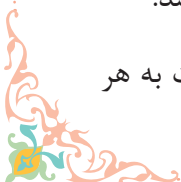
هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی ترکیب‌های وصفی با تأکید کسره‌ی اضافی بین موصوف و صفت، برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است. همکار گرامی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل ترکیب‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و با هم ترکیب‌ها را روخوانی کنید. توجه دانش‌آموزان را به علامت کسره‌ای که با رنگ قرمز در بین دو کلمه نوشته شده جلب نمایید سپس ترکیب‌های مربوط به هر تصویر را تصادفی و با تأکید بر کسره‌ی اضافه بین اسم‌ها و صفت‌ها بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید ترکیب وصفی مربوط به هر تصویر بخواند و بازگو کند.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن ترکیب‌های وصفی با تأکید بر کسره‌ی اضافه در بین اسم‌ها و صفت‌ها، انتخاب ترکیب وصفی متناسب با تصویر داده شده و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به هر

تصویر نگاه کنند. سپس ترکیب‌های وصفی زیر هر تصویر را با شما بخوانند و ترکیب وصفی درست را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند، بخوانند و علامت بزنند. پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

موزِ زرد

روزِ آفتابی

کوهِ بلند

تمرین ۴ :

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق درک مفهوم چگونگی ترکیب اسم و صفت با توجه به ویژگی‌های اشاره شده و تشخیص صفت‌های درست متناسب با اسم‌های داده شده، علامت‌گذاری در جدول داده شده و خواندن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به جدول داده شده توجه نمایند و کلمه‌های سمت راست جدول را بخوانند. سپس صفت‌های درست متناسب با اسم داده شده را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، و در جدول علامت‌گذاری نموده و بخوانند.

تمرین ۵ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق انتخاب کلمه‌ی درست (اسم یا صفت) با توجه تصویر و ترکیب‌های ناقص داده شده، نوشتن و خواندن ترکیب‌های وصفی با تأکید بر کسره‌ی اضافه در بین اسم‌ها و صفت‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، از دانش‌آموزان بخواهید کلمه‌های داده شده در سمت راست صفحه را بخوانند سپس به تصویرها خوب نگاه کنند و توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌های زیر هر تصویر جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید که کلمه‌ی مرتبط با هر تصویر را از بین کلمه‌های داده شده انتخاب نموده و یک ترکیب وصفی با تأکید بر

کسره‌ی اضافه درست کنند و بگویند سپس آن را در زیر هر تصویر بنویسند و از روی آن بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

لباسِ تمیز	لباسِ کثیف
مویِ بلند	مویِ کوتاه
پسرِ بیمار	پسرِ سالم

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن ترکیب‌های ناقص داده شده و نوشتن ترکیب‌هایی وصفی با تأکید بر استفاده کسره‌ی اضافه در بین کلمه‌ها و خواندن آن‌ها می‌باشد.

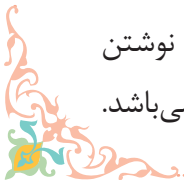
برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌های زیر هر تصویر جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید که ترکیبی مرتبط با تصویر موردنظر را ابتدا بگویند، سپس جاهای خالی را کامل کنند و بعد از نوشتن و کامل کردن ترکیب‌ها، آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

ماشینِ خراب	پرتقالِ ترش	آشِ گرم
پسرِ بیدار	لیوانِ پر	توپِ بزرگ

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی، نوشتن ترکیب‌های وصفی با تأکید بر کسره‌ی اضافه در بین اسم‌ها و صفت‌ها و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌های مقابل هر تصویر جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید که چند کلمه (اسم، صفت) مرتبط با تصویر داده شده بگویند و در جاهای خالی بنویسند و بعد از آن ترکیب‌هایی مرتبط با کلمه‌هایی که گفته‌اند را با هدایت و راهنمایی شما ابتدا بگویند، و بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر ترکیب دیگری که دانش‌آموز بگوید می‌توانید در این قسمت بنویسید:

کوچک ----- کیفِ کوچک
سیاه ----- کیفِ سیاه
بزرگ ----- کیفِ بزرگ

سبز ----- انگورِ سبز
زیبا ----- انگورِ زیبا
بزرگ ----- انگورِ بزرگ

شاد ----- مادرِ بزرگِ شاد
پیر ----- مادرِ بزرگِ پیر
زیبا ----- مادرِ بزرگِ زیبا

عنوان: "داشتن" و "نداشتن"

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با درک مفهوم فعل‌های "دارد، دارند و ... " و فعل‌های "ندارد، ندارند و ... " در جمله

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم فعل‌های "دارد، ندارد و ... " و فعل‌های "ندارد، ندارند و ... " آن‌ها را در جمله‌ها بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: پرنده یا حیوان خانگی، وسایل شخصی، کارت نوشتاری و تصویری، فیلم، انیمیشن

روش‌های تدریس پیشنهادی: پرسش و پاسخ، مشاهده‌ای، ایفای نقش

جدول زمانبندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
"داشتن" و "نداشتن"	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
"داشتن" و "نداشتن"	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی-یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:

* آوردن یک پرنده یا حیوان خانگی به کلاس و معلّم با دانش‌آموزان درباره‌ی اجزا و ویژگی‌هایش صحبت می‌کند. درباره‌اش جمله‌هایی با تأکید بر فعل "دارد" می‌گوید.

مانندِ طوطی بال دارد./ طوطی نوک دارد.

بعد از اطمینان از درک فعل "دارد" توسط دانش‌آموزان، آن‌ها را به بیان جمله‌هایی درباره‌ی اجزا و ویژگی‌هایی که آن پرنده ندارد سوق می‌دهد تا با راهنمایی معلّم جمله‌هایی با تأکید بر فعل "ندارد" گفته شود.

مانندِ طوطی دست ندارد./ طوطی لباس ندارد.

بهتر است هم‌زمان کارت نوشتاری فعل‌های "دارد/ ندارد" به دانش‌آموزان نشان داده شود.

* گروه‌بندی دانش‌آموزان و آوردن چند ماهی که در داخل تنگ آب شنا می‌کنند. ایجاد فضای رقابت در بین گروه‌ها تا دانش‌آموزان درباره‌ی ویژگی‌های ماهی با استفاده از فعل‌های "دارند" و "ندارند" جمله‌هایی به صورت جمع بنویسند. معلّم برای نوشتن جمله‌ها دانش‌آموزان را در

هر گروه راهنمایی می‌کند. سپس جمله‌های هر گروه روی تابلو نوشته می‌شود و یکی از اعضای هر گروه جمله‌ها را می‌خواند.

※ نصب یک تصویر بر روی تابلو تا دانش‌آموزان با استفاده از تصویر و راهنمایی معلم، جمله‌ها را کامل کنند.

مانندِ خرگوش لانه‌ی زیبا ..... .

خرگوش هویج ..... .

※ برای به‌کارگیری ضمیرها در جمله با فعل‌های "دارم، داری و ..." از توصیف هر دانش‌آموز از خودش و دیگران استفاده کنید.

مانندِ من لیوان دارم / تو کیک داری / آن‌ها معلم دارند / ....

سپس در قالب همین تمرین صورت منفی فعل‌ها تمرین می‌شوند.

مانندِ من چتر ندارم / .....

※ ارائه‌ی تعدادی تصویر همراه با جمله‌های ناقص به دانش‌آموزان تا هر دانش‌آموز با توجه به تصویر و استفاده از فعل‌های "دارد و ندارد و ..." و "دارند، ندارند و ..." جمله‌ها را کامل کند. هر دانش‌آموز بعد از کامل کردن جمله‌ها آن‌ها را برای دوستانش بخواند.

※ اجرای نمایش و ایفای نقش دکتر و بیماران توسط دانش‌آموزان به این صورت که هر دانش‌آموز با ایفای نقش یک بیمار دارای «دل‌درد، سردرد، پادرد و ...» نزد دکتر می‌رود. سپس معلم دانش‌آموزان را برای بیان جمله‌ی مناسب راهنمایی می‌کند، جمله‌ها روی تابلو نوشته می‌شوند.

مانندِ من دل درد دارم. / مادر بزرگ پا درد دارد. / آن‌ها سردرد دارند. / تو تب داری. / ...

نکته‌های تدریس

* برای آموزش و درک مفهوم درس بهتر است هم‌زمان با بیان جمله‌ها، کارت نوشتاری فعل‌های "دارد/ ندارد و..." و "دارند/ ندارند و..." به دانش‌آموزان نشان داده شود.

* فعل‌های این درس در قالب زمان حال تدریس می‌شوند.

* پس از تدریس و انجام تمرین‌های درکی و بیانی با توجه به توانایی دانش‌آموزان از هر دانش‌آموز بخواهید تا درباره‌ی آن مورد یا تصویر برای سایر دانش‌آموزان صحبت کند.

* فرصت تکرار و یادآوری مفهوم آموزش داده شده، در چارچوب گفت‌وگوها و تعاملات شفاهی در همه‌ی محیط‌های طبیعی زندگی دانش‌آموز فراهم شود.

* یکی از موقعیت‌های طبیعی و تعاملی ضروری در زندگی روزمره بیان درد و ناراحتی خود و دیگران است. به دلیل محدودیت‌های تصویری در چاپ، این مقوله در کتاب درسی کم‌رنگ است اما قرارگیری این موضوع به شکل عینی و عملی در فرایند یاددهی-یادگیری ضروری است.

* توانایی توصیف در ساده‌ترین شکل در قالب جمله‌های این درس کسب می‌شود.

* درک مفهوم "داشتن" و "نداشتن" در اولویت است. بنابراین ابتدا شنیدن و خواندن و درک فعل‌ها و جمله‌های مربوط توسط دانش‌آموزان مطرح است، سپس بیان شفاهی و نوشتاری آن‌ها.

* توجه داشته باشید در هنگام تدریس و اجرای فعالیت‌های مربوطه، ابتدا هر فعالیت با همراهی معلم انجام می‌شود تا پس از درک آنچه تدریس شده است، دانش‌آموزان با راهنمایی معلم و در تعامل با یکدیگر جمله‌هایی با فعل‌های مناسب بیان کنند و بنویسند.

دانستنی‌های معلّم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کن و بیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد فعل‌های " دارد ، دارند و ... " و فعل‌های " ندارد، ندارند و ... " می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی فعالیت‌های را که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلّم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های " دارد ، دارند و ... " و فعل‌های " ندارد، ندارند و ... " بیان شود و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های " دارد ، دارند و ... " و فعل‌های " ندارد، ندارند و ... " می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویری آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در این دو صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد فعل‌های " دارد، دارند و ... " و فعل‌های " ندارد، ندارند و ... " به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کاربرد فعل‌های "دارد، دارند و..." و فعل‌های "ندارد، ندارند و..." برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش‌آموز است.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویند و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ای مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها و تشخیص تصویر درست متناسب با جمله داده شده و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌ی داده شده در مقابل تصویرها را بخوانند سپس تصویر درست متناسب با جمله‌ی داده شده را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، علامت بزنند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از

طریق کامل کردن جاهای خالی جمله‌ها با فعل‌های "دارد، دارند" و فعل‌های "ندارد، ندارند" و خواندن جمله‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرهای سمت راست خوب نگاه کند سپس توجه آن‌ها را به فعل‌های "دارد، دارند" و فعل‌های "ندارد، ندارند" در بالای تصویرها جلب نمایید سپس از او بخواهید جمله‌های ناقص سمت چپ هر تصویر را با توجه به تصویر و فعل‌های داده شده، کامل کند و بعد از کامل کردن با صدای بلند برای دوستانش با صدای بلند بخواند سپس بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

خرگوش لانه دارد. موش هویج ندارد. خرگوش هویج دارد. خرگوش دم دارد.

آن‌ها توپ دارند. آن‌ها بستنی ندارند. آن‌ها چتر ندارند. آن‌ها کفش دارند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جاهای خالی با توجه به تصویر و کلمه‌های داده شده و خواندن جمله‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویر بالای صفحه خوب نگاه کند سپس توجه آن‌ها را به کلمه داده شده جلب نمایید و با هم بخوانید سپس از او بخواهید جاهای خالی جمله‌ها را با هدایت و راهنمایی شما و با توجه به تصویر و کلمه‌های داده شده، کامل کند و بعد از کامل کردن با صدای بلند برای دوستانش بخواند سپس بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

مادربزرگ و پدربزرگ مهمان دارند.

بچه‌ها چای ندارند.

آن‌ها خوشحال هستند.

پدربزرگ روسری ندارد.

مادربزرگ چای دارد.

هندوانه قرمز است.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌ها و کامل کردن جمله‌های ناقص با تأکید بر کاربرد فعل‌های "دارد، دارند و ..." و فعل‌های "ندارد، ندارند و ..." می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرها نگاه کند سپس توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص جلب نمایید و از او بخواهید با کاربرد فعل‌های "دارد، دارند و ..." و فعل‌های "ندارد، ندارند و ..." و ضمیر متناسب با تصویر، جمله‌هایی درباره ماهی‌ها و کبوترها بگوید و جاهای خالی جمله‌ها را کامل کند و پس از کامل کردن برای دوستانش با صدای بلند بخواند سپس بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

ماهی‌ها چشم دارند.	کبوترها چشم دارند.
ماهی‌ها پا ندارند.	کبوترها دست ندارند.
ماهی‌ها دم دارند.	کبوترها دم دارند.
ماهی‌ها نوک ندارند.	کبوترها ابرو ندارند.

تمرین ۷ :

هدف از این تمرین بیان شفاهی و نوشتاری از طریق نوشتن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های "دارد، دارند و..." و فعل‌های "ندارد، ندارند و..." و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به جمله‌ی نمونه‌ای که داده شده دقت کنند و آن را بخوانند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌هایی که در مقابل ضمیرهای فاعلی داده شده جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های "دارد، دارند و..." و فعل‌های "ندارد، ندارند و..." بگویند و در جاهای خالی بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانش بخواند و بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر جمله‌ی دیگری که دانش‌آموز بگوید می‌توانید در این قسمت بنویسید:

* آن‌ها میوه دارند. / او میوه دارد. / تو میوه داری. / ما میوه داریم. / آن‌ها میوه دارند. / من میوه دارم.

* من دفتر ندارم. / ما دفتر نداریم. / آن‌ها دفتر ندارند. / او دفتر ندارد. / تو دفتر نداری. / شما دفتر ندارید.

* آن‌ها دل درد ندارند. / او دل درد ندارد. / تو دل درد نداری. / ما دل درد نداریم. / آن‌ها دل درد ندارند. / من دل درد ندارم.

* من سردرد ندارم. / ما تب نداریم. / آن‌ها پا درد ندارند. / او سردرد ندارد. / تو تب نداری. / شما پا درد ندارید.

عنوان: جمله‌های پرسشی

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با درک مفهوم و کاربرد جمله‌های پرسشی با استفاده از تغییر لحن و آهنگ

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد جمله‌های پرسشی با استفاده از تغییر لحن و آهنگ، پرسش و پاسخ‌های مناسب بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: دو مجموعه از صورتک‌های مختلف (ناراحت، خوشحال، عصبانی) کارت نوشتاری و تصویری، فیلم و انیمیشن، اشیا و وسایل مختلف

روش‌های تدریس پیشنهادی: پرسش و پاسخ، ایفای نقش، بازی

جدول زمان بندی پیشنهادی

هفته	زمان تدریس	عنوان درس
هفته‌ی اوّل	۳ ساعت	جمله‌های پرسشی
هفته‌ی دوم	۳ ساعت	جمله‌های پرسشی

نکته‌های دستوری:

جمله را از حیث طرز بیان و چگونگی رساندن پیام می‌توان چهار دسته کرد: خبری، پرسشی، عاطفی و امری جمله‌ی پرسشی، جمله‌ای است که به وسیله‌ی آن درباره‌ی امری پرسش به عمل می‌آید. جمله‌ی پرسشی از طریق فقط تغییر لحن و آهنگ یا همراه با به‌کارگیری کلمه‌های پرسشی ساخته می‌شوند.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی-یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:
*مفهوم و کاربرد کلمه‌های «بله» و «خیر» از پایه اوّل مقدماتی یادآوری می‌شود.

*اجرای بازی بله، خیر با صورتک‌های مختلف (ناراحت، خوشحال، عصبانی)

به این صورت که معلّم یک صورتک را به طور تصادفی در اختیار دانش‌آموزی که جلوی تابلو و پشت به کلاس ایستاده قرار می‌دهد. سپس دانش‌آموزان با راهنمایی معلّم درباره‌ی این که هم‌کلاسی‌شان کدام یک از حالت‌های صورتک در اختیارشان را، تقلید می‌کند و در چهره‌اش نشان می‌دهد، حدس می‌زنند و سؤال می‌کنند.

مانندِ حسن خوشحال (است)؟ / حسن ناراحت (است)؟

دانش‌آموز رو به کلاس می‌ایستد تا دانش‌آموزان صورتک و چهره‌ی او را ببینند. معلّم با تکرار سؤال‌های قبلی دانش‌آموزان و نشان دادن کلمه‌های «بله» و «خیر» که روی تابلو نوشته شده‌اند، آن‌ها را برای بیان پاسخ صحیح راهنمایی می‌کند. بر تغییر آهنگ و لحن کلام به صورت افتان (رو به پایین) با کشیدن علامت بر روی تابلو و همراه با حرکت دست، تأکید می‌شود.

※ اجرای نمایش و پانتومیم شغل‌های مختلف توسط یکی از دانش‌آموزان، پس از اجرای نمایش سایر دانش‌آموزان با راهنمایی معلّم در مورد آن سؤال‌هایی را مطرح می‌کنند و روی تابلو نوشته می‌شود. سپس با پاسخ‌های بله و خیر به پرسش‌ها، شغل نمایش داده شده مشخص می‌شود.

مانندِ تو نان می‌پزی؟ خیر

تو میخ و چکش داری؟ بله

تو میز و صندلی درست می‌کنی؟ بله

تو نجار هستی؟ بله

و.....

※ نصب تصویر بر روی تابلوی کلاس و بیان پرسش و پاسخ‌هایی در ارتباط با تصویر معلّم با جلب توجه دانش‌آموزان و تأکید بر لحن و آهنگ جمله‌ی پرسشی از آن‌ها سؤال می‌کند تا پاسخ دهنده در صورت نیاز، دانش‌آموز برای بیان پاسخ مناسب راهنمایی شود.

※ پرسش‌ها و پاسخ‌های ناقص با توجه به تصویر توسط هر دانش‌آموز تکمیل گردد.

※ قرار دادن تصویرهای مختلف در اختیار هر دانش‌آموز تا او برای هر تصویر پرسش مناسب بنویسد و پاسخ آن را از دوستانش بپرسد.

※ نمایش یک فیلم پویانمایی (انیمیشن) و بیان پرسش‌ها و پاسخ‌هایی درباره‌ی فیلم

مانندِ مامان آمد؟ بله / خرگوش پرید؟ خیر / گلابی‌ها سبز هستند؟ بله

نکته‌های تدریس

*در تدریس و انجام فعالیت‌های درکی و بیانی به تغییر آهنگ و لحن کلام به صورت افتان (رو به پایین) با کشیدن علامت بر روی تابلو و همراه با حرکت دست تأکید می‌شود.

*توجه به داشتن حرکتهای مناسب چهره و بدن هنگام سؤال کردن به درک بهتر تغییر آهنگ و لحن کلام در جمله‌های پرسشی کمک می‌کند.

*در اجرای فرایند یاددهی-یادگیری برای جلب توجه بیشتر دانش‌آموزان بهتر است علامت نگارشی سؤال با رنگ قرمز برجسته شود.

*بعد از انجام هر تمرین، دانش‌آموزان را راهنمایی کنید تا در تعامل با یکدیگر پرسش‌ها و پاسخ‌ها را به صورت شفاهی در کلاس اجرا کنند. این فعالیت به درک بهتر مفهوم و درک بیانی و گفتار آن‌ها کمک می‌کند.

*برای اجرای فرایند یاددهی-یادگیری این درس در صورت امکان از همکاران گفتاردرمان و شنوایی‌شناس کمک بگیرید.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کن و بیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد جمله‌های پرسشی ساخته شده از تغییر لحن و آهنگ و بیان پاسخ مناسب (بله، خیر) به پرسش‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی دو مجموعه صورتک با حالت‌های مختلف را از قبل آماده کرده و به کلاس آورده و بازی را که در این تمرین آمده است در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان

خود اجرا نمایید و آن‌ها را به بیان و کاربرد جمله‌های پرسشی ساخته شده از تغییر لحن و آهنگ و بیان پاسخ مناسب (بله، خیر) به پرسش‌ها ترغیب نمایید و همزمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی، درک و کاربرد جمله‌های پرسشی ساخته شده از تغییر لحن و آهنگ و بیان پاسخ مناسب (بله، خیر) به پرسش‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویری آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی پرسشی با استفاده از تغییر لحن و آهنگ بگویند و پاسخی مناسب (بله، خیر) به پرسش‌ها به صورت شفاهی بدهند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها روخوانی جمله‌های پرسشی با استفاده از تغییر لحن و آهنگ و پاسخ مناسب پرسش‌ها (بله، خیر) می‌باشد برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش‌آموز است.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویند. توجه دانش‌آموزان را به تصویرها و جمله‌های پرسشی که در مقابل هر تصویر نوشته شده جلب نمایید. جمله‌های پرسشی را روخوانی کنید سپس جمله‌ای مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از دانش‌آموزان بخواهید در تعامل با یکدیگر پرسش و پاسخ‌ها را مطرح کنند (بخوانند یا بازگو کنند).

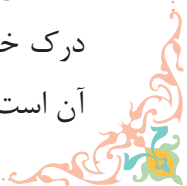
تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی) و خوانداری جمله‌های پرسشی، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، بیان شفاهی پرسش‌ها و پاسخ‌ها از طریق خواندن جمله‌های پرسشی و تشخیص پاسخ درست متناسب با جمله و تصویر داده شده و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی از هر دانش‌آموز بخواهید که جمله‌ی پرسشی داده شده در مقابل هر تصویر را با استفاده از تغییر لحن و آهنگ کلام بخواند سپس به تصویر آن خوب دقت کند و پاسخ درست متناسب با جمله‌ی پرسشی و تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کند، علامت بزند و بخواند سپس پرسش‌ها و پاسخ‌ها را در تعاملات دو طرفه بازگو نماید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین خواندن جمله‌ی پرسشی داده شده با تأکید بر تغییر بر لحن و آهنگ کلام، درک خوانداری جمله‌ی پرسشی بیان پاسخ مناسب به آن با استفاده از بله و خیر و نوشتن آن است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویر نگاه کنند (در این قسمت می‌توان برای توجه بیشتر دانش‌آموزان از تخته‌ی هوشمند استفاده نمایید). درباره‌ی افراد و چیزهایی که در تصویر نشان داده شده است، با آن‌ها گفت‌وگو نمایید. سپس هر کدام از جمله‌های پرسشی را با تأکید بر تغییر بر لحن و آهنگ کلام بخوانند و با توجه به تصویر، پاسخ مناسب آن را با بله یا خیر بیان کنند و بنویسند. پس از پاسخ دادن به پرسش‌ها از دانش‌آموزان بخواهید که با صدای بلند برای دوستانشان پرسش و پاسخ‌ها را بخوانند و بازگو نمایند سپس پرسش‌ها و پاسخ‌ها را در تعاملات دو طرفه بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

تو تمیز هستی؟ بله

موش بال دارد؟ خیر

مادر آمد؟ خیر

آن‌ها دانش‌آموز هستند؟ بله

انار میوه است؟ بله

لامپ‌ها خاموش هستند؟ خیر

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جاهای خالی با توجه به تصویر و کلمه‌های داده شده و خواندن جمله‌های پرسشی با تأکید بر تغییر لحن و آهنگ کلام و پاسخ آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرها خوب نگاه کند سپس توجه آن‌ها را به کلمه‌های داده شده در قسمت بالای تمرین جلب نماید و آن‌ها را باهم بخوانید سپس از او بخواهید جاهای خالی جمله‌های پرسشی را با هدایت و

راهنمایی شما و با توجه به تصویر و کلمه‌های داده شده و پاسخ‌ها کامل کند و بعد از کامل کردن با صدای بلند برای دوستانش بخواند سپس پرسش‌ها و پاسخ‌ها را در تعاملات دو طرفه بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

آن‌ها ماشین دارند؟ بله

گره شاخ دارد؟ خیر

مردها پیر هستند؟ بله

آموزگار کتاب دارد؟ بله

شما ترسیدید؟ خیر

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی، نوشتن جمله‌هایی پرسشی با تأکید بر تغییر لحن و آهنگ کلام و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی از هر دانش‌آموز بخواهد به تصویرها خوب دقت کند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌هایی که در مقابل تصویرها داده شده جلب نماید و از او بخواهد ابتدا جمله‌هایی پرسشی با تأکید بر تغییر لحن و آهنگ کلام بگوید سپس در جاهای خالی بنویسد و بعد آن را با صدای بلند برای دوستانش بازگو نماید و پاسخ آن‌ها را از دوستانش بپرسد.

عنوان: فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با درک مفهوم و کاربرد فعل‌های گذرای (متعدّی) ساده در جمله

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد فعل‌های گذرای ساده، آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت‌های نوشتاری و تصویری از همه فعل‌های آموزش داده شده در این درس، داستان‌های سریالی، فیلم

روش‌های تدریس پیشنهادی: نمایشی، ایفای نقش، مشاهده‌ای

جدول زمان بندی پیشنهادی

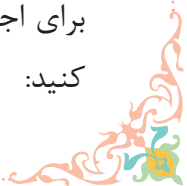
عنوان درس	زمان تدریس	هفته
بخش اول فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد اسمی	۳ ساعت	هفته‌ی اول
بخش اول فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد اسمی	۳ ساعت	هفته‌ی دوم
بخش دوم فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد ضمیر	۳ ساعت	هفته‌ی سوم
بخش دوم فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد ضمیر	۳ ساعت	هفته‌ی چهارم

نکته‌های دستوری:

فعل گذرا (متعدّی) فعلی است که بی‌مفعول، معنی جمله را تمام نمی‌کند، یا به سخن دیگر به مفعول نیاز دارد تا معنی خود را تمام کند و از فاعل به مفعول برسد، مانند "آورد".

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی-یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:

※تهیه‌ی تصویرهایی از فعل‌های درس و ارائه به دانش‌آموزان تا هر یک از آن‌ها با انتخاب کارتی به جلوی کلاس بیایند و با توجه به تصویر آن، با راهنمایی معلم فعالیت را نمایش دهند. بعد از اجرای نمایش، معلم دانش‌آموزان را راهنمایی می‌کند تا جمله‌ی مناسب را بیان کنند. هم زمان کارت نوشتاری جمله‌ها به دانش‌آموزان نشان داده می‌شود.

مانندِ زهرا کتاب را آورد./ حمیده و ساناز کتاب را خواندند./ آن‌ها بستنی را خریدند./

من دفتر را بردم./...

※اجرای نمایش توسط هر دانش‌آموز با توجه به تصویر فعل موردنظر و پس از اینکه نمایش هر دانش‌آموز تمام شد معلم تصویر فعل دیگری را نشان می‌دهد و با تأکید، جمله‌ی منفی مربوط به تصویر را بیان می‌کند، مانند دانش‌آموز فعل نوشتن را انجام می‌دهد و معلم تصویر فعل خواندن را نشان می‌دهد و می‌گوید: "سارا کتاب را نخواند." سپس برای نمایش بعدی دانش‌آموزان را راهنمایی می‌کند تا مشابه آن جمله‌های مثبت و منفی بگویند.

※اجرای نمایش فعل‌های گذرا به این صورت که معلم به همراه یکی از دانش‌آموزان و نفر سومی در فاصله‌ی دورتر از آن‌ها در جلوی کلاس قرار می‌گیرند. هر کدام یکی از فعل‌های گذرا را نمایش می‌دهند و هر کدام با اشاره به خود فرد دیگر با استفاده از ضمیرهای «من، تو، او» جمله‌ای با فعل گذرا می‌گویند.

مانندِ من غذا خوردم./ تو غذا خوردی./ او غذا خورد.

همین فعالیت به صورت گروه‌های دو نفره انجام می‌شود و جمله‌هایی مانند نمونه گفته می‌شود:

مانندِ ما غذا را خوردیم./ شما غذا را خوردی./ آن‌ها غذا را خوردند.

※ارائه‌ی تصویر به همراه دو جمله به هر دانش‌آموز که او با توجه به تصویر جمله‌ی مناسب را انتخاب کند.

* تکمیل جمله‌های ناقص روی تابلو با توجه به تصویر یا نمایش اجرا شده.

* نوشتن جمله‌ی مناسب توسط هر دانش‌آموز با توجه به تصویر و استفاده از فعل‌های گذرا.

* تطبیق تصویرها و کارت نوشتاری جمله‌ها توسط دانش‌آموزان. این فعالیت می‌تواند در قالب کنار هم گذاشتن کارت‌های تصویری و نوشتاری یا وصل کردن تصویر به جمله باشد. بیان جمله‌ها بعد از انتخاب توسط دانش‌آموزان حتماً خواسته شود.

* نمایش فیلم مورد علاقه‌ی دانش‌آموزان و فراهم آوردن فرصت مناسب برای تعامل و گفت‌وگو با دانش‌آموزان و بیان جمله‌ها با توجه به موضوع تدریس.

* استفاده از تصویرهای داستان‌های سریالی و نصب تصویرها بر روی تابلو تا هر دانش‌آموز با راهنمایی معلم جمله‌ای مناسب با توجه به تصویر بیان کند و بنویسد.

نکته‌های تدریس

* در اجرای فعالیت‌های یاددهی-یادگیری برای درک بهتر مفهوم و کاربرد جمله‌ها هم زمان با بیان آن‌ها کارت نوشتاری جمله‌ها به دانش‌آموزان نشان داده می‌شود.

* در آموزش و تدریس به کارگیری فعل‌های گذرا در جمله بهتر است پس از اطمینان از درک فعل‌ها به شکل مثبت، برای درک و بیان شکل منفی، همان فعل‌ها به صورت منفی آموزش داده شود.

* در این تدریس‌ها به نقش حرف نشانه‌ی "را" در جمله‌ها توجه و تأکید شود.

* هر فعل با نهادهای مختلف (اسم و ضمیر) آموزش داده شود.

* درک شفاهی و روخوانی جمله‌ها بر بیان شفاهی و نوشتاری آن‌ها مقدم است. از درک جمله‌ها وقتی آن را برای دانش‌آموزان می‌گویید یا نوشتارش را نشان می‌دهید مطمئن شوید، سپس گفتار و نوشتار آن را از دانش‌آموزان انتظار داشته باشید.

*آموزش درک و بیان جمله‌ها، در بافت طبیعی کلاس، مدرسه و خانه‌ی دانش‌آموزان و در شکل بازی، نمایش و تعاملات روزمره‌ی فرایند یاددهی-یادگیری طراحی شود.

*تأکید می‌شود که آموزش فعل‌ها و به‌کارگیری آن در جمله، در شرایط و بافت طبیعی (کلاس، مدرسه و خانه) آموزش داده شوند و از آموزش در شکل غیر طبیعی و همچنین از آموزش رسمی و مستقیم دستور زبان فارسی اجتناب گردد.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بخش اول

بازی کن و بیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد اسمی (اسم‌های مفرد و جمع) می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی بازی‌ای که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و هر دو شکل جمله‌ها مثبت و منفی آن را اجرا نمایید و به نقش حرف نشانه‌ی "را" در جمله‌ها یادآوری و تأکید کنید و همزمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد اسمی (اسم‌های مفرد و جمع) و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در این دو صفحه‌ی موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد اسمی (اسم‌های مفرد و جمع) به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با نهاد اسمی و با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته و استفاده از نشانه‌ی "را" برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

همکارگرمی، برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرمی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگوید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ای مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

همین مراحل را با شکل منفی جمله‌ها نیز انجام دهید و دانش‌آموزان را برای کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد اسمی و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" ترغیب نمایید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد اسمی و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" و تشخیص جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی از هر دانش‌آموز بخواهید که جمله‌های داده شده در مقابل هر تصویر را بخواند سپس به تصویر آن خوب دقت کند و جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کند، علامت بزند و بخواند سپس بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

مادر منیژه را بوسید. دانش‌آموزان سرود خواندند. خیاط پیراهن را دوخت.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته (مثبت و منفی) با نهاد اسمی و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" و تشخیص جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های داده شده در مقابل هر تصویر را بخوانند سپس به تصویر آن خوب دقت کنند و جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، علامت بزنند و بخوانند سپس برای دوستانشان بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

آزاده و سارا کتاب‌ها را آوردند. اسب بار را نبرد. نجّار کمد را ساخت.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها و وصل کردن درست هر جمله به تصویر مربوط به خودش است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: ابتدا جمله‌ی موردنظر را برای دانش‌آموزان بخوانید. سپس از آن‌ها بخواهید که جمله‌ی شما را تکرار نمایند و هم‌زمان بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد اسمی و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" تأکید نمایید و از هر دانش‌آموز بخواهید که پس از بیان جمله‌ی موردنظر، تصویر مرتبط با آن را پیدا کند و با خطی به هم وصل نماید، بخواند و بازگو کند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص صحیح فعل متناسب با جمله از بین فعل‌های داده شده و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص داده شده جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های ناقص، در مقابل هر تصویر را بخوانند و با توجه به کلمه‌هایی که در بالای تمرین داده شده، فعل درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

پسرها پرستوها را دیدند.
امین پول‌ها را شمرد.
بابا و علی مادر بزرگ را بوسیدند.
لیلا بلال را خورد.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق مرتب کردن کلمه‌ها، نوشتن جمله‌هایی درست با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند سپس توجه آن‌ها را به کلمه‌هایی که به صورت نامرتب در مقابل هر تصویر آمده، جلب نمایید و با هدایت و راهنمایی شما جمله‌ای درست متناسب با تصویر با استفاده از کلمه‌های داده شده بگویند و در جاهای خالی بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

بچه‌ها ستاره‌ها را دیدند.
مهدی خانه را ساخت.
مادر و پدر فرش را خریدند.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان نوشتاری از طریق خواندن و کامل کردن جمله‌های ناقص، تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد اسمی و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما هر جمله‌ی ناقص را با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد اسمی و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" کامل کنند، بگویند و در جاهای خالی بنویسند و پس از کامل کردن برای دوستانشان با صدای بلند بخوانند سپس بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

مادر شیرینی را نخورد.

آزاده و امین میوه را خریدند.

برادر چای را نبرد.

چوپان گوسفندها را شمرد.

فرزانه و فرشته حوله‌ها را آوردند.

بخش دوم

بازی کن و پیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد ضمیر و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی بازی‌ای که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلّم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد ضمیر و استفاده از نشانه‌ی "را" بیان شود و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و

بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد ضمیر و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در این دو صفحه‌ی موردنظر، را از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد ضمیر به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با نهاد ضمیر و با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته و استفاده از نشانه‌ی "را" برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش‌آموز است.

همکارگرمی برای ایجاد زمینه لازم جهت نوشتن خودانگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرمی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویند و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ای مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌های مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

همین مراحل را با شکل منفی جمله‌ها نیز انجام دهید و دانش‌آموزان را برای کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد ضمیر و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" ترغیب نمایید.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد ضمیر و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" و تشخیص جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی از هر دانش‌آموز بخواهد که جمله‌های داده شده در مقابل هر تصویر را بخواند سپس به تصویر آن خوب دقت کند و جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کند، علامت بزند و بخواند سپس بازگو نماید.

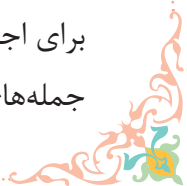
پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

تو کت را دوختی.   من چای را آوردم.   شما عکس را چسبانیدید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک خوانداری و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد ضمیر و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" و تشخیص جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی از دانش‌آموزان بخواهد که جمله‌های داده شده در مقابل هر تصویر را بخوانند سپس به تصویر آن خوب دقت کنند و

جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند، علامت بزنند و بخوانند سپس برای دوستانشان بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

او نامه را نیاورد.   من کتاب را خواندم.   تو پدر بزرگ را نبوسیدی.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها و وصل کردن درست هر جمله به تصویر مربوط به خودش است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: ابتدا جمله‌ی موردنظر را برای دانش‌آموزان بخوانید. سپس از آن‌ها بخواهید که جمله‌ی شما را تکرار نمایند و همزمان بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهاد ضمیر و استفاده از نشانه‌ی "را" تأکید نمایید و از هر دانش‌آموز بخواهید که پس از بیان جمله‌ی موردنظر، تصویر مرتبط با آن را پیدا کند و با خطی به هم وصل نماید، بخواند و بازگو کند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص صحیح فعل متناسب با جمله از بین فعل‌های داده شده و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌های ناقص در بدن ماهی‌ها را بخوانند و با توجه به کلمه‌های داده شده در اطراف تصویر، فعل درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند و بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

ما ماهی‌ها را دیدیم.   من ماهی‌ها را خریدم.
آن‌ها ماهی را بردند.   تو ماهی‌ها را شمردی.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص صحیح ضمیر فاعلی متناسب با جمله از بین ضمیرهای داده شده و نوشتن آن می باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌های ناقص را بخوانند و با توجه به کلمه‌های داده شده در بالای تصویر، ضمیر فاعلی درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند و بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

من بشقاب را شستم.   آن‌ها میوه را خوردند.
تو مادر بزرگ را دیدی.   شما آب را آوردید.
او مشق را نوشت.   ما دانه را کاشتیم.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک و بیان نوشتاری از طریق مرتب کردن کلمه‌ها، نوشتن جمله‌هایی درست با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن آن‌ها می باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند سپس توجه آن‌ها را به کلمه‌هایی که به صورت نامرتب نوشته شده، جلب نمایید

و با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌ها را مرتب کنند و بعد از درست کردن جمله‌ها آن‌ها را در جاهای خالی بنویسند سپس آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند. پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

تو آب را خوردی. او کتاب را خواند. آن‌ها صدا را شنیدند.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، خواندن کلمه‌های داده شده و نوشتن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهادهای اسمی و ضمیر و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هردانش‌آموز بخواهید به دو کلمه داده شده توجه کند و آن را بخواند و جمله‌هایی با استفاده از این دو کلمه (فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته و نهادهای اسمی و ضمیر) بگوید و بنویسد سپس با صدای بلند برای دوستانش بخواند و بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

علی و حسین خانه را ساختند.

او پول را شمرد.

ما لباس‌ها را شستیم.

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین بیان شفاهی و نوشتاری از طریق، نوشتن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهادهای اسمی و ضمیر و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرها خوب دقت کند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌هایی که در مقابل تصویرها داده شده جلب نمایید و از او بخواهید ابتدا جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهادهای اسمی و ضمیر و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" بگوید سپس در جاهای خالی بنویسد و بعد آن را با صدای بلند برای دوستانش بازگو نماید.

۱،۲،۳ تلاش دوباره:

هدف از قرارگیری این صفحه‌ی سفیدی، استفاده از آن برای فعالیت‌ها و تمرین‌های آزاد و متنوع مرتبط با هدف درس است که به دانش‌آموزان خود ارائه دهید تا که با هدایت و راهنمایی شما جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهادهای اسمی و ضمیر و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" بنویسند.

آموزگار گرامی، برای این صفحه از کتاب درسی پیشنهاد می‌شود به شکل زیر عمل نمایید:

*برای تصویرهای تمرین ۲ با عنوان "با صدای بلند بخوان"؛ حالا خودشان جمله‌هایی را بنویسند و بخوانند.

*برای تصویرهای تمرین ۳ با عنوان "جمله‌ی درست هر تصویر را انتخاب کن"؛ در این تمرین ما از آن‌ها خواسته بودیم که جمله درست را انتخاب کنند حالا می‌توانید همان تصویرها را کپی بگیرید و در این صفحه بچسبانید و از آن‌ها بخواهید که خودشان برای هر تصویر جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهادهای اسمی و ضمیر و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" بنویسند.

*برای تصویرهای تمرین ۴ با عنوان "وصل کن"؛ در این تمرین ما از آن‌ها خواسته بودیم که جمله‌ی درست را به تصویر مناسبش با خطی وصل نماید اکنون می‌توانید همان تصویرها را کپی سیاه، سفید و یا در صورت امکان رنگی بگیرید و در این صفحه بچسبانید و از آنها

بخواهید که خودشان برای هر تصویر جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهادهای اسمی و ضمیر و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" بنویسند.

*از تصویرهای درس کپی بگیرید و در این صفحه بچسبانید تا برای آنها جمله‌ای بگویند و بنویسند.

*از عکس‌ها و یا برچسب‌های دیگری استفاده نمایید و در این صفحه بچسبانید تا برای آن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته با نهادهای اسمی و ضمیر و استفاده از حرف نشانه‌ی "را" بنویسند.

*از هر دانش‌آموز بخواهید نقاشی و یا طرحی با توجه به هدف درس بکشد و برای آن جمله‌هایی بنویسد.

عنوان: ترکیب اضافی

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با درک مفهوم و کاربرد ترکیب دو اسم با استفاده از کسره‌ی اضافه

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم ترکیب دو اسم (به کمک کسره‌ی اضافه) آن‌ها را بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، عکس‌های خانوادگی دانش‌آموزان، فیلم، تصویر، اسباب‌بازی‌های مختلف، لگو و...

روش‌های تدریس پیشنهادی: مشاهده‌ای، پرسش و پاسخ، نمایشی

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
ترکیب اضافی	۳ ساعت	هفته ی اول
ترکیب اضافی	۳ ساعت	هفته ی دوم

نکته های دستوری :

※ اسم گاهی با کسره به کلمه ی بعد از خود اضافه می شود؛ اگر کلمه ی دوم اسم باشد مانند نسرين و کلاس در ترکیب "پدرِ نسرين" و "شاگردِ کلاس"، آن دو را مضاف و مضاف الیه می نامند. اسم یا کلمه ی دوم، کلمه ی نخستین را به گونه ای وابسته ی خود می سازد و درباره ی آن توضیح می دهد و آن را برای خواننده یا شنونده روشنتر می سازد.

※ از ترکیب مضاف و مضاف الیه همیشه مفهوم همانند و یکسان به دست نمی آید. از این رو ترکیب اضافی از حیث مفهومها و پیوندهای موجود در میان مضاف و مضاف الیه اقسامی پیدا می کند که دو نوع از انواع اضافه عبارت اند از:

اضافه ی ملکی، میان مضاف و مضاف الیه رابطه ی مالک و ملک برقرار است: مدادِ فرهاد

اضافه ی تخصصی، در این نوع اضافه مضاف، مخصوص مضاف الیه است: کلاسِ درس

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی-یادگیری این درس می توانید از فعالیت های متنوع زیر استفاده کنید:

※ آوردن چند عکس خانوادگی از دانش آموزان و انتخاب یکی از عکس ها توسط معلم انجام می شود.

سپس درباره‌ی افراد، مکان‌ها یا وسایلی که در عکس است چند ترکیب اضافی "اسم-اسم" می‌سازد. هر دانش‌آموز نیز با کمک و راهنمایی معلم ترکیب اضافی مربوط را نشان می‌دهد و بیان می‌کند.

مانندِ برادرِ حسن - خانه‌ی حسن - مادرِ حسن - برگ‌هایِ درخت و...

*نمایش یک فیلم کوتاه و کودکانه برای دانش‌آموزان تا با دیدن فیلم، هر دانش‌آموز با توجه به آنچه در فیلم می‌بیند یک ترکیب اضافی مانند "دم‌گره" را نشان دهد، سپس بگوید.

*نشان دادن یک تصویر به دانش‌آموزان که اجزای آن مشخص شده تا آن‌ها با توجه به تصویر، ترکیب‌های اضافی مناسب را بیان کنند و روی تابلو بنویسند.

مانندِ درِ ماشین، چرخِ ماشین، چراغِ ماشین و...

*ساختن ترکیب اضافی درست با استفاده از کارت‌های نوشتاری توسط دانش‌آموزان. معلم با گروه‌بندی دانش‌آموزان به صورت گروه‌های دو نفره و دادن تعدادی کارت نوشتاری اسم به هر گروه از آن‌ها می‌خواهد که با انتخاب دو اسم مناسب و گذاشتن آن دو کارت در کنار هم یک ترکیب اضافی درست بسازد. ضمناً کسره‌ی اضافه‌ی بین دو اسم در کارت نوشتاری اسم اول گذاشته شود.

*نصب تصویرهای مختلف روی تابلو و خواستن از هر دانش‌آموز که با توجه به هر تصویر کارت نوشتاری مناسب را از بین کارت‌های ارائه شده انتخاب کند.

*تکمیل ترکیب‌های ناقص و نوشتن ترکیب‌های مناسب با توجه به تصویر توسط دانش‌آموزان.

نکته‌های تدریس

*در این درس از میان انواع اضافه، اضافه‌ی ملکی و اضافه‌ی تخصیصی مدنظر قرار گرفته است.

✳ در آموزش و اجرای تمرین‌های درکی، بیانی و نوشتاری به نقش تعیین‌کننده‌ی کسره‌ی اضافه‌ی بین دو اسم توجه شود و به دانش‌آموزان نسبت به بیان و نوشتن آن تأکید شود.

✳ بعد از انجام هر تمرین توسط دانش‌آموزان و اطمینان از درک مفهوم آن، خواندن و رو نویسی از ترکیب‌ها برای درک و یادگیری بهتر پیشنهاد می‌شود.

✳ فعالیت‌های درکی و بیانی در ابتدا توسط معلم و در مراحل بعد با راهنمایی او در کلاس اجرا می‌شود، منظور این است که متناسب با توانایی درکی و بیانی دانش‌آموزان مشارکت فعالانه‌ی آن‌ها در فرایند یاددهی-یادگیری زمینه‌سازی و اجرا شود.

✳ ایجاد موقعیت‌های طبیعی برای تعامل و گفت‌وگوی دانش‌آموزان با یکدیگر، دانش‌آموز با معلم و والدین با دانش‌آموز در خانه و... به منظور درک و کاربرد ترکیب‌های اضافی توصیه می‌شود.

دانشتنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کن و بیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم ترکیب دو اسم (با کمک کسره‌ی اضافه) می‌باشد. برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی فعالیت‌هایی که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و ترکیب‌های اضافی با تأکید بر کسره‌ی اضافه در بین دو اسم بیان شود و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌های اضافی با تأکید بر کسره‌ی اضافه در بین دو اسم می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما ترکیب‌های اضافی به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی ترکیب‌های اضافی با تأکید کسره‌ی اضافی بین دو اسم، برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل ترکیب‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و با هم ترکیب‌ها را روخوانی کنید. توجه دانش‌آموزان را به علامت کسره‌ای که با رنگ قرمز در بین دو کلمه نوشته شده جلب نمایید سپس ترکیب‌های مربوط به هر تصویر را تصادفی و با تأکید بر کسره‌ی اضافه بین اسم‌ها و صفت‌ها بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید ترکیب‌های اضافی مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن ترکیب‌های اضافی با تأکید بر کسره‌ی اضافه، انتخاب تصویر متناسب با ترکیب اضافی داده شده و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که ترکیب‌های اضافی بالای هر تصویر را با شما بخوانند و با دقت به تصویرهایی که در پایین ترکیب اضافی کشیده شده، نگاه کنند. سپس تصویر درست را با هدایت و راهنمایی شما پیدا کنند، بخوانند و علامت بزنند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی از طریق خواندن ترکیب‌های اضافی و وصل کردن درست هر ترکیب به تصویر مربوط به خودش است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: ابتدا ترکیب اضافی موردنظر را برای دانش‌آموزان بخوانید. سپس از آن‌ها بخواهید که با شما تکرار نمایند و از هر دانش‌آموز بخواهید که پس از بیان ترکیب موردنظر، تصویر مرتبط با آن را پیدا کند و با خطی به هم وصل نماید، بخواند و بازگو کند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن ترکیب‌های ناقص داده شده، نوشتن ترکیب‌هایی اضافی با تأکید بر استفاده کسره‌ی اضافه در بین اسم‌ها و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌هایی که در پایین تصویرها آمده، جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید که ترکیبی مرتبط با تصویر موردنظر را ابتدا بگویند، سپس جاهای خالی را کامل کنند و بعد از نوشتن و کامل کردن ترکیب‌ها، آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانش بخواند سپس بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

موی پسر   جیب لباس   دم میمون   کلاه پلیس   عینک پدر بزرگ

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق رساندن هر بخش جدا شده از تصویر به یکدیگر از طریق حل پازل و ترکیب‌های داده شده، نوشتن ترکیب‌هایی اضافی با تأکید بر استفاده کسره‌ی اضافه و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید ترکیب‌های اضافی داده شده را بخوانند سپس به تصویرها و بخش‌های جدا شده از آن‌ها خوب نگاه کنند و تلاش کنند راه درست پازل‌ها را پیدا کنند و بخش‌های جدا شده را به هم برسانند و به عنوان نمونه با خطی کلاه پلیس را به پلیس برسانند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌هایی که در کنار تصویرها آمده، جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید که ترکیب موردنظر را در جاهای خالی بنویسند و بعد از نوشتن و کامل کردن ترکیب‌های اضافی، آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانش بخواند سپس بازگو نماید.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک و بیان نوشتاری، انتخاب کلمه‌های مرتبط با هم و درست کردن یک ترکیب اضافی و وصل کردن آن‌ها، خواندن و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به کلمه‌هایی که در ستون مقابل هم آمده، خوب نگاه کنند سپس با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌های مرتبط با هم را با خطی به هم وصل نمایند و از آن‌ها بخواهید که ترکیب جدید را ابتدا بگویند، سپس در جاهای خالی ترکیب‌های اضافی بنویسند و آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانش بخواند سپس بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

درِخچال	چشمِ خرگوش	فرشِ اتاق	
دمِ شیر	برادرِ زهرا	گلِ قرمز	بالِ هواپیما

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن تصویر فضای کلاس، نوشتن ترکیب‌هایی اضافی با تأکید بر استفاده کسره‌ی اضافه و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویر کلاس که در این دو صفحه آمده نگاه کنند و از قسمت ضمایم تصویرهای مربوط به فضای کلاس را جدا کنند و در این دو صفحه بچسبانند، سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌هایی که در سمت چپ تصویرها آمده، جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید که ترکیب‌هایی اضافی مرتبط با تصویرهای موردنظر در جاهای خالی بنویسند و بعد آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانش بخواند سپس بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر است:

تخته‌ی کلاس	کمدِ کلاس
درِ کلاس	نیمکتِ کلاس
پنجره‌ی کلاس میز	آموزگار
صندلیِ آموزگار	

۱،۲،۳ تلاش دوباره :

هدف از قرارگیری این صفحه‌ی سفید، استفاده از آن برای فعالیت‌ها و تمرین‌های آزاد و متنوع مرتبط با هدف درس است که به دانش‌آموزان خود ارائه دهید تا با هدایت و راهنمایی شما ترکیب‌هایی اضافی با تأکید بر کسره‌ی اضافه بین اسم‌ها بنویسند.

آموزگار گرامی برای این صفحه از کتاب درسی پیشنهاد می‌شود به شکل زیر عمل نمایید:

* برای تصویرهای تمرین ۲ با عنوان "با صدای بلند بخوان"؛ حالا خودشان ترکیب‌هایی را بنویسند و بخوانند.

* برای تصویرهای تمرین ۳ با عنوان "با کمک آموزگار تصویر مناسب را انتخاب کن"؛ در این تمرین ما از آن‌ها خواسته بودیم که تصویر درست ترکیب مورد نظر را انتخاب کنند حالا می‌توانید همان تصویرها را کپی بگیرید و در این صفحه بچسبانید و از آن‌ها بخواهید که خودشان برای هر تصویر ترکیب‌هایی اضافی با تأکید بر کسره‌ی اضافه بین اسم‌ها بنویسند.

* برای تصویرهای تمرین ۴ با عنوان "وصل کن"؛ در این تمرین ما از آن‌ها خواسته بودیم که ترکیب درست را به تصویر مناسبش با خطی وصل نمایند اکنون می‌توانید همان تصویرها را کپی سیاه، سفید و یا در صورت امکان رنگی بگیرید و در این صفحه بچسبانید و از آن‌ها بخواهید که خودشان برای هر تصویر ترکیب‌هایی اضافی با تأکید بر کسره‌ی اضافه بین اسم‌ها بنویسند.

* از تصویرهای درس کپی بگیرید و در این صفحه بچسبانید تا برای آن‌ها ترکیب اضافی بگویند و بنویسند.

* از عکس‌ها و یا برچسب‌های دیگری استفاده نمایید و در این صفحه بچسبانید تا برای آن ترکیب‌هایی اضافی با تأکید بر کسره‌ی اضافه بین اسم‌ها بنویسند.

* از هر دانش‌آموز بخواهید نقاشی و یا طرحی با توجه به ترکیب‌های اضافی داده شده متناسب با هدف درس نقاشی کند.

عنوان: کاربرد ترکیبهای وصفی و اضافی در جمله

هدف: آشنا ساختن دانش آموزان با درک مفهوم و کاربرد ترکیبهای وصفی و اضافی در جمله

انتظارات: در پایان درس از دانش آموزان انتظار می رود:

با درک مفهوم و کاربرد ترکیبهای وصفی و اضافی، آنها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشتاری و تصویری، اشیا و وسایل مختلف، کتاب داستان، لگو، پازل و...

روش های تدریس پیشنهادی: پیش سازمان دهنده، مشاهده ای، گردش علمی

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی در جمله	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی در جمله	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی-یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید:

* بیان جمله‌هایی با فعل‌ها و ترکیب‌های اضافی و وصفی توسط معلم و تطابق آن‌ها باشی، فعالیت، فرد و ... توسط دانش‌آموزان.

* نوشتن ترکیب‌های اضافی و وصفی توسط دانش‌آموزان روی تابلو با توجه به ویژگی‌های مجموعه‌ای از وسایل که روی میز قرار دارد. سپس معلم از هر دانش‌آموز می‌خواهد تا درباره‌ی یکی از ترکیب‌های نوشته شده بر روی تابلو جمله‌ای بگوید.

برای راهنمایی دانش‌آموزان می‌توان فهرستی از فعل‌ها را در یک طرف تابلو نوشت تا از آن‌ها استفاده کنند.

مانند: زیپ کیف باز است. / تو کیف صورتی داری. / ما سیب قرمز خوردیم.

* اجرای نمایش خلاق و نقش‌های گوناگون فروشنده، خریدار، مادر، پدر، کودک و ... توسط دانش‌آموزان سپس آن‌ها با راهنمایی معلم و در تعامل با یکدیگر جمله‌هایی با ترکیب وصفی و اضافی بیان کنند و بنویسند.

مانند: اتوبوس بزرگ آمد. / مرد جوان نشست. / ما کباب خوشمزه خوردیم.

*نصب یک تصویر بر روی تابلو و راهنمایی دانش‌آموزان برای نوشتن ترکیب‌های وصفی و اضافی مربوط به تصویر؛ سپس آن‌ها با راهنمایی معلم جمله‌های مناسب با هر ترکیب را بنویسند و برای سایرین بخوانند.

مانندِ بستنیِ علی بستنیِ علی افتاد.

چرخِ دوچرخه چرخِ دوچرخه خراب است.

*خواندن کتاب داستان ساده برای دانش‌آموزان مشخص کردن ترکیب‌های وصفی و اضافی، نوشتن ترکیب‌ها روی تابلو و نوشتن جمله‌ی مناسب با هر ترکیب
*انتخاب جمله‌ی مناسب مربوط به هر تصویر توسط دانش‌آموزان با توجه به کارتهای نوشتاری جمله‌ها که معلم در اختیار آن‌ها قرار داده است.

نکته‌های تدریس

*در اجرای فرایند یاددهی-یادگیری در مراحل اولیه‌ی آموزش بهتر است برای نوشتن جمله با ترکیب‌ها، فهرستی از فعل‌ها به همراه اجرای عملی یا تصویر را در اختیار آن‌ها قرار داد.
*برای نوشتن جمله‌های مناسب با توجه به تصویر بهتر است در مرحله‌ی اول، دانش‌آموز ترکیب‌های وصفی و اضافی مربوط به آن را بنویسد. سپس جمله‌هایی با توجه به ترکیب‌ها و فعل مناسب بنویسد.

*برای جلب توجه بیشتر دانش‌آموزان، ترکیب‌های اضافی و وصفی در جمله‌ها به صورت برجسته و با رنگ قرمز نوشته شود.

*بعد از اجرای تمرین‌های درکی و بیانی و خواندن جمله‌ها توسط دانش‌آموزان و اطمینان از درک آن‌ها، برای درک و یادگیری بهتر پیشنهاد می‌شود تا دانش‌آموزان جمله‌ها را رونویسی کنند.

*در پایان این درس دانش‌آموزان توانایی توصیف کوتاه از یک شی، فعالیت، فرد و... را می‌توانند کسب کنند.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بازی کن و بیاموز

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی در جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی فعالیت‌ی را که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با ترکیب‌های وصفی و اضافی بیان شود و هم‌زمان از کارت‌های نوشتاری آن‌ها نیز استفاده نمایید.

تمرین ۱: ببین، بشنو و بگو

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌های وصفی و اضافی می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه موردنظر، از قبل آماده کنید و به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما ترکیب‌های وصفی و اضافی را به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۲: ..... با صدای بلند بخوان

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌های دارای ترکیب‌های وصفی/اضافی برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خوانداری و کمک به

درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل ترکیب‌های این تمرین را رونویسی نماید.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و با هم جمله‌ها را روخوانی کنید. توجه دانش‌آموزان را به علامت کسره‌ای در بین دو کلمه و ترکیب اضافی یا وصفی داخل جمله جلب نمایید سپس جمله‌ی مربوط به هر تصویر را تصادفی و با تأکید بر کسره‌ی اضافه بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌ی مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خوانداری، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویرها، درک و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی و تشخیص جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده و علامت‌گذاری آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی از هر دانش‌آموز بخواهید که جمله‌های داده شده در مقابل هر تصویر را بخواند سپس به تصویر آن خوب دقت کند و جمله‌ی درست متناسب با تصویر داده شده را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کند، علامت بزند و بخواند سپس بازگو نماید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی از طریق خواندن جمله‌ها و وصل کردن درست هر جمله به تصویر مربوط به خودش است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: ابتدا جمله‌ی موردنظر را برای دانش‌آموزان بخوانید. سپس از آن‌ها بخواهید که جمله‌ی شما را تکرار نمایند و هم‌زمان بر کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی تأکید نمایید و از هر دانش‌آموز بخواهید که پس از بیان جمله‌ی موردنظر، تصویر مرتبط با آن را پیدا کند و با خطی به هم وصل نماید، بخواند و بازگو کند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان نوشتاری از طریق خواندن جمله‌های ناقص داده شده، تشخیص صحیح ترکیب وصفی و یا ترکیب اضافی متناسب با جمله از بین ترکیب‌های داده شده و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌های ناقص را بخوانند و با توجه به کلمه‌های داده شده در بالای تصویر، ترکیب وصفی و اضافی درست را با هدایت و راهنمایی شما انتخاب کنند و بنویسند و پس از کامل کردن آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند سپس بازگو نمایند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جاهای خالی با توجه به تصویر و کلمه‌های داده شده و خواندن جمله‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرها خوب نگاه کند سپس توجه آن‌ها را به کلمه‌های داده شده در قسمت بالای تمرین جلب نمایید و آن‌ها را باهم بخوانید سپس از او بخواهید جاهای خالی جمله‌ها را با هدایت و راهنمایی شما و با توجه به تصویر و کلمه‌های داده شده کامل کند و بعد از کامل کردن با صدای بلند برای دوستانش بخواند سپس بازگو نماید.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک خوانداری و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جاهای خالی داستان با توجه به تصویر و کلمه‌های داده شده و خواندن داستان می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرها خوب نگاه کند سپس توجه آن‌ها را به کلمه‌های داده شده در قسمت پایین تمرین جلب نماید و آن‌ها را باهم بخوانید سپس از او بخواهید جاهای خالی جمله‌های داستان را با هدایت و راهنمایی شما و با توجه به تصویر و کلمه‌های داده شده کامل کند و بعد از کامل کردن با صدای بلند برای دوستانش بخواند سپس بازگو نماید.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان نوشتاری از طریق مرتب کردن کلمه‌ها، نوشتن جمله‌هایی درست با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد. برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند سپس توجه آن‌ها را به کلمه‌هایی که به صورت نامرتب نوشته شده، جلب نماید و با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌ها را مرتب کنند و بعد از درست کردن جمله‌ها آن‌ها را در جاهای خالی بنویسند سپس آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین درک و بیان از طریق خواندن ترکیب‌های داده شده و نوشتن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به ترکیب داده شده توجه کند و آن را بخواند و جمله‌هایی با استفاده از ترکیب‌های وصفی و اضافی بگوید و بنویسد سپس با صدای بلند برای دوستانش بخواند و بازگو نماید.

۱،۲،۳ تلاش دوباره:

هدف از قرارگیری این صفحه‌ی سفید، استفاده از آن برای فعالیت‌ها و تمرین‌های آزاد و متنوع مرتبط با هدف درس، است که به دانش‌آموزان خود ارائه دهید تا که با هدایت و راهنمایی شما جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی بنویسند.

آموزگار گرامی برای این صفحه از کتاب درسی پیشنهاد می‌شود به شکل زیر عمل نمایید:

* برای تصویرهای تمرین ۲ با عنوان "با کمک آموزگار با صدای بلند بخوان"؛ حالا خودشان جمله‌هایی را بنویسند و بخوانند.

* برای تصویرهای تمرین ۳ با عنوان به تصویرها نگاه کن و جمله‌ی مناسب هر تصویر را انتخاب کن؛ در این تمرین ما از آن‌ها خواسته بودیم که جمله‌ی درست را انتخاب کنند حالا می‌توانید همان تصویرها را کپی بگیرید و در این صفحه بچسبانید و از آن‌ها بخواهید که خودشان برای هر تصویر جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی بنویسند.

* برای تصویرهای تمرین ۴ با عنوان وصل کن؛ در این تمرین ما از آن‌ها خواسته بودیم که جمله‌ی درست را به تصویر مناسبش با خطی وصل نماید اکنون می‌توانید همان تصویرها را کپی سیاه، سفید و یا در صورت امکان رنگی بگیرید و در این صفحه بچسبانید و از آن‌ها بخواهید که خودشان برای هر تصویر جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی بنویسند.

* از تصویرهای درس کپی بگیرید و در این صفحه بچسبانید تا برای آن‌ها جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی بگویند و بنویسند..

* از عکس‌ها و یا برچسب‌های دیگری استفاده نمایید در این صفحه بچسبانید تا برای آن‌ها جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی بنویسند.

* از هر دانش‌آموز بخواهید نقاشی و یا طرحی با توجه به هدف درس بکشد و برای آن جمله‌هایی بنویسد.

فَعَالِيَّت هَاي تَكْمِيلِي

تَمْرِين ۱:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، خواندن و درک جمله‌های پرسشی با تأکید بر تغییر لحن و آهنگ کلام، انتخاب پاسخ مناسب سؤال‌ها و وصل کردن آن‌ها می‌باشد. برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرهای نمادینی که در بالای کلمه‌ها کشیده شده، خوب نگاه کند سپس از او بخواهید جمله‌های پرسشی را با هدایت و راهنمایی شما بخواند، پاسخ مناسب پرسش را بگوید و آن را وصل نماید و بعد از پاسخ دادن، دوباره با صدای بلند از دوستانش بپرسد و پاسخ بگیرد.

تَمْرِين ۲:

هدف از این تمرین درک خوانداری و بیان نوشتاری از طریق کامل کردن جاهای خالی جمله‌های ناقص با کلمه‌ی اشاره و ضمیر فاعلی مناسب جمله، کامل کردن جدول و خواندن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید جمله‌های ناقص را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما برای هر جمله‌ی ناقص ضمیر یا کلمه‌ی اشاره‌ی مناسب آن جمله را بگویند و در جاهای خالی بنویسند و پس از آن در جدول داده شده نوشته و پس از کامل کردن برای دوستانشان با صدای بلند بخوانند سپس بازگو نمایند. پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

تو انار قرمز خوردی.

من دانش آموز هستم.

آنها حیوان هستند.

شما کتاب‌ها را بردید.

ما کاپشن را پوشیدیم.

آن خورشید است.

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک خواننداری و بیان نوشتاری از طریق کامل کردن جاهای خالی، نوشتن جمله‌هایی درست با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن و بازگو کردن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید کلمه‌های داده شده را بخوانند و با هدایت و راهنمایی شما سعی کنند با این کلمه‌ها و کلمه‌ی جدیدی که انتخاب می‌کنند، جمله‌ای درست بگویند و در نقطه چین مقابل خطوط مارپیچ بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

مادربزرگ و پدربزرگ مهمان دارند.

آن‌ها میوه‌های کثیف را نخوردند.

مریم دامن زهرا را شست.

آن سیب زرد افتاد.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جمله‌های ناقص داستان، خواندن و نوشتن و بازگویی داستان می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرها خوب دقت کند سپس توجه آن‌ها را به نقطه چین‌ها و جمله‌های ناقصی که در مقابل تصویرها داده شده جلب نماید و از او بخواهید ابتدا جمله‌های ناقص را بخواند سپس با هدایت و راهنمایی شما جاهای خالی جمله‌های داستان را کامل کند و بنویسد و بعد داستان را با صدای بلند برای دوستانش بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

مارِ بزرگ آمد.
اسبِ قهوه‌ای مار را دید.
اسبِ قهوه‌ای ترسید.

این سبِ میوه است.
مادر انگورهاییِ کشیف را شست.
علی انگورهاییِ تمیز را خورد.

تمرین ۵ :

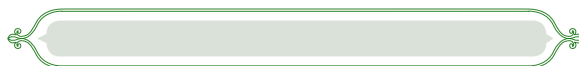
هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق خواندن و کامل کردن جمله‌های ناقص با تأکید بر کاربرد فعل‌های "دارد، دارند و ..." و فعل‌های "ندارد، ندارند و ..." می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید به تصویرها نگاه کند سپس توجه آن‌ها را به جمله‌های ناقص جلب نمایید و از او بخواهید با کاربرد فعل‌های "دارد، دارند و ..." و فعل‌های "ندارد، ندارند و ..." و ضمیر متناسب با تصویر، جمله‌هایی را بگوید و در جاهای خالی بنویسد و پس از کامل کردن برای دوستانش با صدای بلند بخواند سپس بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

دارا جوجه دارد.	نرگس کیف دارد.
دارا سوت ندارد.	نرگس توپ ندارد.
دارا کلاه دارد.	نرگس روسری دارد.
دارا ماشین ندارد.	نرگس سوت ندارد.

شترها دم دارند.	آن‌ها روسری دارند.
شترها نوک ندارند.	آن‌ها طناب ندارند.
شترها پا دارند.	آن‌ها کفش دارند.
شترها بال ندارند.	آن‌ها توپ دارند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق مرتب کردن کلمه‌ها، نوشتن جمله‌هایی درست با استفاده از کلمه‌های داده شده و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند سپس توجه آن‌ها را به کلمه‌هایی که به صورت نامرتب نوشته شده، جلب نمایید و با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌ها را مرتب کنند و بعد از درست کردن جمله‌ها آن‌ها را در جاهای خالی بنویسند سپس آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

من تاب را بستم.

بچه‌ها نمایش زیبا را دیدند.

خواهر و برادر ظرف‌ها را شستند.

ما گلدان بزرگ را شکستیم.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق انتخاب کلمه‌ی مناسب برای ترکیب ناقص داده شده، کامل کردن ترکیب‌های ناقص داده شده، نوشتن جمله‌هایی با استفاده از ترکیب‌های جدید و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند سپس توجه آن‌ها را به ترکیب‌های ناقصی که در کنار تصویرها آمده جلب نمایید و از آنها بخواهید با کلمه‌های داده شده یک ترکیب اضافی یا وصفی درست بسازند و با ترکیبی که درست کرده‌اند جمله‌ای بسازند و در نقطه‌چین‌های داده شده بنویسند و بعد از نوشتن و کامل کردن ترکیب‌ها، آن‌ها را با صدای بلند برای دوستانش بخواند سپس بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است و دانش‌آموز با ترکیب‌های ساخته شده می‌تواند هر جمله‌ای را بنابر توانایی خودش بنویسد و جمله‌هایی که در قسمت ذیل داده شده پیشنهادی می‌باشد.

بیمارستان بزرگ ----- او بیمارستان بزرگ ساخت.

گیلاس قرمز ----- او گیلاس قرمز را خورد.

فرش زیبا ----- ما فرش زیبا داریم.

دکتر مهربان ----- او دکتر مهربان را دید.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق نوشتن ترکیب‌های وصفی و اضافی با تأکید بر کسره‌ی اضافه در بین آن‌ها، نوشتن جمله‌هایی با استفاده از ترکیب‌های جدید، خواندن و بازگویی آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها خوب نگاه کنند و برای تصویرها ترکیب‌هایی اضافی و وصفی با تأکید بر کاربرد کسره‌ی اضافه بگویند و در جاهای خالی بنویسند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌های مقابل هر تصویر جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید که با ترکیبی که ساخته‌اند جمله‌ای بگویند و بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانش بخواند و بازگو نماید.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

دمِ گربه

پرچم ایران

بالِ هواپیما

پدربزرگِ علی

سپس دانش‌آموز با ترکیب‌های ساخته شده می‌تواند هر جمله‌ای را بنابر توانایی خودش بنویسد و بخواند.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین درک و بیان نوشتاری از طریق نوشتن شکل منفی فعل‌های داده شده، خواندن و نوشتن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های داده شده می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به فعل‌ها و جمله‌ی

نمونه‌ای که داده شده دقت کنند و آن را بخوانند سپس برای هر فعل داده شده شکل منفی آن را با هدایت و راهنمایی شما بنویسند سپس از آن‌ها بخواهید جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های داده شده بگویند و در جاهای خالی بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

خورد / نخورد

پریدی / نپریدی

هستید / نیستید

شمردم / نشمردم

ساختند / نساختند

خریدیم / نخریدیم

سپس دانش‌آموزان با فعل‌ها می‌توانند هر جمله‌ای را بنابر توانایی خودشان بنویسند و بخوانند.

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق کامل کردن جاهای خالی جمله‌ها، خواندن، نوشتن و بازگویی آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، توجه دانش‌آموزان را به تصویرهای نمادینی که در بالای جمله‌ها آمده، جلب نمایید. سپس به گفت‌وگو با آن‌ها بپردازید و از آن‌ها بخواهید جاهای خالی جمله‌های داده شده را با کلمه‌های مناسب کامل کنند و پس از کامل کردن برای دوستانشان با صدای بلند بخوانند سپس بازگو نمایند.

تمرین ۱۱:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی و نوشتاری از طریق نوشتن جمله، خواندن و بازگویی آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، توجه دانش‌آموزان را به تصویرهایی که در بالای نقطه‌چین‌ها آمده، جلب نمایید. سپس به گفت‌وگو با آن‌ها بپردازید و از آنها بخواهید جمله‌هایی با توجه به تصویر داده شده بنویسند و پس از کامل کردن برای دوستانشان با صدای بلند بخوانند سپس بازگو نمایند.

منابع

- ابراهیمی، امیرعباس. (۱۳۸۸). توانبخشی شنوایی کودکان. نشر دانش، تهران.
- ابراهیمیان شیوا، نیلی پور رضا، یادگاری فریبا، رابطه بین زبان دریافتی و زبان بیانی در کودکان مبتلا به نشانگان داون، مجله‌ی پژوهش در حیطه کودکان استثنایی، ۱۳۸۲، ۳(۲)، ۱۶۱-۱۷۶.
- احمدی گیوی، حسن، انوری، حسن، (۱۳۸۹). دستورزبان فارسی ۱ و ۲، انتشارات فاطمی.
- اکبری، فریدون و همکاران، (۱۳۹۲)، کتاب معلم (راهنمای تدریس) فارسی سوم دبستان، اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی.
- بروک شایر، روبرت اچ. (۱۳۸۲). آشنایی با اختلالات ارتباطی ناشی از آسیب‌دیدگی‌های عصبی. ترجمه‌ی سعیده احمدی، چاپ سعید دانش.
- تیدول، مری اس. (۱۳۷۲). راهنمای آموزش ناشنوایان. ترجمه حمیده طباطبایی، انتشارات مدرسه.
- جلیله‌وند، ناهید. (۱۳۸۵). برنامه مداخله آسیب شناسی گفتار و زبان برای کودکان مبتلا به آسیب شنوایی. دانشکده‌ی توانبخشی علوم پزشکی ایران.
- جلیله‌وند، ناهید. (۱۳۹۱). رشد گفتار و زبان در کودکان فارسی زبان، نشر دانش، تهران.
- دهقان، مهدی، یادگاری، فریبا، شیرازی، طاهره سیما، کاظم نژاد، انوشیروان، (۱۳۸۷)، مقایسه تأثیر آموزش خواندن و آموزش سنتی زبان درمانی بر زبان درکی و بیانی کودکان مبتلا به نشانگان داون، مجله‌ی توانبخشی، (۳-۴)، ۹، ۵۶-۵۱.
- رضایی، محمد و همکاران، (۱۳۹۲)، مهارت‌های خواندن کودکان شنوا و کم شنوای متوسط تا شدید تلفیقی، مجله علمی پژوهشی توانبخشی نوین دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی تهران دوره ۷ شماره ۲ تابستان.

- رضوانی دهاقانی، زهرا. (۱۳۸۱). زبان‌آموزی به شیوه محاوره ویژه کودکان دچار آسیب شنوایی. نشر مشاهیر به سفارش پژوهشکده‌ی کودکان استثنایی، تهران.
- زندی، بهمن. (۱۳۸۱). زبان‌آموزی. سمت، تهران.
- شیپلی، کنتجی و مکافی، جولی جی (۲۰۰۶). راهنمای ارزیابی اختلالات گفتار زبان. ترجمه لیدا سلطانی و همکاران، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران.
- صفارپور، عبدالرحمان. (۱۳۷۹). الگوی یاددهی و یادگیری گام به گام انشای فارسی (ابتدایی). انتشارات مدرسه.
- عندلیبی، محمد. (۱۳۸۵). مبانی زبان‌آموزی کودک و روش تدریس مهارت‌های زبانی. انتشارات رسانه‌ی تخصصی، تهران.
- فرج‌اللهی، هاله. (۱۳۶۶). فعالیت‌های تسهیل‌کننده رشد مهارت‌های گفتار و زبان، پایان‌نامه‌ی کارشناسی، دانشکده‌ی علوم توانبخشی علوم پزشکی ایران.
- فیاضی، لیلا. (۱۳۸۹). «مهارت‌های صرفی و معنا شناختی در افراد آسیب دیده شنوایی»، مجله تعلیم و تربیت استثنایی، سازمان آموزش و پرورش استثنایی، شماره ۱۰۵.
- کاکو جویباری، علی‌اصغر، هوسپیان، آلیس. (۱۳۷۸). روش محاوره (آموزش صرف و نحو زبان) به کودکان دچار نقص شنوایی. سازمان آموزش و پرورش استثنایی.
- صفوی، امان‌الله (۱۳۸۷). کلیات روش‌ها و فنون تدریس، تهران، انتشارات سمت
- کاکاجویباری، علی‌اصغر و همکاران، (۱۳۸۸)، مقایسه سواد خواندن در دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی و دانش‌آموزان با شنوایی هنجار. مجله شنوایی شناسی، دوره ۱۹، شماره ۱.
- کریستال، دیوید. (۱۳۸۰). راهنمای مقیاس LARSP، ترجمه فریبا یادگاری، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۸۰.

- شعبانی، حسن (۱۳۸۳). مهارت‌های آموزش و پرورش (روش‌ها و فنون تدریس)، تهران، انتشارات سمت

- کریمی، مجید. (۱۳۷۹). بررسی مشکلات زبان نوشتاری افراد کم‌شنوا، نشریه علمی دانشجویی گفتار درمانی، دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

- گورابی، خسرو. (۱۳۸۶). ضروریات شنوایی شناسی. انتشارات بهنام فر، تهران.

- لوثرمن، دیوید و کویتزر، الن. (۱۳۸۱). توانبخشی با تأکید بر شناسایی و درمان کودکان ناشنوا زیر سه سال. ترجمه زهرا جعفری و فاطمه ادکی.

- آقازاده، محرم (۱۳۹۳). راهنمای روش‌های نوین تدریس، تهران، آیپژ

- ماهوتیان، شهرزاد. (۱۳۷۸). دستور زبان فارسی از دیدگاه رده‌شناسی. ترجمه مهدی سمائی، نشر مرکز.

- مشکوة الدینی، مهدی. (۱۳۸۲). «بررسی روند رشد وندهای صرفی و پیوندهای ساختاری در گفتار پیشرفتی کودک»، مجله‌ی زبان‌شناسی، شماره ۲.

- ملایری، سعید و جعفری، زهرا و عشایری، حسن. (۱۳۸۸). آزمون سنجش رشد نیوشا ویژه کودکان فارسی زبان بدو تولد تا ۶ سال. انتشارات دانژه.

- موللی، گیتا (۱۳۸۸). انطباق و آماده‌سازی گفتار نشان‌های با بررسی اثربخشی آن بر ادراک گفتار کودکان دبستانی با آسیب شنوایی در شهر تهران.

- ناتل خانلری، پرویز. (۱۳۸۶). دستور زبان فارسی. انتشارات قدس.

- نخشب، محبوبه و شفیعی، بیژن. (۱۳۸۲). توانبخشی کاشت حلزون در کودکان. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان.

- پورسلطانی، مریم، قیومی، عفت، رحمنی، ملیحه، امیری، فاطمه (۱۳۹۰). الگوهای برتر

تدریس، تهران، سازمان آموزش و پرورش استثنایی.

- نیساری، سلیم و همکاران. (۱۳۹۴). راهنمای آموزش زبان فارسی در دوره ابتدایی. انتشارات مدرسه.

- نیک‌خو، فاطمه، (۱۳۸۹)، بررسی وضعیت درک خواندن در دانش‌آموزان ناشنوا، مجله تعلیم و تربیت استثنایی، شماره ۱۰۵.

- یونان، ملیندا و حیدریان مقدم، محمد. (۱۳۷۶). توانبخشی شنیداری کودکان زیر ۷ سال. انتشارات تیمورزاده، تهران.

-Adams C, Brown BB, & Edwards M. (1998). Developmental disorders of language. 2nd ed. London: Whurr Publishers.

-Alpiner, I.G., Mearthy, P.A. (2000). Rehabilitative Audiology: Children and Adults, 3d edition, Lippon cott, Williams & Wilkins.

-Bench J. (1992). Communication skills in hearing impaired children. 1st ed. London: Whurr Publishers.

-Mayer C. (2007). What really matters in the early literacy development of deaf children? J Deaf Stud Deaf Educ. 12(4):411-31.

-Williams C. (2006). Teacher judgments of the language skills of children in the early years of schooling. Child Lang Teach There. 22(2), 135-54.

(Footnotes)

